دابینکردنی مافە نەتەوایەتییەکانی گەلی کورد
لە چوارچێوەی ئێرانێکی دێموکراتیکی فیدرالیدا

کوردستان

ئۆرگانی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران

ژمارە: ٤١٠
١٥ی خاکەلیوەی ١٣٨٤
٤ی ئاوریلی ٢٠٠٥
١٥٠ تمەن
www.kurdistanmedia.com

کۆچی دوایی رێبەری کاتۆلیکەکانی جیهان

پاپ ژانپۆلی دووهەم، رێبەری کاتۆلیکەکانی جیهان پاش زیاتر لە ٢٦ساڵ رێبەریی کاتۆلیکەکان، لە تەمەنی ٨٤ ساڵی‌دا کۆچی دوایی کرد. پاپ یەکێك لە درێژخایەنترین دەورەکانی رێبەرایەتیی کاتۆلیکەکانی جیهانی بە ئەستۆ بوو و تەنیا دوو پاپی دیکە زیاتر لەو، لەو پلەیەدا ماونەتەوە. پاپ کاتژمێر ٩و ٣٧ دەقیقەی شەوی ٢ی ئاوریل بە کاتی رۆم پێتەختی ئیتالیا، لە شوێنی ژیانی خۆی‌و لە نێو نزیکترین یارانی لەهێستانی‌دا مرد.

چەندین هەزار کەس لە مەیدانی سێنت پیتێری رۆم کۆبوونەوە تا رێورەسمی رێزنان بەرامبەر بە پاپ بەجێ بێنن‌و زەنگی کەلیسەکان لە سەرانسەری ئەو شارەدا زرینگایەوە. پاپ تووشی هێندێك نەخۆشی یەك لەوان نەخۆشیی دڵ‌و فشاری خوێنی ناهاوسەنگ بوو کە حاڵی بەرەو خراپی چوو. دەوڵەتی ئیتالیا سێ رۆژ ماتەمینیی گشتیی بەم بۆنەیەوە راگەیاندوە.

کۆچی پاپ ژان پۆلی دووهەم هەم بەو هۆیەوە کە رێبەری زیاتر لە یەك میلیارد کاتولیك بوو، هەم رۆڵێکی گرنگی لە داکۆکی لە ئاشتی‌و دادپەروەری‌دا هەبوو، لەلایەن رێبەرانی وڵاتانی جیهانەوە گرنگیی زۆری پێدراو بە خەسارێك بۆ ئاشتی‌و مرۆڤایەتی دانرا.

بە درێژەدانی خەبات تا وەدیهێنانی ئامانجەکانی پێشەوا قازی محەممەدو کۆماری کوردستان، یادیان وەك هەمیشە بەرز رادەگرین

پەیامی کۆمیسیۆنی کۆمەلایەتی بەبۆنەی ١٠ی خاکەلیوە
٢

راپۆرتی رۆژنامەی "EL MUNDO" لەسەر دامەزرانی "کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فیدراڵ"
٢

دیدارو چاوپێکەوتنەکانی سکرتێری گشتیی حیزب لە بلژیك
٣

کوردەکان سەر بۆ هیچ زۆردارێك نەوی ناکەن
٤

ناسیونالیزمی مەدەنی، یان گەلالەیەك بۆ سڕینەوەی ناسنامەی نەتەوەیی کورد؟
٨

نەورۆز هێمایەك لە جیاوازی‌و دەرەتانێك بۆ خەبات
٩

لە رۆژی شەهیدانی کوردستان دا یادی شەهیدانی کوردستان بەرز راگیرا

بە بۆنەی ١٠ی خاکەلیوە رۆژی شەهیدانی خەباتی رزگاریخوازانەی کوردستان سەر لە بەیانی ئەو رۆژە لە رێورەسمێکی تایبەت‌و شیاودا یادی شەهیدانی کوردستان بەرز راگیرا.

ئەو رێورەسمە کە بە بەشداریی ئەندامانی رێبەرایەتی، ژمارەیەکی زۆر لە کادرو پێشمەرگەکان‌و بنەماڵەی ژمارەیەك لە شەهیدانی حیزبی دێموکرات بەرێوەچوو لەم بەشانەی خوارەوە پێك هاتبوو.

رێورەسمەکە کاتژمێر ٨/٣٠ی سەر لە بەیانیی بە ئامادەبوونی ژمارەیەکی زۆر لە ئەندامانی رێبەرایەتی‌و کادرو پێشمەرگەکانی حیزب لەسەر گڵکۆی ژمارەیەك لە شەهیدانی سەربەرزی کوردستان بە خوێندنەوەی سروودی "ئەی شەهیدان" دەستی پێکرد. پاشان هاورێی بەرێز حەسەن شەرەفی ئەندامی دەفتەری سیاسی بە شێوەی سەمبولیك تاجە گوڵینەی لەسەر گڵکۆی شەهیدانی کوردستان دانا. بەشوێن ئەودا گاردی رێزگرتنی پێشمەرگەکانی حیزب بە شێوەیەکی تایبەتی رێزیان لە شەهیدان نا. پاشان ژمارەیەك لە قوتابیانی قوتابخانەی سەرەتایی ئازادی دەستە گوڵیان لەسەر گڵکۆی ئەو پۆلە لە شەهیدانی کوردستان دانا کە لەو گۆرستانەدا ئارامیان گرتوە. درێژەی ئەو رێورەسمە تایبەتە (کە لە یەکێك لە سالۆنەکانی بنکەی دەفتەری سیاسی حیزب دا) بە بەشداری وەفدی پارتی وڵاتپارێزی دێموکراتی کوردستان بە سەرۆکایەتیی بەرێز عوسمان ئۆجەلان‌و پارتی سوسیالیست بە سەرۆکایەتیی بەرێز مەسعوود تەك بەرێوە چوو بە خوێندنەوەی سروودی ئەی شەهیدان‌و دەقیقەیەك بێدەنگی دەستی پێکرد. پاشان بەرێز رۆستەم جەهانگیری ئەندامی کومیتەی ناوەندی‌و بەرپرسی کۆمیسیۆنی کۆمەلایەتی وتارێکی بەم بۆنەیەوە خوێندەوە. بەشوێن ئەودا بەرێز مەسعوود تەك سکرتێری گشتیی پارتی سوسیالیستی کوردستان، بەم بۆنەیەوە پەیامێکی خوێندەوە. رێورەسمەکە بە خوێندنەوەی سروودو شێعرو بابەتی ئەدەبی درێژەی کێشا. لە بەشی کۆتایی رێورەسمەکەدا بەشداران سەردانی پێشانگای وێنەی شەهیدانی حیزبی دێموکراتی کوردستانیان کردو پەیمانی وەفادارییی بە ئامانجەکانیان لەگەڵ نوێ کردنەوە.

پێشەوا قازی محەممەد، کەسایەتی‌یەك کە پێش سەردەمی خۆی هاتبووە سەر دنیا

پەنجاوهەشت ساڵ لەمەوبەر، بەرەبەیانی رۆژی ١٠ی خاکەلیوەی ١٣٢٦ی هەتاوی، رێژیمی گۆڕکراوی شایەتی، پێشەوا قازی محەممەد سەرکۆماری کوردستان‌و حەمە حوسێن خان‌و ئەبولقاسمی سەدری قازی لە مەیدانی چوارچرای شاری مەهاباد لەدار دان. رێژیمی شایەتی پێی وابوو بە رووخاندنی کۆماری کوردستان‌و شەهیدکردنی پێشەوای سەرکۆمار، بیری پێشەواو رێبازی کۆمار کە هەمان رێبازو ئامانجەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانن، لەنێو دەباو کوێر دەکاتەوە. بەڵام ئەمرۆ بە هەوڵی درێژەدەرانی رێگای قازی محەممەدو کۆماری کوردستان، بیری رزگاریخوازی سەرانسەری کوردستان‌و هەموو ماڵە کوردێکی تەنیوەتەوە. پێشەواو رێبازو ئامانجەکەی لە دڵی هەموو کوردێك دا دەژین.

گۆڤاری "مەهاباد" لە ژمارە ٤٧ی خۆی‌دا کە هاوکات لەگەڵ یادی ٥٩ ساڵەی دامەزرانی کۆماری کوردستان بڵاو بۆتەوە، وتارێکی دوکتور عەبدوڵلای ئەبریشەمیی لە بارەی کەسایەتیی قازی محەممەدەوە بڵاو کردۆتەوە. ئەمەی خوارەوە وەرگێڕاوی هەڵبژاردەیەك لەم وتارەیە:

قازی محەممەد کەسایەتی‌یەکی کورد بوو کە پێش سەردەمی خۆی هاتبووە سەر دنیا. وردبوونەوە لە رەوشتی ئەو لە ژیانی تایبەتی‌و کۆمەلایەتی‌دا، بە باشی ئەم قسەیەمان بۆ دەسەلمێنی. قازی محەممەد خاوەنی روحێکی دێموکراتانە بوو و گرنگیی بە ئازادی‌و کەرامەتی مرۆڤ دەدا. ئەوەش لە حاڵێك دا بوو کە ئەو سەردەم مافەکانی تاك لە چوارچێوەی نەریتە گشتی‌و بنەماڵەیی‌یەکان دابوون‌و پێوەندیی باوکسالاری‌و خێڵەکی، نەریتە رەوشتی‌و کەلتووری‌یەکانی جێگای پەسندی کۆمەڵگای ئێمە بوون... بەڵام قازی لەوپەڕی هێمنی‌و مەندی‌دا ئەو بەهایانەی بۆخۆی بۆ پاراستنی بەرزی‌و کەرامەتی مرۆڤ باوەڕی پێیان هەبوو، بەرێوەی دەبردن.

... ژیانی تایبەتی‌و بنەماڵەیی ئەو لە تەنیشت هاوسەرەکەی‌دا، نیشاندەری دێموکرات بوون‌و ئازادیخوازیی ئەو بوون.بەم پێیە دەتوانین بڵێین ئەگەرچی قازی محەممەد مەقامی ئایینی‌و کۆمەلایەتیی خۆی لەگەڵ نوێخوازی‌دا تێکەڵ کردبوو، بەڵام هارمۆنیایەکی شیاوی ئافەرینی لەو ناتەبایی‌و نەگونجاویانە پێك هێنابوو. راستوێژی‌و گەرم‌وگوڕ بوونی قازی محەممەدو ئارمانجخوازایی بەرزی ئەو، هۆکاری لێك بەستنی ئەو بەها پارادوکسیکالانە بوون.

قازی محەممەد لە هەمبەر کەمایەتی‌یە ئایینی‌یەکانیش دڵۆڤان بوو و رێزی بۆ مافەکانیان دادەنا. لەگەڵ جوولەکەکانی ناوچە زۆر بە گەرمی‌و خۆمانە دەجوولایەوە، پارچە زەوی‌یەکی دابوونێ تا وەك گۆڕستانی جوولەکەکان بە کاری بێنن. لە جمهووریی کوردستان دا رێگا بە بنەماڵە جوولەکەکان درابوو بۆ گوتنەوەی زمانی عیبری بە منداڵانی خۆیان، قوتابخانەی تایبەتی بکەنەوە. قازی محەممەد کە لە قسەکردن دا زمانپاراوێکی کەم وێنە بوو، لە هەموو دەرفەتێك دا بیروڕای پێشکەوتنخوازانەی خۆی بۆ نەوەی لاو باس دەکرد. قازی بەتوندی خوازیاری فێربوونی زانستە نوێ‌یەکان لەلایەن نەسڵی لاوەوە بوو. ئەو دەی‌گوت... لەمەودوا تەنیا بە پشت ئەستوور بوون بە زانستە نوێ‌یەکانە کە دەتوانین ناسنامەی خۆمان بپارێزین.

قازی محەممەد زۆرجار دووپاتی دەکردەوە کە ئێمە داواکاری ئاشتی‌و دۆستایەتی لەگەڵ دراوسێ‌یەکانمانین. ئەمە نیشانی دەدا کە قازی خوازیاری یەکیەتی‌و هاودڵی لەگەڵ هاوسێکانی گەلی کورد بوو، بەڵام نەی‌دەویست کوردەکان کۆیلەی دراوسێکان یا کەسانی دیکە بن. قازی محەممەد بۆ بەرێوەبردنی کۆمەڵ لە سەردەمی کۆماری کوردستان دا هەوڵی دا لەو شێوەو میتودانە کەلك وەربگرێ کە خەڵك لێك نزیك دەکەنەوە. قازی زانست‌و ئیمانی خۆی کردبوو بە رێنوێن‌و رێنیشاندەری هەنگاوە حکوومەتی‌یەکان. ترس‌و دڵەکوتەی لە نێو خەڵك دا پێك نەهێنا. لە رێگای هێمنانەوە بۆی چوو. ئەمە عەقلانییەتی سیاسی‌و پراگماتیك بوونی ئەوی دەردەخست.

قازی محەممەد حکوومەتی نەکردە ئامرازێك بۆ وەدەستهێنانی قازانجی تایبەتی خۆی. بەڵکوو قازانجی شەخسی‌و بنەماڵەیی خۆشی نایە خزمەت مانەوەی حکوومەتی کوردستان. کۆماری ١٩٤٦ی کوردستان حکوومەتێك بوو لە قالبێکی مۆدێڕن دا، بە سەرەتاییترین ئیمکاناتی تەکنیکی‌و مرۆیی‌یەوە. قازی ئەوەندە بە دێموکراسی وەفادار بوو کە لە قەیرانیترین هەلومەرجەکانیش دا دەستی لێ هەڵنەگرت... قازی محەممەد بڕیاری یەکجاریی کۆماری کوردستانی [لە بەرامبەر هاتنەوەی لەشکری شا بۆ کوردستان]بەستەوە بە راپرسیی خەڵك. لە کۆبوونەوەیەك بە بەشداریی خەڵکی ئاسایی‌و کەسایەتی‌یە ناسراوەکانی مەهابادو دەوروبەر لە بەردەرکی مزگەوتی هەباس ئاغا، هەلومەرجەکەی بۆ شی کردنەوە... کاتێکیش بۆی دەرکەوت بەرەنگاری رۆڵێکی کاریگەری نابێ، هەوڵی عەقلانیی خۆی دەست پێکرد تا جێگۆڕکێی دەسەلات بە شێوەیەك بەرێوەبچێ کە ئالۆزی‌و بشێوی لە ناوچەدا پێك نەیەو خەڵك تووشی ئەو چارەنووسە نەبن کە هاوتاکانیان لە ئازەربایجان تووشی ببوون.

قازی محەممەد رێگایەکی هەڵبژارد کە ناچار بوو گیانی خۆی فیدای ئاسایش‌و خەڵکی ناوچەکە بکا. ئەو، ئەم فیداکاری‌یەی بە ئازایەتی‌یەکی بێ‌وێنەوە قبووڵ کردو وانەیەکی گەورەی لە پاکی لە سیاسەت دا بۆ کەسانی دوای خۆی بە جێ‌هێشت. چونکە دڵنیا بوو کە لە پاش مردنی ئەویش، بزووتنەوەی خەڵکی کوردستان بەهێزتر دەبێ، هەرواش بوو.

بەمجۆرە کوردستان کەسایەتی‌یەکی لە دەست دا کە لە وجوودی خۆی‌دا ئیمانی مەزهەبی، بەها نوێ‌یەکان‌و باوەڕە ئەخلاقی‌یە ئەساتیری‌یەکانی لێك کۆ کردبوونەوە. یادی بەرێزو رێگاکەی کە نوێنگەی ئاگایی، فیداکاری‌و وەفاداری بوو، پڕ رێبوار بێ.

بە بەشداریی مامۆستا عەبدوڵلا حەسەن زادەو چەندین کەسایەتیی سیاسی‌و رووناکبیرو نووسەری کوردستان

لە سلێمانی رێورەسمی رێزگرتن لە پێشەوا قازی محەممەد پێك هات

لەژێر دروشمی "نامرن ئەوانە وا لە دڵی میللەتا ئەژین" کاتژمێر ١٠ی پێش نیوەڕۆی پێنج شەمە ٣١ی مارس، کۆڕیادی رێزگرتن لە کەسایەتی‌و تێکۆشان‌و بیروباوەڕو ئامانجەکانی سەرکۆماری کوردستان پێشەوا قازی محەممەد لە هۆڵی تەندروستیی، کاری خۆی دەست پێکرد.

بە دوای هەڵکرانی ئاڵا لەلایەن مامۆستا محەممەد شاپەسەندی‌و سروودی نەتەوەیی ئەی رەقیب، بەرێز ئازاد جوندیانی لەلایەن لێژنەی ئامادەکاری رێورەسمەکەو بەرپرسی مەکتەبی ناوەندیی راگەیاندنی یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستان وتەیەکی پێشکێش کرد. پاشان بەرێز عومەر فەتاح سەرۆکی حکوومەتی کوردستان (ئیدارەی سلێمانی) لەبارەی بەرێوەچوونی ئەو کۆڕە لە سلێمانی‌و رۆڵی پێشەواو کۆماری کوردستان لە مێژووی خەباتی رزگاریخوازانەی نەتەوەکەی‌دا بۆ بەشداران دوا. کۆڕیادەکە بە چەند وتەیەکی کاك عەلی قازی کوڕی پێشەواو وتارێکی کاك عەلی سەیفی قازی کوڕی حەمەحوسێن خانی سەیفی قازی درێژە پێدرا.

لە درێژەی رێورەسمەکەدا، زیاتر لە دە کەسایەتیی سیاسی، ئاکادیمی، رووناکبیرو کەلتووری کە زۆربەیان کوردی ئێرانی بوون‌و لە کوردستانی ئێران‌و لە ئورووپاوە بانگهێشتن کرابوون، ئەو وتارو باس‌و لێکۆڵینەوانەی بۆ ئەو رێورەسمە ئامادەیان کردبوو، پێشکەشیان کرد کە بریتی بوون لە بەرێزان مامۆستا عەبدوڵلا حەسەن زادە، دوکتور یاسین سەردەشتی، ئەمیر قازی، هێمن سەیدی، فاتیح رەسووڵ، سەعید ساعیدی، بێهزاد خۆشحاڵی، حەسەن سەلاح سۆران، سلێمان چیرەو حەسەن ئەیوب زادە.

هاورێی تێکۆشەر عەبدوڵلا حەسەن زادە لە سەرەتای قسەکانی‌دا سوپاسی حکوومەتی هەرێمی کوردستان‌و لێژنەی ئامادەکاری رێورەسمەکەی کرد هەم سەبارەت بە پێکهێنانی رێورەسمی رێزگرتن لە پێشەوا قازی محەممەد، هەم بەو بۆنەیەوە کە لەبیریان بووە درێژەدەرانی رێگای کۆماری کوردستان‌و قوتابیانی پێشەوا قازی محەممەد بۆ ئەو رێورەسمە بانگهێشتن بکەن.

٥

لە رۆژی ١٠ی خاکەلیوەدا، خەڵکی مەهاباد چوونە سەر گڵکۆی پێشەوا قازی

بە بۆنەی ١٠ی خاکەلیوە، رۆژی شەهیدانی کوردستان‌و ساڵیادی شەهیدکرانی "پێشەوا قازی محەممەدو هاورێیانی"، خەڵکی ئازادیخوازو نیشتمانپەروەی مەهاباد بۆ بەرزراگرتنی یادی شەهید قازی محەممەدو هەموو شەهیدانی رێگای کوردستان‌و بە مەبەستی نوێکردنەوەی پەیمان‌و بەڵێن لەگەڵ ئامانجە بەرزەکانی پێشەوای شەهیددا، لەسەر گڵکۆی سەرکۆماری کوردستان کۆبوونەوە.

هەرچەند رێژیمی دژی‌گەلیی کۆماری ئیسلامی ویستی لە رێورەسمی ١٠ی خاکەلیوە لە پێناو قازانجی خۆی‌دا کەڵك وەربگرێ، بەڵام بە هەوڵ‌و تێکۆشانی خەڵکی دڵسۆزی مەهاباد، رێورەسمێکی بەشکۆ کە چەند کەس تێی‌دا وتەیان پێشکەش کرد، بە بەشداریی ژمارەیەکی بێ‌وێنە لە خەڵك پێك هات.

لەم رێورەسمەدا چەند کەس شێعرو هۆنراوەیان خوێندەوەو هەروەها بەشێك لە وەسیەتنامەی شەهید قازی محەممەد لە نێو بەشداران دا بڵاو کرایەوە.

هەروەها گروپێك بە ناوی "فیداییانی هەمزەئاغای مەنگوڕ" لە پەیامێك دا کە پێشکەشیان کرد، چەندجار باسی "شەهیدانی سەربەرزی ڤییەن‌و بێرلین"یان کرد. لە کۆتایی رێورەسمەکەدا سروودی نەتەوایەتیی "ئەی رەقیب" خوێندرایەوە.

ئێران لەژێر ناوی بەربەرەکانی لەگەڵ "مواد مخدر"دا چەك‌و کەرەستەی گرنگ بۆ مەبەستی دیکە وەدەست دێنێ

هەواڵدەریی ئاسۆشیتێدپرێس پشت ئەستوور بە بەڵگەنامەیەکی نێوخۆیی رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان، و لە زمانی دەڵاڵەکانی چەك‌و دیپلوماتە رۆژئاوایی‌یەکانەوە رایگەیاند: "ئێران هەزاران چەکی بچووکی خاوەن تێکنۆلۆژیی بەرزو کەرەستەی سوپایی وەك تفەنگەکانی "ئارمور پیرسینگ"و چاویلکەکانی بینین لە شەوی‌دا هەن کە لە رێگای رێککەوتنی قانوونیی تایبەت بە چەك کڕین‌و بەرنامەی رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان بۆ بەربەرەکانی لەگەڵ ماددە بێهۆشکەرەکان دا وەدەستی هێناون." ئەم هەواڵدەری‌یە هەروەها گوتی: "تاران لە هەوڵی پەسندکرانی رایەڵکەیەکی مانگی دەسکرد دایە کە بودجەکەی لەلایەن رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکانەوە دابین دەکرێ. ئێران دەڵێ لەم رایەڵکەیە بۆ بەربەرەکانی لەگەڵ قاچاخچی‌یەکانی مادە بێهۆشکەرەکان کەڵك وەردەگرێ. ئەمریکا نیگەرانی ئەوەیە کە ئێران لەو ماهوارەیە بۆ جاسووسی لەسەر ئەمریکایی‌یەکانی نیشتەجێی عێراق‌و ئەفغانستان‌و هەرچەشنە بەرنامەیەکی جاسووسیی ئەمریکا لە نێو خاکی ئێران دا، کەڵك وەربگرێ."

لە راپۆرتی ئاسۆشیتێدپرێس دا هاتوە: "کاربەدەستانی ئەمریکایی‌و ئاژانسە نادەوڵەتی‌یەکان بە بەڵگەوە سەلماندوویانە کە بلارووس‌و چین، تانك‌و مووشەکی دژە پاپۆر، هەروەها هێلیکوپتێرو پارچەو کەلوپەلی تایبەت بە تۆپخانەیان بە ئێران فرۆشتوە." بەپێی ئەو راپۆرتە لەنێو ئەو چەکانەدا کە بە قاچاخ بە ئێران فرۆشراون دوازدە مووشەکی کرووز هەن کە دەتوانن کڵاوەی ناوکی لەگەڵ خۆیان رابگوێزن. ئەو مووشەکانە چوار ساڵ لەمەوبەر لەلایەن دەڵاڵانی چەکی ئۆکراینی گەیەنراوە بە ئێران.

ماڵپەڕی: اخبار روز

پەیامی کۆمیسیۆنی کۆمەلایەتی بەبۆنەی ١٠ی خاکەلیوە،

لەلایەن بەڕێز ڕۆستەم جیهانگیرییەوە

خەڵکی خەباتگێری کوردستان!
بنەماڵەی سەربەرزی شەهیدانی ڕێگای ڕزگاریی کوردستان!
پێشمەرگە دلێرەکان! ڕێبوارانی بە ئەمەگی ڕێبازی سووری شەهیدان!

ئەم ساڵ لە کاتێك دا یادی شەهیدانی سوور خەلاتی حیزب و گەل دەکەینەوە، کە ٥٨ ساڵی تەواو بە سەر شەهید کرانی ڕێبەری حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران و سەرۆك کۆماری شەهیدی کوردستان، قازی محەممەدی نەمردا تێدەپەرێ. حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، ڕۆژی ١٠ی خاکەلیوەی بە ڕۆژی شەهیدانی کوردستانی ناودێر کردوە، تا کۆمەلانی ئازادیخوازو ڕێبوارانی ئازادی لە گەڵ ڕوانی گوڵاڵەی سووردا، یادی ئەو ڕۆڵە خەباتکارانەی ڕێگای ئازادی بکەنەوە کە بۆ وەدیهێنانی ئامانجە نەتەوایەتی و مروڤایەتی‌یەکانی نەتەوەکەمان، بە دڵاوایی‌یەوە، گیانی پاکیان بەخشی‌یە بارەگای ئازادی تا هاونیشتمانەکانیان لە سایەی ئەو بەرخۆدان و قوربانی‌یەدا، بتوانن لە کەشوهەوایەکی باشتردا، پڕ بە سیەکانیان هەوای ئازادی هەڵمژن.

ڕێژیمی پەهلەوی لە ١٠ی خاکەلیوەی سالی ١٣٢٦ی هەتاوی دا بە مەبەستی لە نێو بردنی کۆماری کوردستان و تواندنەوەی بزاڤی میللی ـ دێموکراتیکی گەلی کورد بە ڕێبەرایەتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، سەری ڕێبەری حیزبی دێموکرات و سەرکۆماری کوردستانی کردە نیشانە، تا بە خەیاڵی خاوی خۆی، ئارمانجەکانی بزاڤی ڕزگاریخوازانەی گەلی کورد لە کوردستانی ئێران دا هاوکات لە گەڵ پێشەوا دا بخنکێنێ. بەڵام نەك هەر نەی‌توانی لەو پێوەندی‌یەدا بە ئامانجە نامرۆڤانەکانی بگا، بەڵکوو پێشەواو خوێنە ڕەنگینەکەی بوونە مەشخەڵێکی پرشنگدار بۆ ڕووناك کردنەوەی ڕێگای پڕ لە کەندو لەندی خەبات و سەدان و هەزاران ئازادیخوازی بە ورە ڕێگای پڕ مەترسی و لە هەمان کات دا پڕ لە شانازی و سەروەریی پێشەوایان هەڵبژارد. چەند ساڵ دوای لە سێدارەدانی ڕێبەری حیزبی دێموکراتی کوردستان، خەباتکارانی شۆڕشە چەکداری‌یەکەی ٤٧ ـ ٤٦ بە شریخەی تفەنگ و بانگەوازی هەقخوازانەیان، کاربەدەستانی ڕێژیمی پاشایەتیان داچڵەکاند و نیشانیان دا کە "شۆڕش کز دەبێ بەڵام نامرێ".

هەرەسهێنانی ڕێژیمی پەهلەوی لە ساڵی ١٣٥٧ دا، سەلماندی کە ئامانجەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان و ڕێبەرە شەهیدەکەی ڕەوان و پێشوازیی کۆمەلانی بە شەرەف و مافخوازی کوردستانیش لە حیزبی خۆشەویستی کۆمەلانی خەڵکی کوردستان، پەردەی لە سەر ئەو ڕاستییە هەڵدایەوە کە قازی محەممەد بۆتە سەمبولی ئامانجە ڕەواکانی نەتەوەی کورد لە کوردستانی ئێران‌و خوێنی گەشی بۆ ڕزگاریی کوردستان بە فیرۆ نەچووە.

پشتیوانیی بێدریغی کۆمەلانی خەڵکی کوردستان لە حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، دوای پاوانکردنی شۆڕشی گەلانی ئێران لە لایەن سەرەڕۆیی مەزهەبی‌یەوە، جارێکی دیکە ئەوڕاستییە بۆ هەمووان ئاشکرابوو کە کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان تا وەدیهاتنی هەموو ئامانجە ڕەواکانی شەهیدان، دەست لە خەبات و تێکۆشان بۆ دەستەبەر کردنی مافە ڕەواکانیان هەڵناگرن. ڕێژیمی سەرەڕۆی کۆماری ئیسلامیی ئێران کە

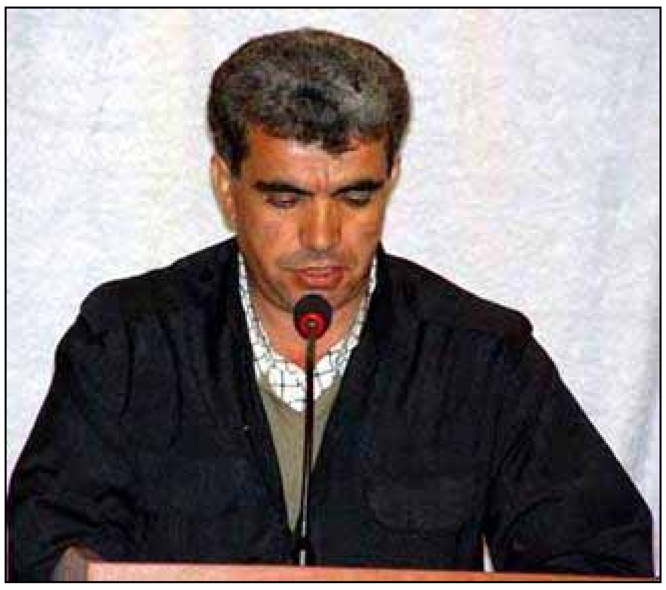

هیچ پەندێکی لە ڕێژیمی هەڵوەشاوەی پەهلەوی وەرنەگرتبوو، جیا لە شەهید کردنی هەزاران پێشمەرگەی کوردستان، سەری هاوڕێی تێکۆشەر دوکتور قاسملووی کردە نیشانەو لە سەر مێزی بە ناو وتووێژدا ڕێبەری بایەبەرزی حیزبەکەمانی تیرۆر کرد تا هاوکات لە گەڵ تیرۆری مێشکی بیرمەندی بزاڤی میللی ـ دێموکراتیکی گەلی کورد لە کوردستانی ئێران دا، بە خەیاڵی خاوی خۆی، حیزب و گەل پێکەوە تیرۆر بکا. بەڵام دروشمی دوژمن شکێنی "قاسملوو، قاسملوو ڕێگات درێژەی هەیە" کە لە گەرووی هەزاران لاوی شارو گوندەکانی کوردستان دا دەهاتە دەر، بۆ جارێکی دیکە ئاخوندە دەسەلاتبەدەستەکانی تارانی وە ئاگا هێنایەوەو بۆ هەمووان ئاشکرا بوو، کە دەکرێ تاکە کەسێك، ڕێبەرێك و تێکۆشەرێك تیرۆر بکرێ، بەڵام هەرگیزاو هەرگیز بزووتنەوەیەکی مافخوازو ڕیشەدار تیرۆر ناکرێ.

ڕێژیمی سەرەڕۆی ئاخوندی کە لە خەباتی بێوچانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران و پشتیوانیی هەمە لایەنەی خەڵك لەو خەباتە هەقخوازانەیە بە تەواوی دەستەوەستان مابۆوە، جارێکی دیکە ئەو پیلانە نامرۆڤانەیە لە هزری دەسەلاتبەدەستانی ڕێژیم دا چەکەرەی کرد کە بۆ ڕزگاربوون لەو شۆڕشە قووڵ و هەمە لایەنەیە دەبێ سەری ڕێبەرانی حیزب و گەل بکرێتە ئامانج. بۆ جێبەجێ کردنی ئەو مەبەستە نامرۆڤانەیە، ڕێژیم چەند تیرۆریستیکی ڕەوانەی ڕیستورانی میکونووس کردو ڕێبەری لێوەشاوەی حیزب کاك دوکتور سەعید و هاوڕێیانی بە غەدرو تاریکی و شەهید کردن. بەڵام شەهید بوونی ئەو پۆلە تێکۆشەرەش، نە تەنیا مەبەستە گلاوەکانی ڕێژیمی بەدی نەهێنا، بەڵکوو دادگای مێژوویی بێرلینی لێ کەوتەوەو لەو دادگا عادیلانەیەدا ڕێبەرانی پلە یەکی ڕێژیم بە تاوانبار ناسران و زەنگی ڕیسوایی و بێ ئابروویی ئەو ڕێژیمە دژی گەلی‌یە لە سەرانسەری جیهان‌دا لێ درا.

بەوپەڕی شانازی‌یەوە، ڕادەگەیەنین کە سەرەڕای شەهید کرانی سێ ڕێبەری لێوەشاوەی بزاڤی میللی ـ دێموکراتیکی گەلی کورد لە کوردستانی ئێران و لە خوێن شەڵاڵبوونی هەزاران ڕۆڵەی دلێر و جوامێری ئەم نیشتمانە ڕەشپۆشە، کوورەی خەبات و تێکۆشان نەك هەر لە کزیی نەداوە، بەڵکوو ڕۆژ لە دوای ڕۆژ زیاتر گڕ دەگرێ و کڵپە دەکا.

حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، حیزبی قازی، قاسملوو، شەرەفکەندی‌و هەزاران ڕۆڵەی بە ئەمەك لە سایەی ئەو خوێنە گەشانە و ئەو ڕێبازە پرشنگدارە دا، بۆتە سنەوبەری چوار وەرز سەوزو بە چەشنێ ڕیشەی لە خاکی پاکی کوردستان دا داکوتاوە، کە هیچ گەردەلوول‌و ڕەشەبایەك ناتوانێ بە چۆکی دابێنێ. بێگومان بەرخۆدان و بەرەو پێشچوونی ئەو خەباتە لە پلەی یەکەم‌دا قەرزداری خوێنی گەش‌و بە ناهەق ڕژاوی هەزاران شەهیدی سوورخەڵاتی نەتەوەکەمان‌و لە خۆبردوویی‌و ڕوو سووریی خێزانی سەربەرزی شەهیدان، و لە پلەی دووهەم‌دا خۆڕاگری‌و خەباتکاری و کۆڵنەدانی کۆمەلانی خەڵك و حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانە.

شەهیدان، ئەو ڕۆڵە جوامێرانەی نەتەوەکەیانن کە لە پێناوی گەل و سەربەرزیی نیشتمان دا، ڕوویان لە هەموو شادی و چێژەکانی ژیان وەرگێڕا تا ژیانێکی شیاوو سەردەمیانە بۆ نەتەوە بندەستەکەیان دەستەبەر بکەن.

شەهیدان، بۆ ئێمە ڕێبوارانی شێلگیری ڕێگایان، سەمبولی لە خۆبردوویی، ڕاستگۆیی و هەق وێژی و خەباتی بێوچانن. ئەوان ئەو چاوە هەمیشە بێدارانەن کە داوامان لێ دەکەن بۆ چرکەیەکیش بووە، نەهێڵین ئەو ئاڵا پیرۆزەی کە ئەوان بەوپەڕی دڵسۆزی‌یەوە شەکاوەیان ڕاگرتبوو، بکەوێتە سەر زەوی.

شەهیدانی هەرگیز نەمر! ئارام بنوون و دڵنیا بن، دوای کۆچی لە ناکاوی ئێوە و تەنانەت بۆ چرکەیەکیش ئەم کاروانە بێ ڕێبوار و ئەو سەنگەرانە بێ پێشمەرگە و ئەو پێنووسانە بێ قامك و ئەو چەکانەش بێ مەچەك نەماونەتەوە. دوای ئێوە، نەتەوەیەك بە شوێنتان دا کەوتۆتە شەپۆلان. ئێوە قوتابخانەی فیداکاری‌و ئەڤین و بەرخۆدانن. ئێوە خۆرن، گەل ئاوێنە. ئێوە درەختن، گەل گەڵا، ئێوە دەریان و گەل شەپۆل.

هەزاران سلاو بۆ گیانی پاکی ڕێبەرانی شەهید قازی، قاسملوو، شەرەفکەندی و هەموو شەهیدانی ڕێگای ڕزگاریی کوردستان!

سلاو لە بنەماڵەی سەربەرزو خۆڕاگری شەهیدان!

سلاو لە زیندانیانی سیاسی لە بەندی بێدادی‌دا!

بڕووخێ ڕێژیمی سەرەڕۆی کۆماری ئیسلامیی ئێران

سەرکەوێ بزاڤی میللی ـ دێموکراتیکی کوردستان بە ڕێبەرایەتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران.

کۆمیسۆنی کۆمەلایەتیی
حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران
١٣٨٤/١/١٠

***

پەیامی بەڕێز کاك مستەفا هیجری بۆ کۆنگرەی حیزبی سوسیالیستی چە پی نۆروێژ

بەڕێز خاتوو مونیکا ئادرسێن!
دەبیری پێوەندی‌یە نێونەتەوەیی‌یەکانی حیزبی سوسیالیستی چەپی نۆروێژ،
هاوڕێی بەڕێز!

نامەکەتانم پێ‌گەیشت کە بانگهێشتتان کردبووین بۆ بەشداری لە کۆنگرەی حیزبەکەتان‌دا کە بڕیارە لە ڕێکەوتی ٣١ی مارس تا ٣ی ئاوریلی ٢٠٠٥ بەڕێوەبچێ، لەو پێوەندی‌یەدا زۆر سوپاستان دەکەم.

لەو دەرفەتە کەڵك وەردەگرم‌و وێڕای پیرۆزبایی‌و هیوای سەرکەوتن بۆ کۆنگرەو وەدیهاتنی ئامانجە بەرزەکانتان، پێم خۆشە لەو بارودۆخە کارەساتبارەی کە خەڵکی ئێران‌و بەتایبەت گەلی کورد لە کوردستانی ئێران‌دا لەگەڵی دەستبەیەخەن، ئێوە بەشدارانی کۆنگرە ئاگادار بکەمەوە: ڕێژیمی سەدە ناوەڕاستیی کۆماری ئیسلامی هیچ چەشنە ڕەوایی‌یەکی نەماوەو تەنیا بە کەڵکوەرگرتن لە سەرکوتی توندوتیژو لە سایەی سیاسەتی نەرمکێشانی دێموکراسی‌یە ئورووپایی‌یەکان‌دا کە لە ژێر ناوی "سیاسەتی دیالۆگی ڕەخنەگرانە"دا بەڕێوەدەچێ، توانیویەتی خۆی ڕابگرێ. بە سەرنجدان بەوەی کە ئەم سیاسەتە لە بواری مافەکانی مرۆڤ‌و ئازادی‌یە دێموکراتیکەکان‌دا، ناکاراو سەرنەکەوتوو بووە، بەڕای ئێمە کاتی ئەوە هاتووە کە دێموکراسی‌یەکانی ئورووپا بە سەرنجدان بە ڕەوشی ئۆبژکتیڤی ئێران، لە باتی سازان لەگەڵ ڕێژیم‌دا، لە خەباتی بوێرانەی گەلانی ئێران بەتایبەت گەلی کورد بۆ سەقامگیرکردنی دێموکراسی، ئاشتی‌و عەدالەت پشتیوانی بکەن.

پێویستە ئاگادارتان بکەمەوە کە هەیئەتێك لە لایەن حیزبی ئێمەوە چالاکانە بەشداری لە کۆنگرەکەتان‌دا دەکا.

لەگەڵ ڕێزو سلاوی برایانەدا
مستەفا هیجری
سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران
پاریس ٢٠٠٥/٣/٢٨

را پۆرتی ڕۆژنامەی "EL MUNDO"

لەسەر دامەزرانی "کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فیدراڵ"

ئۆپۆزیسیۆنی ئێران یەکدەگرێ بۆ گۆڕانی وڵات بە شێوەی فیدراڵ

مانوئیل مارتوئێل:

حەوت ڕێکخراوی ئۆپۆزیسیۆنی ئێرانی کە نوێنەرایەتیی جووڵانەوەی عەرەب، کورد، تورکمەن، ئازەری‌و بەلووچ دەکەن، لە بانگەوازێکی نێونەتەوەیی‌دا، داوای ڕووخانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێران دەکەن‌و خوازیاری دامەزرانی سیستمێکی فیدراڵین لە شێوەی ئەو مۆدیلە فیدرالیستی‌یەی کە لە وڵاتی عێراق‌دا پیادە دەکرێ.

حەوت گرووپی ناوبراو لە کۆتایی‌یەکانی مانگی فێوریەی ئەمساڵدا لە لەندەن کۆبوونەوەو کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فیدراڵیان پێك هێناو لە یەکەمین ڕاگەیەندراوی فەرمی‌دا، داوای پشتیوانییان لە ڕێکخراوو کەسایەتی‌یە دێموکرات‌و لیبراڵ‌و لایەنگرانی مافی مرۆڤ لە نێوخۆی ئێران‌و دەرەوەی وڵات‌دا کرد.

پێکهێنەرانی سەرەکیی ئەو کۆنگرەیە بریتین لە دوو ڕێکخراوی کورد ـ حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران‌و کۆمەڵە ـ دوو ڕێکخراوی بەلووچ ـ بەرەی یەکگرتووی بەلووچستان‌و حیزبی خەڵکی بەلووچ، ڕێکخراوێکی ئازەری بە ناوی جووڵانەوەی فیدرال دێموکرات‌و جووڵانەوەی دێموکراتیك‌و هاوپێوەندیی ئەهوازو ڕێکخراوی پشتیوانی لە مافە نەتەوەیی‌یەکانی گەلی تورکمەن.

سەرچاوە ئاگادارەکانی ئۆپۆزیسیۆنی ئێرانی، ئەو یەکگرتنە بە هەوڵێ بۆ پێکهێنانی بەرەیەکی فراوانی نەتەوایەتی بە دژی کۆماری ئیسلامیی ئێران لەقەڵەم دەدەن، چونکە لەڕاستی‌دا، گەلی فارس لە ئێران‌دا لە بەراورد لەگەڵ کۆی گەلانی ئێران‌دا دەبێتە "کەمینە".

ئەو قسەیە لە ئێران‌دا بڵاو بۆتەوە کە دەگوترێ ژمارەی تورکەکان لە ئێران‌دا لە ژمارەی فارسەکان زیاترە. حەشیمەتی کوردەکان بە ٤ تا ١٠ میلیۆن کەس مەزندە دەکرێ کە یەکێك لە کەمایەتی‌یە هەرەگرنگەکانی ئێران پێك دێنن. عەرەب‌و بەلووچەکانیش کە لە نزیك سنوورەکانی عێراق‌و پاکستان‌دا دەژین، دوو کەمایەتیی دیکەی ئێرانن.

بەرپرسانی کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فیدراڵ، دوێنێ ڕایانگەیاند کە لە کۆبوونەوەی داهاتوودا باس‌و وتووێژ لەسەر پێکهێنانی هەیئەتی ئیجرایی، توانا‌و شێوەی بڕیاردان‌و بەخشینی شوناسی سەربەخۆ بە کۆنگرە دەکرێ تا کۆنگرە بتوانێ بە شێوەیەکی سەربەخۆ کارو چالاکی‌یەکانی پراکتیزە بکاو لە کۆڕو کۆمەڵە نێونەتەوەیی‌یەکان‌دا ئامادە بێ.

لەو کۆبوونەوەیەدا کە لە ڕۆژانی ٢٦و ٢٧ی مانگی مارس‌دا پێك دێ، پێشبینی ئەوە دەکرێ کە لەسەر چۆنیەتیی وەرگرتنی ئەندامانی نوێ، ڕێکخراوو کەسایەتی، وتووێژ بکرێ. چونکە چاوەڕوان دەکرێ ڕێکخراوی دیکەی وەك "قەشقایی‌یەکان"و... بچنە نێو ئەو کۆنگرە نوێیەی ئۆپۆزیسیۆنی ئێرانەوە. کۆنگرە لە یەکەمین ڕاگەیەندراوی خۆی‌دا چەند ئامانجی دیاری کردون کە بریتین لە:

ـ ڕووخاندنی ڕێژیمی بنئاژۆی ئێستای ئێران، بێ وەلانانی هیچ کام لە شێوەکانی خەبات‌و یەك لەوان خەباتی چەکدارانە

ـ جودایی ئایین لە دەوڵەت

ـ لەنێوبردنی هەموو چەشنەکانی هەلاواردنی جینسی‌و چەسپاندنی مافی بەرابەریی ژن لەگەڵ پیاودا، لە هەموو بوارە سیاسی‌و ئابووری‌و کۆمەلایەتی‌یەکان‌دا

ـ پشتیوانی لە مافی دیاریکردنی چارەنووسی گەلانی ئێران

ـــ دادپەروەریی کۆمەلایەتی، ئازادیی ئەندێشەو ڕادەربڕین‌و پێکهێنانی ڕێکخراوی سیاسی‌و چارەسەرکردنی کێشە سیاسی‌یەکان لە ڕێگای ئاشتیخوازانەو دیالۆگەوە

کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فیدراڵ، ئامادەیی خۆی بۆ خەبات دژی تیرۆریزم‌و چەکی کۆمەڵکوژ دەربڕیوەو ئەوەش بە چراسەوزێك بۆ کۆمەڵگای نێونەتەوەیی دەژمێردرێ.

شایانی باسە ڕۆژنامەی "EL MUNDO" لە ڕێکەوتی ١٦ی مارسی ٢٠٠٥دا، بابەتێکی سیاسیی بە قەڵەمی مانۆئێل بڵاو کردەوە کە پێوەندی بە تیرۆریزمەوە هەبوو. لەو بابەتەدا "مانۆئێل مارتوئیل" دەنووسێ وڵاتانی ڕۆژئاوایی، دەبێ لەباتی ڕاگەیەندراو، بە شێوەیەکی پراکتیکی پشتیوانی لە هێزە پێشکەوتنخوازەکان‌و بەتایبەت لە کوردەکان بکەن چونکە ئەوان لە بەرەی یەکەمی خەبات دژی تیرۆریزم دان.

***

بەڕێوەچوونی ڕێوڕەسمی ١٠ی خاکەلیوە لە شاری بریزبن

ئێوارەی ڕۆژی ٢٠٠٥/٣/٣٠ی زایینی، بە بۆنەی ١٠ خاکەلیوە ـ ڕۆژی شەهیدانی کوردستان ـ کۆڕێکی تایبەت بەم ڕۆژە لە هۆڵی ڕادیۆی EB٤ لە شاری بریزبن بە بەشداریی ژمارەیەك لە کوردەکان پێك هات. سەرەتا یەك دەقیقە بێدەنگی بۆ ڕێزگرتن لە گیانی پاکی شەهیدانی کوردستان ڕاگەیەندراو پاش خوێندنەوەی سروودی "ئەی شەهیدان"، بەڕێز کاك "قادر عەبدی" بە وردی لەسەر ئاڵوگۆڕەکانی کۆمەڵەی "ژ ـ ك"و حیزبی دێموکرات‌و کەسایەتیی پێشەوای نەمر دوا. بە دوای ئەودا ژیاننامەی پێشەوا لە لایەن بەڕێز کامران سوهرابی خوێندرایەوە، پەیامی یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستان لە لایەن بەڕێز ئالان کوردۆوە پێشکەش کراو دواتر بەڕێز فازل ڕوستەم، وتەیەکی کورتی لەسەر قازی محەممەدی نەمرو ئاڵوگۆڕەکانی ئێستای بۆ ئامادەبووان خوێندەوە.

لە بەشێکی دیکەی ڕێوڕەسمەکەدا، پەیامی کومیتەی بریزبنی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە لایەن کاك سەلاح پوورئەسەدەوە پێشکەش کرا.

بڕووخێ ڕێژیمی کۆنەپەرستی کۆماری ئیسلامیی ئێران

دیدارو چاوپێکەوتنەکانی سکرتێری گشتیی حیزب

دیدار لەگەڵ سەرۆکی کومیسیۆنی پێوەندییەکانی دەرەوەی پارلمانی ئورووپا

رۆژی سێشەممە، ١٥ی مارسی ٢٠٠٥، سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، لە برۆکسێل، پایتەختی وڵاتی بێلژیك لە پارلمانی ئورووپادا، چاوی کەوت بە بەڕێز ئێلمار برۆك (Elmar Brok)، بەرپرسی کومیسیۆنی پێوەندییەکانی دەرەوەی پارلمانی ئورووپا.

لەو دیدارەدا، رێزدار مستەفا هیجری، تیشکی خستە سەر رەوشی ناوچەی رۆژهەڵاتی نێوەڕاست بەگشتیو رەوشی هەستیاری ئێرانو کوردستان بەتایبەتیو پێشێلکارییە توندو بەردەوامەکانی ئازادییە دێموکراتیکەکانو مافەکانی مرۆڤ لە لایەن رێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێرانەوە، نەبوونی ئازادیی رادەربڕینو ئەندیشە، ئازادیی پێکهێنانی رێکخراو، ئازادیی چاپەمەنیو دەستگیرکردنی رۆژنامەڤانان، رووناکبیرانو خوێندکارانو جیابیرانو هەڵاواردنی توند دژی ژنانو درێژەدان بە سەرکوتی نەتەوە بندەستەکانی ئێران بەگشتیو گەلی ئازادیخوازی کورد بەتایبەتی، بە نموونەگەلێکی زەقو بەرچاو لەقەڵەم دا کە هیچ گومانو دوودڵییەکی سەبارەت بە سەرەڕۆیی ئەو رێژیمە لە بیروڕای گشتیدا نەهێشتۆتەوە.

بەڕێز سکرتێری گشتیی حیزب لە بەشێکی دیکەی ئەو دیدارەدا، سیاسەتی یەکیەتیی ئورووپای لەگەڵ کۆماری ئیسلامی لە چوارچێوەی "دیالۆگی رەخنەگرانە"دا بە سیاسەتێکی ناسەرکەوتوو نرخاند.

رێزدار کاك مستەفا هیجری رایگەیاند کە پێویستە گوشاری ئورووپاو ئەمریکا بۆ سەر ئێران لە وازهێنانی ئەو رێژیمە لە بەرهەمهێنانی چەکی ئەتۆمیدا کورت نەکرێتەوە، بەڵکوو دەبێ نارەزایەتیی توند دژی ئەو رێژیمە سەبارەت بە پێشێلکرانی مافەکانی مرۆڤو مافی نەتەوە بندەستەکانی ئێران، دەربڕنو ئەو گوشارە تا ئەو ئاستە بەرێتە پێشەوە کە پێوەندییە بازرگانییەکانی ببەسترێتەوە بە پاراستنی ئەو مافانەوە. رێزدار کاك مستەفا هیجری لە درێژەی وتەکانیدا رایگەیاند "هاوکات لەگەڵ درێژەکێشانی سیاسەتی سەرکوتدا، خەباتی خەڵکی ئێرانو نەتەوەکانی ئێران، رۆژ لەدوای رۆژ، زیاتر لێك نزیك دەبێتەوەو ئەو رەوتە تا کۆتاییهێنان بە دۆخی نالەباری ئێستاو دامەزراندنی سیستمێکی دێموکراتیكو پلورالیستی بە سەرنجدان بە واقعییەتی فرەنەتەوەییبوونی ئێران، بە وزەوە بەرەوپێش دەڕوات. بەڕێزیان دامەزراندنی "کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فیدرل"ی بە نموونە هێنایەوە کە لە ٢٠ی فێوریەی ٢٠٠٥دا لە شاری لەندەن بەستراو حەوت حیزبو رێکخراوی نەتەوە بندەستەکانی ئێرانی لە کۆنگرەیەکدا کۆکردەوەو ئەو هەنگاوە گرنگەی بۆ چالاکیو خەبات لە پێناوی دێموکراتیزەکردنی ئێراندا بە وەرچەرخانێکی چارەنووساز هەڵسەنگاند.

بەدوای ئەودا، بەڕێز برۆك، سەرۆکی کومیسیۆنی پێوەندییەکانی دەرەوەی پارلمانی ئورووپا، دوای سوپاسی ئامادەبوونی بەڕێز سکرتێری گشتیی حیزب رایگەیاند کە پێکهێنانی "کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فیدرال" هەنگاوێکی بەجێ بوو چونکە چیدی رێژیم ناتوانێ ئێوە بە جوداییخواز لە قەڵەم بداو لە لایەکی دیکەوە ئەو ویستو داخوازییانەی کە خستووتانەتەڕوو، ویستو داخوازیگەلێکن کە لەگەڵ یاساورێساکانی یەکیەتیی ئورووپادا تەبان. ناوبراو لە درێژەی قسەکانیدا گوتی: پارلمانی ئورووپا، ئاساییکردنەوەی پێوەندییە بازرگانییەکانی لەگەڵ ئێراندا، بەستۆتەوە بە دوو مەسەلەی گرنگەوەو پێیان لەسەر دادەگرێت کە بریتین لە:

١ـ پاراستنی مافەکانی مرۆڤو یەك لەوان مافی کەمینەکان

٢ـ وازهێنان لە بەرنامەی ناوکیی بە مەبەستی دروستکردنی چەکی ئەتۆمی

شایانی باسە کە لەم دیدارەدا، کاك خوسرەو عەبدوڵڵاییو کاك میرۆ عەلیار، ئەندامانی پێوەندییە نێونەتەوەیییەکانی حیزب، هاوڕێیەتیی بەڕێز کاك مستەفا هیجرییان دەکرد.

دیدار لەگەڵ بەرپرسی پێوەندییە نێونەتەوەیییەکانی گرووپی چەپی یەکگرتوو لە پارلمانی ئورووپا

رۆژی چوارشەممە، ١٦ی مارسی ٢٠٠٥، کاك مستەفا هیجری، سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، چاوی کەوت بە بەڕێز ویلی مێیێر (Willy Meyer)، بەرپرسی پێوەندییە نێونەتەوەیییەکانی گرووپی چەپی یەکگرتوو لە پارلمانی ئورووپادا.

بەڕێز سکرتێری گشتیی حیزب لەو کۆبوونەوەیەدا، تیشکی خستە سەر سەرکوتە سیستماتیکەکانی رێژیمو پێشێلکردنی سەرەتاییترین مافو ئازادییەکانی خەڵکی ئێرانو لەسەر پێویستیی پشتیوانیی جیهانی لە هێزە ئازادیخوازو دێموکراتەکانو کۆڕو کۆمەڵەکانی پارێزگاریی لە مافی مرۆڤ لە خەباتی خەڵکی ئێرانو گەلانی بندەستو بەتایبەتی گەلی کورد، پێی داگرتەوەو رایگەیاند کە پێشمەرجی رزگاربوونی ناوچەکە لە سیستمی بناژۆو سەدە ناوەڕاستیو تیرۆریستپەروەر، دامەزراندنی سیستمێکی دێموکراتیکی خەڵکسالارە. پاشان بەڕێز مێیێر، سوپاسی بەڕێز سکرتێری گشتیی حیزبی کرد بۆ ئامادەبوونی لە پارلمانی ئورووپاداو جەختی لەسەر پێویستیی پشتیوانیی شێلگیرانە لە خەباتی خەڵکی ئێران بەگشتیو بەتایبەت خەباتی خەڵکی کوردستان کردەوەو بەڕێز کاك مستەفا هیجریی لەوە دڵنیا کردەوە کە وتەکانی بەڕێزیان بە ئەمانەتەوە بە ئاگاداریی ئەندامانی گرووپی چەپی یەکگرتوو لە پارلمانی ئورووپادا، دەگەیەنێو لە لایەن خۆیشییەوە بەڵێنیدا کە لە پارلمانی ئورووپادا پشتیوانی لە بزاڤی ئازادیخوازانەی خەڵکی ئێران بکاو هەروەها پەردە لەسەر کردەوە نامرۆڤانەکانی رێژیم هەڵداتەوەو لەو پێناوەدا خۆی لە هیچ هەوڵو تێکۆشانێك نەبوێرێ.

دیدار لەگەڵ جێگری سەرۆکی پارلمانی ئورووپاو بەرپرسی ئەنستیتۆی کورد لە بروکسێل

رێکەوتی ١٦ی مارسی ٢٠٠٥، بەڕێز کاك مستەفا هیجری لە ساختمانی ئەنستیتۆی کورد لە برۆکسێل، چاوی کەوت بە بەڕێزان "یان بێگەن"، جێگری سەرۆکی پارلمانی برۆکسێلو دۆستی وەفاداری کوردو "دەروێش فەرحۆ"، سەرۆکی ئەنستیتۆی کورد لە برۆکسێلی بێلژیك. لەو دیدارە دۆستانەیەدا، سکرتێری گشتیی حیزب تیشکی خستە سەر رەوشی رۆژهەڵاتی نێوەڕاست بەگشتیو بەتایبەتی رەوشی هەستیاری ئێرانو کوردستانو جەختی لەسەر خەباتی شێلگیرانەی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بۆ دامەزرانی سیستمێکی دێموکراتیکی فیدرالیستی لەسەر بنەمای نەتەوەیی ـ جوگرافیایی کردەوە. بەڕێزان "یان بێگەن"و "دەروێش فەرحۆ"ش خۆشحاڵیی خۆیان لە سەردانەکەی بەڕێز سکرتێری گشتیی حیزب دەربڕیو هیوای سەرکەوتنیان بۆ بزاڤی رزگاریخوازانەی کوردستان خواست.

کۆبوونەوە لەگەڵ ئەندامانو لایەنگرانی حیزب لە وڵاتی بێلژیك

رۆژی ١٦ی مارسی ٢٠٠٥، بەڕێز مستەفا هیجری، سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، بەشداری لە کۆبوونەوەیەکدا کرد کە کومیتەی حیزب لە وڵاتی بێلژیك بۆ ئەندامانو لایەنگرانی حیزب لەو وڵاتەدا پێکی هێنابوو.

لەو کۆبوونەوەدا کە ژمارەیەکی بەرچاو لە ئەندامانو لایەنگرانی حیزب ئامادەی بوون، بەڕێز سکرتێری گشتیی حیزبەکەمان لە پەیڤێکدا، تیشکی خستە سەر کۆتاییهاتنی سەرکەوتووانەی کۆنگرەی سێزدەهەمی حیزبو گرنگییو بایەخی گۆڕانی دروشمی ستراتێژیکی حیزبی بۆ بەشداران روون کردەوە. سکرتێری گشتیی حیزب لە بەشێکی دیکەی کۆبوونەوەکەدا، تیشکی خستە سەر چالاکییەکانی حیزب لە ناوەوەو دەرەوەی وڵاتداو سیاسەتو هەڵوێستە نوێکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانی بە وردی شی کردەوە.

بەشی دووهەمی ئەو کۆبوونەوەیە تەرخان کرابوو بۆ پرسیارو پێشنیارەکانی ئەندامانو لایەنگرانی حیزب لە بێلژیك کە چەندین پرسیار لە بواری جۆراوجۆردا ئاراستەی بەڕێز سکرتێری گشتیی حیزب کراو لە کۆتاییدا، بەڕێزو تێکۆشەر کاك مستەفا هیجری وەڵامی سەرجەم پرسیارەکانی بەشداربووانی دایەوە.

دیدار لەگەڵ وتەبێژی گرووپی پارلمانتارەکانی حیزبی سوسیالیستی ئیسپانیا لە پارلمانی ئورووپا

سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، رۆژی چوارشەممە، رێکەوتی ١٦ی مارسی ٢٠٠٥، چاوی کەوت بە خاتوو "ئێلێنا ڤالێنسینانۆ" (Elena Valencinano)، وتەبێژی گرووپی پارلمانتارەکانی حیزبی سوسیالیستی ئیسپانیا لە پارلمانی ئورووپاو ئەندامی کومیسیۆنی مافەکانی مرۆڤی پارلمانی ئورووپا.

رێزدار کاك مستەفا هیجری لەو دیدارەدا، ئاماژەی بەو بڕیارنامانە کرد کە پارلمانی ئورووپا، رێژیمی ئێرانی بە هۆی کردەوەی نامرۆڤانەی مەحکووم کردووەو گوتی: بەداخەوە! ئەو بڕیارنامانە لایەنی کردەکی (ئیجرایی)یان نیەو هەر بەو هۆیەشەوەیە کە لە لایەن رێژیمگەلێکی دژە خەڵکی وەك رێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێران، ئەو بڕیارنامانە بە جیددی وەرناگیرێنو ئەو رێژیمانە، سەرەڕای کوشتاری بەکۆمەڵی خەڵك، درێژە دەدەن بە پێوەندییەکانیان لەگەڵ وڵاتانی ئورووپاییدا. بەڕێز سکرتێری گشتیی حیزب لە درێژەی وتەکانیدا ئاماژەی بە سەرکوتی توندوتیژی کورد لە ئێراندا کردو گوتی: لەو کاتەوە کە لە یاسای کاتیی عێراقدا، مافی کوردەکانی عێراق لە شێوازی فیدراڵدا بە رەسمی ناسراوە، سەرکوتی نەتەوەی کوردیش لە ئێران زیادی کردووەو هەرچەشنە بزاڤێکی نارەزایەتیدەربڕینی خەڵکی کورد بە سەرکوتو زیندانو شکەنجە، وەڵام دەدرێتەوە.

بەدوای ئەودا، خاتوو "ڤالێنسینانۆ"، پشتیوانیی خۆی بۆ خەباتی ئازادیخوازانەی خەڵکی ئێران بەگشتیو بەتایبەت خەباتی ئازادیخوازانەی خەڵکی کوردستان دەربڕیو بەڵێنی دا کە لە کومیسیۆنی مافەکانی مرۆڤی پارلمانی ئورووپادا، پشتیوانی لە مافو ئازادییەکانی خەڵکی ئێران بکاو خۆی لە هیچ هەوڵێ بە مەبەستی ئاشکراکردنی کردەوە نامرۆڤانەکانی کۆماری ئیسلامیی ئێران، نەبوێرێ. بەڕێزیان هەروەها بەڕێز کاك مستەفا هیجریی دڵنیا کردەوە کە کارێکی شێلگیرانە لەسەر دۆزی رەوای گەلی کورد دەست پێبکاو لەو پێوەندییەدا سەبارەت بە پرسی کوردەکانی ئێران پێوەندییەکی چڕوپڕی لەگەڵ حیزبدا هەبێ بۆ کۆکردنەوەی زانیاریی پێویستو لە پارلمانی ئورووپاشدا شێلگیرانە داکۆکی لە مافە رەواکانی نەتەوەی کورد بکا.

دیدار لەگەڵ سەرۆکی گرووپی پارلمانتارەکانی حیزبی سوسیال دێموکراتی ئاڵمانو ئەندامی کومیسیۆنی پێوەندییەکانی دەرەوەی پارلمانی ئورووپا

رۆژی پێنجشەممە، ١٧ی مارسی ٢٠٠٥، سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، چاوی کەوت بە بەڕێز "مارتین شۆڵتس"، سەرۆکی گرووپی پارلمانتارەکانی حیزبی سوسیال دێموکراتی ئاڵمانو ئەندامی کومیسیۆنی پێوەندییەکانی دەرەوەی پارلمانی ئورووپا. لەو دیدارەدا کە لە پارلمانی ئورووپادا بەڕێوەچوو، بەڕێز مستەفا هیجری تیشکی خستە سەر بایەخی دۆزی کورد لە ناوچەی رۆژهەڵاتی نێوەڕاست وەکوو فاکتۆرێکی بەهێزی گۆڕانکاری لە ناوچەداو دواتر پێی لەسەر بایەخی چەسپاندنی دێموکراسی لە ئێران داگرتەوەو بە وردی کاریگەرییە پۆزەتیڤەکانی بە سەرنجدان بە گرنگیی ئیستراتێژیکی ئێران بۆ ئاشتیو تەناهیو دێموکراتیزاسیۆن لە هەموو ناوچەی رۆژهەڵاتی نێوەڕاستدا شی کردەوە. سکرتێری گشتیی حیزب لە بەشێکی دیکەی ئەو دیدارەدا، هەوڵو کۆششی کۆمەڵگای نێونەتەوەیی بۆ چەسپاندنی دێموکراسی بە دەستی خەڵکی ئێران بە پرسێکی پێویست هەڵسەنگاندو گوتی: نابێ پشتیوانی لە رێژیمێك بکرێ کە هیچ رەواییەکی نیەو بۆتە هۆی گرژیو ئاڵۆزیو پەرەسەندنی فەندەمینتالیزمو گرووپە تیرۆریستییەکان لە ناوچەو تەنانەت لە هەموو جیهانیش دا.

رێزدار شۆڵتز لەو دیدارەدا، وێڕای پشتیوانی لە مافەکانی نەتەوەی کورد لە وڵاتەکانی ئێران، عێراق، تورکیەو سوریە لە فۆرمی خودموختاریدا، جەختی لەسەر گرنگیی دۆزی کورد وەکوو یەکێك لە پرسە گرنگەکانی یەکیەتیی ئورووپا کردەوە، بەتایبەت پاش کاندیداتۆریی تورکیە بۆ وەرگیرانی بە ئەندام لە یەکیەتیی ئورووپاداو گوتی: ئەگەر تورکیە بیەوێ بێتە نێو ئورووپاوە، دەبێ نرخەکەشی بدا کە بریتییە لە پاراستنی رێساو پرنسیپەکانی یەکیەتیی ئورووپاو چارەسەرکردنی کێشەی کورد لە تورکیەدا، یەکێك لەو نرخانەیەو چارەسەرکرانی دۆزی کورد لە بەشێکی کوردستاندا، کاریگەریش لەسەر بەشەکانی دیکە دادەنێو هەر بۆیە وڵاتانی دیکەش، پێویستە ئەو رێوشوێنە بگرنەبەر.

ئێستا رەوشی کورد لە کوردستانی عێراقدا لە بەرژەوەندیی هەموو کودان دایە. ئێمە وڵاتانی ئورووپایی باوەڕمان بە دیالۆگ هەیە بۆ چارەسەرکردنی کێشەکان. هەڵبەت لە پێوەندی لەگەڵ ئێراندا، کەموکوڕیمان هەبووەو راستە کە سیاسەتی "دیالۆگی رەخنەگرانە" تا ئێستا زۆر چارەساز نەبووە، بەڵام ئەوەمان پێ باشترە کە کێشەکان لە رێگەی دیالۆگەوە چارەسەر بکرێن. لەگەڵ ئەوەشدا، پێویستە کە ئورووپا پێشێلکرانی مافەکانی مرۆڤ لە ئێراندا بەهێند وەربگرێ. بەڕێزیان لە کۆتایی دیدارەکەدا پێی لەسەر پێوەندیی دوولایەنە داگرتەوەو ئەو چەشنە دیدارانەی بۆ تێگەیشتنی راستەقینەی رەوشی ئێران زۆر بە پۆزەتیڤ لەقەڵەم دا.

کۆبوونەوەی لەگەڵ ئەندامانو لایەنگرانی حیزب لە وڵاتی بێلژیك

رۆژی ٢٤ی رەشەمەی ١٣٨٣، کاك مستەفا هیجری، سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، بەشداریی لە کۆبوونەوەیەکدا کرد کە بۆ ئەندامانو لایەنگرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە وڵاتی بێلژیك پێك هاتبوو.

سەرەتای کۆبوونەوەکە بە دەقیقەیەك بێدەنگی بۆ رێزگرتن لە گیانی پاکی شەهیدانی رێگای رزگاریی کوردستان دەستی پێکرد. پاشان کاك بەختیار سەلیمی، بەرپرسی کومیتەی حیزب لە بێلژیك لە لایەن کومیتەی حیزبو هەموو ئەندامانو لایەنگرانی حیزب لەو وڵاتەوە، بەخێرهاتنی بەڕێز سکرتێری گشتیی حیزبی کرد.

پاشان کاك مستەفا هیجری وتارێکی بەنرخی لەسەر رەوشی ئاڵۆزو هەستیاری ناوچەی رۆژهەڵاتی نێوەڕاستو رەوشی ئێران بەگشتیو کوردستانی ئێران بەتایبەتی پێشکەشی ئامادەبووان کرد. بەڕێزیان لەو وتارەدا، ئاماژەی بە کۆتاییهاتنی سەرکەوتووانەی کۆنگرەی سێزدەهەمی حیزب کردو دەسکەوتەکانی ئەو کۆنگرەیەی بۆ ئامادەبووان شی کردەوەو ئەو کۆنگرەیەی بە وەڵامێکی پێویست بۆ ئاڵوگۆڕە نێونەتەوەییو ناوچەییو نێوخۆییەکان لەقەڵەم دا. دوایین بەشی وتارەکەی بەڕێزیان پێویستیی بەشداری چالاکانەی ژنان لە پرسە کۆمەڵایەتییەکاندا بوو.

بەڕێزیان لە کۆتایی کۆبوونەوەکەدا وەڵامی پرسیاری بەشداربووانی دایەوە.

شایانی باسە کە بەڕێز خوسرەو عەبدوڵلایی لەو دیدارەدا هاوڕێی سکرتێری گشتیی حیزبەکەمان بوو.

دیدار لەگەڵ خاتوو "دانییێل میتران"

رۆژی دووشەممە، ٢١ی مارسی ٢٠٠٥، کاك مستەفا هیجری چاوی کەوت بە خاتوو "دانییێل میتران"، سەرۆکی بنیاتی "فرانس لیبێرتێ"و هاوسەری "فرانسوا میتران"، سەرەك کۆماری پێشووی فەڕانسە. لەو دیدارەدا، هەردوولا لەسەر پرسە جۆراوجۆرەکانی ناوچەی رۆژهەڵاتی نێوەڕاست بەگشتیو بەتایبەت رەوشی هەستیاری ئێرانو کوردستانو سیاسەتی یەکیەتیی ئورووپا بەرانبەر بە ئێران، ئاڵوگۆڕی بیروڕایان کرد.

لەو دیدارەدا کە لە ناوەندی بنیاتی "فرانس لیبێرتێ" لە پاریس بەڕێوەچوو، خاتوو "دانییێل میتران" بایەخێکی زۆری بە دامەزرانی کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فیدراڵ داو بە هەنگاوێکی پۆزەتیڤی بۆ دابینکردنی ویستە رەواکانی گەلانی ئێرانو بەتایبەت ئەو کۆنگرەیەی بۆ دێموکراتیزەکردنی ئێران بە چارەنووساز نرخاندو گوتی: ئەو ئامانجانەی کە کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فیدراڵ بۆ خۆی دەستنیشانی کردوون، لە لایەن "بونیاتی فرانس لیبێرتێ"و بنیاتەکانی دیکەی داکۆکیکار لە مافەکانی مرۆڤو ئازادییە دێموکراتیکەکان لە جیهاندا، پشتیوانیی لێ دەکرێو ئێمە بۆ ناساندنی کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فیدراڵ خۆمان لە هیچ هەوڵو تێکۆشانێ نابوێرین.

بەشداریی سکرتێری گشتیی حیزب لە رێورەسمی جەژنی نەورۆز لە پاریس

رۆژی دووشەممە، رێکەوتی ٢١ی مارسی ٢٠٠٥، کاك مستەفا هیجری سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە سەر بانگهێشتی ئەنیستیتۆی کورد لە پاریس بەشداری لە رێورەسمی جەژنی نەتەوایەتی نەورۆزدا کرد. لەو رێورەسمەدا، جگەلە رێزدار کاك مستەفا هیجری کۆمەڵێك کەسایەتیی دەوڵەتیو نادەوڵەتیو هەروەها ژمارەیەك لە کوردەکانی نیشتەجێی پاریس بۆ ئەو رێورەسمە بانگهێشتن کرابوون.

سکرتێری گشتیی حیزب کە لە لایەن رێزدار دوکتور کەندال نزان، سەرۆکی ئەنیستیتۆی کوردەوە بۆ ئەو رێورەسمە بانگهێشت کرابوو، یەکێك لەو کەسایەتییانە بوو کە لەو رێورەسمەدا وتاری پێشکەش کرد. رێورەسمەکە بە وتاری سەرۆکی ئەنیستیتۆی کورد کرایەوەو پاشان جگە لە بەڕێز سکرتێری گشتیی حیزب، بەڕێز "موفەق مەهدی عەبوود" باڵوێزی عێراق لە فەرانسەو رێزدار سێرژێوکۆزۆنادۆ، وتەبێژی حیزبی سەوزەکانی فەرانسە پەیڤێکی کورتیان پێشکەشی ئامادە بوان کرد.

ئەو کەسایەتییانەی کە لەو رێورەسمەدا بەشدار بوون بریتی بوون لە: خاتوو دانییێل میتران ـ بەڕێز پلاسە، جێگری سەرۆکی شوورای ناوچەی پاریس ـ دونێز بانکی، جێگری شارەداری پاریس ـ خاتوو نەسرین قاسملوو، هاوسەری شەهیدی هەرگیز نەمر کاك دوکتور قاسملوو ـ رێزدار ریکاردۆ کۆزۆنادۆ، نوێنەری حیزبی سەوزەکان ـ بەڕێز سیوان بارزانی، نوێنەری حکوومەتی هەرێمی کوردستان لە فەرانسە (هەولێر) ـ خاتوو جویس بلاو، مامۆستای زمانو ئەدەبیاتو مێژوو شارستانیەتی کورد لە فەرانسە ـ دکتۆر حسێن کەریمی، مامۆستای ئەدەبیات لە زانکۆکانی فەرانسەو ژمارەیەکی دیکە لە کەسایەتیی هونەریو فەرهەنگییەکانی کوردی نیشتەجێی فەرانسە.

شایانی باسە کە بەڕێز کاك خوسرەو عەبدوڵڵایی لە بەرپرسانی دەفتەری پێوەندییە نێونەتەوەیییەکانی حیزب لەو دوو دیدارەدا، بەڕێز سکرتێری گشتیی حیزبەکەمانی هاوڕێیەتی دەکرد.

هەواڵەکانی کوردستان

بەڕێوەچوونی ڕێوڕەسمەکانی چوارشەممەسووریو نەورۆز لە شارو ناوچە جۆراوجۆرەکانی کوردستان

سەلماس: لەم شارەدا لە ڕێگەی ئیدارەی پۆستەوە بۆ ئیدارەکانی شارەداری، فەرمانداری، بەخشداری، زانکۆو دەفتەری شوورای شار تراکتی حیزبی بەڕێ کراوە.

خۆی: لەم شارەشدا لە ڕێگەی ئیدارەی پۆستەوە تراکتی حیزبی بۆ فەرمانداری، شارەداری، زانکۆی "علوم قرآنی"، زانکۆی "پەیام نوور"، زانکۆی ئازاد، "فەننی حیرفەیی"، دادگای "ئینقلاب"، دادگای گشتی (عمومی)، دەفتەری شوورای شار، پایگای ژمارە ٢و٣ی شار بەڕێ کراوە.

ماکۆ: لە شاری ماکۆشدا تراکتی حیزبی لە ڕێگەی ئیدارەی پۆستەوە بۆ ئەم شوێنانە بەڕێ‌کراون: فەرمانداری، شارەداری، زانکۆی "پیام نور"، کەلانتەری ١١، دەفتەری شوورای شار، "ستاد فەرماندهی پادگان ماکو"

ورمێ

ئەو شوێنانەی کە کارە تەبلیغییان تێدا کراوە: ئوستانداری، فەرمانداری، دادگای "ئینقلاب"، "بزرگراه والفجر"، "دەنگو ڕەنگی وەلفەجر، "ئیتلاعاتی وەلفەجر"، "ئیتلاعاتی چوارڕێیانی دانشکەدە"، زانکۆی "ئازاد"، زانکۆی دەوڵەتیو دادگای گشتی.

❊ ڕۆژی ٨٣/١٢/٢٥، خەڵکی شاری ورمێ بە شێوەیەکی بەربڵاو، ڕێوڕەسمی چوارشەممەسووریيان بە کردنەوەی ئاگر،تەقاندنەوەی تەرەقەو کۆڕی شادیو هەڵپەڕکیی، لە زۆربەی شەقامو کۆڵانەکانی شاردا و هەروەها سەربانو کۆڵانەکانی گوندەکان بە خۆشیو شادی بەڕێوە برد.

❊ خەڵکی ئازادیخوازی گوندەکانی "میراوا"، "سیوانا"و "ڕاژان" بە کردنەوەی ئاگرێکی بەشکۆو تەقەی خۆشیو پێکهێنانی کۆڕی شاییو گۆڤەند، جەژنی نەورۆزيان بەڕێوەبردو هەروەها ڕقوتووڕەیی خۆیان لە ڕێژیمی دژیگەلیی کۆماری ئیسلامی دەربڕی.

لە گوندی "دێزەجی مەرگەوەر"دا، خەڵك بێ‌گوێدان بە گوشاری هێزەکانی ڕێژیم پڕشکۆتر لە جاران بەکردنەوەی ئاگرو تەقەی هەواییو... بە پێشوازی ساڵی نوێو نەورۆزەوە چوون.

پاوە

خەڵکی شاری ناوچەی پاوەش بە بۆنەی چوارشەممە سوورییەوە لە "دەرنیشە"، "بازی مەکرۆڵی"، "کەلیان"، چیاکانی "بێمیری"و زۆربەی شەقامو گەڕەکەکانی نێو شار، ئاگری شادی و خۆشیان کردەوە.

تێکهەڵچوونی نێوان خەڵكو هێزی بە ناو ئینتزامی لە کاتی بەڕێوە چوونی ڕێوڕەسمی نەورۆزدا لە شاری پاوە

ڕۆژی سێ شەممە، ٨٤/١/٢، لاوانی شاری پاوە لە "شەوڵخ" بۆ بەڕێوەبردنی جەژنی نەتەوەیی نەورۆزو هاتنی ساڵی نوێ کۆبوونەوە. لە کاتێکدا کە ڕێژیمی کۆنەپەرەستی کۆماری ئیسلامی ئیزنی پێکهێنانی ڕێوڕەسمی نەورۆزی لە نێو شار دا نەدا بوو،خەڵك بێ بایەخدان بە داخوازییەکانی ڕێژیم لە هەموو شوێنو بەرزاییەکانی شاردا ئاگریان کردەوەو بە بەستنی کۆڕی شایی و گۆڤەند جەژنی نەورۆزيان پیرۆز کرد.

لە گەرمەی شایی و هەڵپەرکی خەڵك دا هێزە دژیگەلییەکانی ئینتزامی بۆ تێکدانی ڕێوڕەسمەکە هێرشیان کردە سەر خەڵك، هەر بۆیە لە ئەنجامی کاردانەوەی خەڵك و تێك هەڵچوونێك کە هاتە ئاراوە، ژمارەیەك لە هێزە ئینتزامییەکان بریندار بوون و ناچار بە پاشەکشە هاتن.

نەوسوود

خەڵکی ئازادیخوازی شاری نەوسود سەرەڕای پێشگیری ڕێژیم، بۆ بەڕێوە بردنی جەژنی نەورۆز لە مەیدانی شارو بەرزاییەکاندا ئاگريان کردەوەو بە پێکهێنانی کۆڕی شایی و هەڵپەڕکێ جەژنی نەورۆزو هاتنی ساڵی نوێيان پیرۆز کرد.

شایانی باسە کە ڕێوڕەسمەکە بە ڕادەیەك بەرین بوو کە بەشێك لە هێزی ئینتزامیی ڕێژیم بەشدارییان تێدا کردو تا درەنگانی شەو بێ هیچ تێکهەڵچوونێك درێژەی کێشا.

"هوویە"

خەڵكو ئەندامانو لایەنگرانی حیزب لە گوندی "هوویە"، سەر بە ژاوەرۆی مەریوان، بە کردنەوەی ئاگر، نووسینی دروشمی وەك "نەورۆز لە گەلی کورد پیرۆز"، "نەورۆز لە هەموو ئەندامانی حیزبی دێموکراتو بنەماڵەی شەهیدان پیرۆز"، "سڵاو لە گیانی پاکی شەهیدان"، "بژی دێموکرات"و...، جەژنی مێژوویی ـ نەتەوەیی نەورۆزیان بە شکۆیەکی بەرین بەڕێوەبرد.

"پایگەلان"

خەڵكو لاوانی گوندی "پایگەلان" بە کردنەوەی ئاگر لەسەر بەرزاییەکان، گێڕانی شادیو گۆڤەند، هەڵکردنی ئاڵای کوردستانو. . .پێشوازییان لە جەژنی نەتەوەیی نەورۆزو ساڵی نوێ کرد.

تەنگیسەر ـ سنە

بە بۆنەی نەورۆز هاتنی ساڵی نوێوە خەڵکی گوندی "تەنگی سەر" سەر بە شارستانی سنە بە کردنەوەی ئاگر لە سەرجەم شوێنەکانو سازکردنی ئاهەنگی شاییو گۆڤەند، ڕێزیان لەم ڕۆژە مێژووییو نەتەوەییيە گرت.

مەریوان ـ نێ

جەژنی نەتەوەیی نەورۆز لە لایەن خەڵکی نیشتمانپەروەری گوندی "نێ"ی مەریوانەوە بە کردنەوەی ئاگر لە سەرجەم کۆڵانو بانو بەرزاییەکانی دەوروبەرو پێکهێنانی کۆڕی شاییو هەڵپەڕکێ لە فەلەکەی "قەزوان"ی ئەو گوندە بە شێوەیەکی بەرین بەڕێوەچوو.

بەکرێگیراوانی ڕێژیم کە بۆ پێشگیری لە شاییو هەڵپەڕکێی خەڵك وەخۆکەوتبوون لەگەڵ هەڵوێستی بوێرانەی خەڵکدا بەرەوڕوو بوون، هەربۆیە ناچار بە پاشەکشە بوون.

مەریوان ـ میانە

لە ڕۆژی یەکشەممە، هاوکات لەگەڵ نوێبوونەوەی ساڵدا، خەڵکی گوندی "میانە" بە سازکردنی کۆڕی شاییو هەڵپەڕکێو کردنەوەی ئاگر، جەژنی نەتەوەیی نەورۆزيان پیرۆز کرد.

لەم ڕێوڕەسمەدا خەڵکی ئازادیخوازو نیشتمانپەروەر بە دانی دروشمی شۆڕشگێڕانە ("بژی حیزبی دێموکرات پیشاندەری ڕێی خەبات")، بڵاوکردنەوەی تراکتو وێنەی شەهیدان، پشتیوانیی خۆيان لە جووڵانەوەی میللی ـ دێموکراتیکی گەلی کورد بە ڕێبەرایەتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران دووپات کردەوەو سڵاوو ڕێزی خۆیان بۆ بەڕێز سکرتێری گشتیی حیزبو ڕێبەرایەتیی جووڵانەوە نارد.

مەهاباد ـ شاروێران

دۆستانو لایەنگرانی حیزب بە بۆنەی نەورۆزو هاتنی ساڵی نوێوە ئاگری شاییو خۆشییان لە بەرزاییەکانی "شاروێران" وەك: چیای نێوان "قزڵقۆپی"و "قەرەداغ"، شاخی "گردی یاقووب"، "بەردە زەردە"، کێوی "شەیدانانی کۆسەکەرێز"و کێوی "بیژینگ" کردەوە.

پیرانشار

ڕۆژی ٨٣/١٢/٢٥، هەرچەند هێزە دژی گەلییو جۆراوجۆرەکانی ڕێژیم زۆربەی شەقامو مەیدانەکانی شاری پیرانشار وەکوو مەیدانی بە ناو ئازادی، ئیستقلال، جمهوری ئیسلامی، بۆ پێشگیری لە بەڕێوەچوونی چوارشەممە سووریان گرتبوو، بەڵام خەڵکی پیرانشارو هەموو گوندەکانی دەوروبەری بە کردنەوەی ئاگر لە سەر بەرزاییەکانی "دەڵاوان"، "تەمەرچیان"، "زێوە"، "کۆنەلاجان" وە هەروەها بە کۆڕی شادیو هەڵپەڕکێی لاوان لە زۆربەی شەقامو کۆڵانەکانی ئەو شارە بە تایبەت شەقامی "قودس" ڕێوڕەسمی چوارشەممە سوورییان بەڕێوە برد.

شنۆ

ڕۆژی ٨٣/١٢/٢٦، زۆربەی شەقامەکانی شاری شنۆ بوو بە مەیدانی تێکهەڵچوونی نێوان لاوانو هێزە دژی گەلییەکانی ئینتیزامی کە بە مەبەستی پێشگیری لە بەڕێوەبردنی چوارشەممە سووری شەقامەکانیان گرتبوو. بەڵام خەڵك بە کردنەوەی ئاگرو تەقاندنەوەی تەرەقە، بێ ترسو بایەخدان بەم بارۆدۆخە ڕێزیان لەم ڕۆژە گرت. هەر بۆیە ڕێژیم بۆ بڵاوەکردن بە خەڵك لە گازی فرمێسك ڕێژ کەڵکی وەرگرت.

نەغەدە

هەروەها لە شاری نەغەدەش خەڵك بە کردنەوەی ئاگر لە سەر بەرزاییەکان و زۆربەی شەقامو کۆڵانەکان دا و بەرزکردنەوەی دروشمی بژی کوردو کوردستان ڕێوڕەسمی چوارشەممەسوورییان بەڕێوە برد.

سەڵماس

ڕۆژی ٨٣/١٢/٢٥، خەڵکی ناوچەی سەڵماس بە کردنەوەی ئاگرو تەقەقاندنەوەی تەرەقە و هەروەها تەقەی خۆشی لە نێو شاری سەڵماس داو گوندەکانی دەوروبەری ڕێوڕەسمی چوارشەممە سوورییان بەرپوە برد.

شایانی باسە کە لە تێکهەڵچوونێکدا کە لە نێوان خەڵكو هێزی دژی گەلیی ئینتیزامیدا رووی دا چەند کەس لە بەکرێگیراوانی ڕێژیم بریندار بوون.

بانە

خەڵکی بانە بە کردنەوەی ئاگرو بەستنی کۆڕی شادیو هەڵپەڕکێ، ڕۆژی نەورۆزو هاتنی ساڵی نوێیان جەژن گرت.

هێزە تاریك پەرستەکانی ئینتیزامی کە چاویان بە دیتنی ئاگری شادیو خۆشی خەڵك هەڵنایەت، بۆ پێشگرتن لە شادیو خۆشی خەڵك وەخۆکەوتن، بەڵام لەگەڵ هێرشی بەردبارانو دروشمی دژی ڕێژیمی خەڵکدا بەرەوڕوو بوون.

شایانی باسە کە لە تێکهەڵچوونێکدا کە لە نێوان خەڵكو هێزی ڕێژیمدا ڕووی دا، چەند کەس لە هێزەکانی ڕێژیم بریندار بوونو چەند جاریش هێرشەکانیان لە لایەن خەڵکەوە تێکشکاو هەروەها ژمارەیەك لە خەڵك دەستبەسەر کران.

مەهاباد

ژمارەیەکی زۆر لە خەڵکی شاری مەهاباد، ئێوارەی ڕۆژی یەکشەممە، ١٣٨٣/١٢/٣٠، لە "باغی میکاییل" کۆبوونەوەو بە کردنەوەی ئاگر، پێکهێنانی کۆڕی شادیو هەڵپەڕکێ، خوێندنەوەی سروودی نەتەوایەتیی "ئەی ڕەقیب"، سروودی شۆڕشگێڕانە، بڵاوکردنەوەی تراکتی حیزبیو بەیاننامەی کۆتاییهاتنی کۆنگرەی ١٣، جەژنی مێژوویی ـ نەتەوەیی نەورۆزيان بەڕێوەبردو ڕقوبێزاری خۆيان لە دژی دەسەڵاتی سەرەڕۆو کۆنەپەرستی کۆماری ئیسلامی دەربڕی.

شادیو نارەزایەتیی خەڵکی شۆڕشگێڕی مەهاباد لەگەڵ کاردانەوەی هێزە دژیگەلییەکانی ڕێژیمدا، بەلێدانو دەستبەسەرکرانی فیلم هەڵگری ئەو ڕێوڕەسمە (کە تا ئێستا چارەنووسی روون نیە)، بەرەوڕوو بوو.

بەڵام هێزەکانی ڕێژیم بە هەستکردن بەوەی کە ئەگەری هێرشی توندی خەڵك لەسەریان هەیە، "باغی میکاییل"یان بەجێ هێشتوو و لە نێو شاردا دەستیان کرد بە گرتنی خەڵكو پێشگرتن لە هەر جۆرە کۆبوونەوەیەك کە تا ئێستا ژمارەیەکی زۆر لە خەڵك گیراون.

ورمێ ـ مەرگەوەر

ڕۆژی ١٣٨٣/١٢/٢٨ی هەتاوی، بە بۆنەی هاتنی ساڵی نوێوە لە ناوچەی مەرگەوەری ورمێ لە لایەن ئەندامانو لایەنگرانی حیزبەوە بە شێوەیەکی بەربڵاو کارو چالاکیی تەبلیغاتی کە زۆرتر بریتی بوون لە بڵاوکردنەوەی تراکتی حیزبیو وێنەی شەهید د.قاسملوو، لەم شوێنانەی خوارەوە بەڕێوەچوو: "گیسیان"، "دزە"، "باوە"، "تازەکەند"، "ژاراوا"، "گردەوان"، "قایر"، "میرئاوا"، "مەنسورئاوا"، "زێوە"، "ئوردوگای زێوە"، "بێراسپی"، "نۆڤێ"، "لۆرزنە"، "دیریانی هوستا"، "دەوروبەری تیپی زێوە"، "دزەتەکە لە براندزتایی".

شیاوی باسە کە ئەم چالاکییانە لەگەڵ پێشوازیی خەڵکی ناوچە بەرەوڕوو بووەو شادیو هیوای خستۆتە دڵیانەوە.

شارەدێی دزەی مەرگەوەر ـ ورمێ

چەند کاتژمێر پاش نوێبوونەوەی ساڵ، خەڵکی گوندەکانی دەوروبەری شارەدێی "دزە"ی مەرگەوەر بە مەبەستی پیرۆزکردنی ساڵی نوێو دەربڕینی هەستو ویستی نەتەوایەتیی خۆيان لە شەقامو کۆڵانەکانی شارەدێی "دزە" کۆبوونەوەو بە کردنەوەی ئاگر، هەڵکردنی ئاڵای پیرۆزی کوردستان، ئاڵای حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، وتنی دروشمی نەتەوەییو حیزبی درێژەیان بە ڕێوڕەسمو خۆپیشاندانی خۆيان دا.

دروشمەکان بریتی بوون لە: "سڵاو لە قاسملوو و بژی حیزبی دێموکرات"، "نەورۆز جەژنی خەباتو تێکۆشان"، "فیدراڵی بۆ کوردستان ئاواتی گەلی کوردە"، "دوژمنانی گەلی کوردستان لە سنوورەکاندا جێگایان نابێتەوە"، "ڕزگاری بۆ کوردستان ئامانجی هەموو شەهیدان"، "کەس ناتوانێ دەست بۆ دایکی نیشتمان درێژ بکا".

هەروەها تراکتی حیزبیو وێنەی شەهیدانی ڕێبەرو پەیامی حیزب بۆ خەڵك بڵاو کرایەوە.

سەردەشت

خەڵکی شاری سەردەشت بەپێچەوانەی ویستو داخوازیی ڕێژیم، بە کردنەوەی ئاگر لە شەقامی "کەمەربەندی"و زۆربەی کۆڵانو شەقامەکانی شاردا، پیرۆزبایی نەورۆزو ساڵی نوێیان لە یەکتر کرد.

بەڵام ماشێنێکی هێزی دژیگەلیی ئینیزامی کە بە مەبەستی سەرکوتو پێشگرتن لە شادیو هەڵپەڕکێی خەڵك چووبوونە شەقامی "کەمەربەندی" کە لەگەڵ پەلاماری خەڵکی تینووی ئازادیدا بە تەرەقەو بەردباران بەرەوڕوو بوونەوەو لە ئاکامدا بەرەو مۆڵگەکانیان هەڵاتن.

هەروەها لە دەوروبەری سەردەشت، لەم شوێنانە ئاگر شادیو خۆشی کرایەوە: "کێوی گردەسوور"، "بەرزاییەکانی بۆگەن"، "وارشی قازیاوی"، "نزیك رادارو تەپۆڵکەی گردەسوور".

شیاوی باسە کە هەر لەم پێوەندییەدا ماوەی چەند ڕۆژە کە هێزە دژیگەلییەکانی ڕێژیم (ئیتلاعات)، ژمارەیەکی زۆر لە لاوانی شاری سەردەشتیان بە مەبەستی چاوترسێنکردنی خەڵکی هیچکات نەترسو خۆڕاگر دەستبەسەر کردووە.

دیواندەرە

ڕۆژی سێشەممە، ٢٥ی ڕەشەمەی ١٣٨٣، خەڵکی دیواندەرە بۆ بەڕێوەبردنی ڕێوڕەسمی چوارشەممەسووری لە سەرجەم سەقامو کۆڵانەکانی ئەو شارەدا، دەستیان کرد بە ئاگرکردنەوەو تەرەقە تەقاندنەوەو شادیو هەڵپەڕکێ.

بەڵام هێزە جۆراوجۆرەکانی ڕێژیم کەوتنە بەرگیری لە خۆشیو شادیی خەڵك، هەربۆیە خەڵکی دیواندەرە بە تێکهەڵچوون لەگەڵ هێزەکانی ڕێژیمداو دانی دروشمی جۆراوجۆر وەك، "مەرگ بۆ جاش"، "مەرگ بۆ هێزی ئینتیزامی"، "مەرگ بۆ خۆفرۆش"، "بژی حیزبی دێموکرات"و...و خوێندنەوەی سروودی "نەورۆز" کاردانەوەی خۆیان نیشان دا.

شایانی باسە کە لە ڕەوتی خۆپیشاندانەکەدا چەند کەس لە لاوان لە لایەن بەکرێگیراوانی ڕێژیمەوە دەستبەسەرو بەرێی کەلانتەری ژمارە ١١و پاسگای هێزی ئینتیزامی کراون.

ڕێژیم بۆ کۆنترۆڵی خۆپیشاندانەکە لە گاردی تایبەتی کە لە پادگانی کرماشانەوە هێنابوونیو بە باتۆمی ئەلکتریکی کەوتبوونە لێدانی خەڵك،کەڵکی وەرگرتووە.

بۆکان

ئێوارەی ڕۆژی سێشەممە، ١٣٨٣/١٢/٢٥، بە بۆنەی چوارشەممەسوورییەوە ئاگری خۆشیو شادی لەسەر بەرزاییەکانو سەرجەم شەقامو کۆڵانەکانی شاری بۆکان کرایەوە. هەروەها ژمارەیەکی زۆر لە خەڵکی ئەو شارە لە شەقامەکانی "نەخۆشخانەی کۆن"و "قزلجی" بە تەقاندنەوەی دینامیتو تەرەقە، شادیو خۆشحاڵیی خۆیان دەربڕی.

شایانی باسە سەرەڕای ئەوە کە هەموو چوارڕێیانو شەقامەکان لە لایەن هێزی بەناوئینتیزامییەوە گیرا بوون، بەڵام خەڵك بێبایەخدان بەم بارودۆخە، شادیو خۆشحاڵیی خۆیان تا درەنگانی شەو ئەو درێژە پێدا.

❊❊❊

کۆچی دوایی پێشمەرگەیەکی دێرینی حیزبی دێموکراتی کوردستان

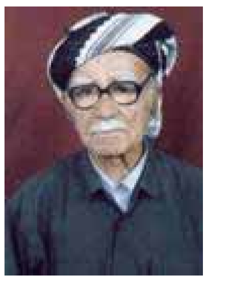

ڕۆژی ١٣٨٤/١/٧ مام سەلیم عەباسی پێشمەرگەیەکی دێرینی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بە هۆی نەخۆشیو بەساڵداچوونی، بەداخەوە کۆچی دوایی کرد.

مام سەلیم ساڵی ١٣٠٨ لە گوندی "زێراندۆڵ"ی ناوچەی گەورکایەتیی مەهاباد لەدایك بووەو ساڵی ١٣٣٦ پێوەندیی بە حیزبی دێموکراتی کوردستانەوە گرتوە، بە شێوەی نهێنی کاری کردووەو بۆتە یەکێك لە ئەندامە چالاکەکانی ئەو ناوچەیە. دوای ئەوەی ساواك ساڵی ١٣٣٨ پەلاماری تێکۆشەرانی حیزبی لەو ناوچەیە دا، مام سەلیم خۆی دەرباز کردو ڕووی کردە بنکەکانی حیزب لە کوردستانی عێراقو بۆ ماوەی چەند ساڵێك لەوێ مایەوەو دواتر گەڕایەوە لای خێزانەکەی لە گوندی زێراندۆڵ. سەرەڕای ئەوەی ساواك بەردەوام هەرەشەی لێ دەکرد، دەستی لە هاوکاریکردن لەگەڵ حیزب هەڵ نەگرتو بەناچار ماڵەکەی بۆ مەهاباد دەگوازێتەوە.

لەگەڵ دەستپێکردنی شۆڕشی گەلانی ئێران لە ساڵی ١٣٥٧داو کرانەوەی بنکەکانی حیزب لە ناوچەی مەهاباد، مام سەلیم بەئاشکرا چووە نێو ریزەی پێشمەرگەکانی حیزب.

مام سەلیم لە ساڵی ١٣٥٨ کراوە بە پێشمەرگەی دەفتەری سیاسیو لە ساڵی ١٣٦٢دا لەسەر داوای خۆی گوازراوەتەوە بۆ کومیتە شارستانی بۆکانو دواتر بە هۆی بەساڵداچوویی، وەك پێشمەرگە لە نەخۆشخانەی حیزب لە ساڵی ١٣٦٥ تا ساڵی ١٣٧٧ کاری کردوە. پاشان نێردراوەتەوە بۆ کومیتە شارستانی بۆکانو دوای پێکهاتنی ناوەندی ٢ی حیزبیش لەو ناوەندە درێژەی بە خەباتی پێشمەرگانە داوە. مام سەلیم یەکێك لە هەرە دڵسۆزو بەوەفاترینو بە دیسیپلینترین پێشمەرگەکانی حیزب بوو کە تا دوا هەناسە بە ڕێبازی حیزب وەفادار مایەوە.

بەم بۆنەیەوە وێڕای بەداخ بوون لە کۆچی دوایی ئەو مرۆڤە تێکۆشەرە، پرسەو سەرەخۆشی لە بنەماڵەو کەسوکارو هاوسەنگەرانی دەکەینو بەڵێن دەدەین تا گەیشتن بە ئامانجەکانی، درێژە بە خەبات بدەین.

سەید حسێن ڕەحیمی (سەیدە)

پێشمەرگەی حیزبی دێموکرات کۆچی دوایی کرد

"کاتێك کە هەواڵی مەرگی من دەنووسن، بنووسن کە هەموو ئاواتم ئەوە بوو کە خۆم لە بەرگی پیرۆزی پێشمەرگەدا ببینم". ئەمە دوایین خەمو دواخەزی مرۆڤێکی نیشتمانپەروەر بوو کە هەرچەند لەمێژ بوو پێشمەرگە بوو،بەڵام دەیەویست بگاتە دوا پلەی پێشمەرگایەتی.

سەید حوسێنی ڕەحیمی ناسراو بە کاك سەیدە ساڵی ١٣٤٣ی هەتاوی لە گوندی "گامێش گۆلی" لە ناوچەی "ئاڵەشین"ی بۆکان لە دایك بووە. ساڵی ١٣٦٣ پێوەندی تەشکیلاتی بە کومیتە شارستانی بۆکان گرتوەو لە ساڵی ١٣٧٣دا بەو هۆیە کە ئاوایی سەرچناری چۆمی مەجیدخان نیشتەجێ ببوو پێوەندی لەگەڵ کومیتە شارستانی مەهاباددا دامەزراندەوە. ناوبراو ئەندامێکی هەڵسوورو چالاکیی حیزبی دێموکرات بوو. بە ئاکارو ڕەفتارە جوانو جوامێرانەکەی لە نێو دڵی هەموو لاوانو خەڵکی ناوچەی ئاڵەشینو چۆمی مەجیدخاندا جێی خۆی کردبۆوە. ئەوانی لە پیلانەکانی کۆماری ئیسلامی ئاگادار دەکردو خەباتی مافخوازانەی گەلی کوردو سیاسەتەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی بۆیان شی دەکردەوە. لە ماوەی چالاکیو هەڵسوورانیدا بەردەوام لە ژێر چاوەدێریو گوشاری هێزە ئەمنییەتییەکانی ڕێژیمدا بوو. زۆر جاران بانگ کرایە ئیتیلاعاتو خرایە ژێر جەزرەبەو ئەشکەنجە، بەڵام ئەو بە باوەڕو ورەی بەرزی هەموو هەوڵەکانی بازجووەکانی نەزۆك هێشتەوە.

لە ساڵی ١٣٨٣دا کاك سەیدە دوابەدوای ئەنجامدانی مەئموورییەتێکی حیزبی لە لایەن هێزەکانی ئەمنییەتی ڕێژیمەوە ناسراو بە ناچار ڕووی کردە ڕێکخستنی ئاشکرای حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران. بەڵام بەداخەوە نەخۆشی شێرپەنجە بەربینگی پێ گرتو مۆڵەتی ئەوەی پێ نەدا لە سەنگەری پێشمەرگایەتیدا درێژە بە خەباتو تێکۆشانی سیاسیی خۆی بداو ئێوارەی ڕۆژی چوارشەممە، ٣ی خاکەلێوەی ١٣٨٤ی هەتاوی لە نەخۆشخانەی شاری کۆیە بۆ هەمیشە چاوەکانی وەسەریەك ناو ماڵئاوایی لە باوەشی گەرمی بنەماڵەو هاوسەنگەرانی خواست. کاك سەیدە خۆشنووسو خاوەن گەلێك تایبەتمەندیی هونەریو ئەدەبی بووو بە کۆچی دواییشی خەمو پەژارەیەکی زۆری خستە نێو کۆڕی هاوڕێیانو هاوسەنگەرانی.

شایانی باسە ڕۆژی ٤ی خاکەلێوە تەرمی کاك سەیدە لە نێو ئاپۆرای هاوسەنگەرانیدا لە گۆڕستانی شەهیدانی حیزب بەخاك سپێردرا.

"کوردستان" بەم بۆنەیەوە سەرەخۆشی لە سەرجەم هاوسەنگەرانی کاك سەیدەو بنەماڵەو کەسوکاریو هەروەها خەڵکی ناوچەی "ئاڵەشین"ی بۆکانو چۆمی مەجیدخانی مەهاباد دەکاو خۆی بە شەریکە خەمیان دەزانێ.

❊❊❊

کوردەکان سەر بۆ هیچ زۆردارێك نەوی ناکەن

وتووێژی ئارچی باڵد ڕۆزوێڵت لەگەڵ پێشەوا قازی محەممەد

ئارچی باڵد ڕۆزوێڵت، ئەفسەرێکی ئیتلاعاتیی ئامریکایە کە لە ماوەی ژیانی خۆیدا سەری زۆر وڵاتی ئافریقایی‌و ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاستی داوە. لە ساڵانی دوای شەڕی دووهەمی جیهانی‌دا ماوەیەك لە عێراق‌و ئێران ژیاوە‌و ژیان‌و خەباتی کوردەکان سەرنجی ئەویان ڕاکێشاوە. ڕۆزوێڵت دوای پێکهاتنی کۆماری کوردستان لە مەهاباد، سەردانی ناوچە کوردنشینەکان‌و شاری مەهابادی کردوە‌و لەگەڵ قازی محەممەد چاوپێکەوتن‌و وتووێژی هەبووە. بۆخۆی لەو بارەیەوە دەڵێ: "لەڕاستی‌دا تاقە نازری ئامریکایی حازر لە سەحنەدا بووە."

ئارچی باڵد ڕۆزوێڵت، بیرەوەری‌و ئەزموونەکانی خۆی لە کێشەو ڕووداوەکانی ئەو وڵاتانەی دیتوونی کردوە لە کتێبێکدا کە "سەهبا سەعیدی" لە ژێر ناوی "شوق آموختن"دا وەری‌گێڕاوەتە سەر زمانی فارسی. چاپی یەکەمی ئەو کتێبە ساڵی ١٣٧١ی هەتاوی لەلایەن چاپەمەنیی ئیتلاعاتەوە بڵاو کرایەوە. فەسڵی چوارەمی کتێبی ناوبراو بۆ ڕووداوەکانی ئێران‌و بەتایبەتی کێشەی ئازەربایجان‌و مەسەلەی کوردەکان‌و کۆماری مەهاباد تەرخان کراوە. "شوق آموختن" بەر لەوەی بە شێوەی کتێب بڵاو بێتەوە، لە چەندین ژمارەی ڕۆژنامەی "اطلاعات"دا بڵاو کرایەوە.

بە مەبەستی ئاشنایی خوێنەرانی "کوردستان" لەگەڵ بۆچوونەکانی ڕۆزوێڵت لەسەر کۆماری کوردستان، هێندێك بەشی کتێبەکەی لێرەدا دەخەینە بەرچاو. تیترێك کە بۆ ئەم باسەمان هەڵبژاردوە، لە دەقی وتووێژی قازی محەممەد لەگەڵ ئارچی باڵد ڕۆزوێڵت وەرگیراوە.

کاتێك چووینە ژوورەکەی قازی محەممەد، لە پشت مێزی کارەکەی‌و لە تەنیشت نەقشەیەکی گەورەی کوردستانی گەورە دانیشتبوو. قازی محەممەد پیاوێکی کورتەباڵای بە وێقار بوو کە کۆتێکی سەربازیی پێشتر لەکارکراوی لەبەرەدا بووو لەملاو ئەولای ڕوخسارە ڕەنگ بزرکاوە زاهیدانەکەی‌دا ڕیشێکی تەنکی کەم موو دەبینرا. ئەو دوایە بە ئێمەی گوت کە بە دەست نەخۆشیی توندی مێعدەوە گرفتارەو کەم وا هەیە جگە لە ماست شتێکی دیکە بخوا.

پاش ئەوەی کە بۆم ڕوون کردەوە کە ئێمە کێین‌و مەبەستی مەئموورییەتەکەمان چیە، لەسەر میزەکەی پارچە کاغەزێکی هەڵگرت‌و نووسراوەیەکی لەپێش‌دا ئامادەکراوی بە زمانی فارسی بۆ خوێندینەوە. وشەکان زۆر ڕوون‌و دەنگی ئارام بووو لە کاتی خوێندنەوەدا جاروبار بە چاوە "ریاضت" چێشتووەکانی دەی‌ڕوانیە ئێمە.

من لە وەڵام‌دا گوتم: "وڵاتە یەکگرتووەکانی ئامریکا هەمیشە لایەنگری ئازادی‌و دەستڕاگەیشتنی هەموو ئینسانەکان بە مافەکانیان بووەو ئێمە هیواداریین ڕۆژێك دابێ کە هەموو خەڵکی جیهان بە ئامانجەکانی خۆیان بگەن. ئێمە هاتووینە کوردستان تا لە وەزعی کوردەکان بکۆڵینەوەو ڕاپۆرتەکە بدەینەوە بە دەوڵەتەکەمان‌و ئاواتەخوازین وەزعی کوردەکان باشتر ببێ‌و دەسکەوتی کوردەکان هەر ئەوە نەبێ کە جۆرێك سەرەڕۆیی بە جۆرێکی دیکە لە سەرەڕۆیی بگۆڕنەوە".

قازی محەممەد گوتی: "تەواوی خەڵك لەو بەشانەی وڵات‌دا کە لە ژێر کۆنترۆڵی دەوڵەتەکەی من دان، لە دەربڕین‌و نووسینی ئەو شتانەی لە دڵیان دایە، ئازادن". من لە وەڵام‌دا گوتم: "ئەوەم بە چاوی خۆم دیتوە. لە ئازەربایجانی دێموکرات‌دا خەڵك تەنها ئیزنی ئەوەیان هەیە کە ڕادیۆی تەورێزو ڕادیۆی مسکۆ بگرن. لە حاڵێك‌دا شەوی ڕابردوو لە شەقامەکانی ئەو شارە (مەهاباد)دا دەنگی ڕادیۆی لەندەن‌و ڕادیۆی ئانکارام گوێ لێ‌بوو."

قازی محەممەد کە دیاربوو ئەوە قسەیەی منی پێ خۆش بووە، گوتی: "وەزعی تەورێزو مەهاباد بەتەواوی جیاوازییان هەیە." بەڵام کاتێك بۆمان گێڕایەوە کە ئێمە لە سنووری دەوڵەتەکەی‌دا تووشی هێندێك گیروگرفت بووین، پێی تێك چووو هەروەها کاتێك پێم گوت لەوە کە لە بنکەی فەرماندەیی ئەودا پۆستێرە تەبلیغاتی‌یەکانی شوورەوی دەبینم سەرم سووڕ ماوە، گوتی: "کوردەکان ناچارن هەر کەسێك یارمەتی‌یان پێ بکا قبووڵی بکەن، بەڵام سەر بۆ هیچ زۆردارێك نەوی ناکەن. ئێمە سکاڵایەکمان بڵاو کردەوەو لەودا سکاڵای خۆمان بە سێ دەوڵەتی سەرکەوتوو لە شەڕدا کە بەشداری کۆنفرانسێکی ئورووپایی (پۆتسدام) بوون، ڕاگەیاند. بەڵام ئینگلیسی‌یەکان‌و ئامریکایی‌یەکان بایەخێکی ئەوتۆیان پێ نەدا". ئەو پاش ئیشارەکردن بە مەنشووری ئاتلانتیك گوتی: "هەموو کوردەکان هیوادار بوون کە وڵاتە یەکگرتووەکانی ئامریکا ـ پێشکەوتووترین میللەتی جیهان ـ ئەوان لە زاڵبوون بەسەر دواکەوتوویی‌یەکانیان‌دا یارمەتی بدا."

ئەو گوتی: " ئەگەر ئامریکا لە جیاتی ناردنی سێ هەزار سەرباز بۆ ئێران، تەنیا سەد مامۆستا (معلم)ی ناردبایە، لەو وڵاتە چ دەقەوما؟ بەڵام ئامریکایی‌یەکان لە جیاتی یارمەتیدانی ئێمە، یارمەتی دوژمنانی ئێمە بۆ وێنە تورکەکانیان(*) کردو ئەویش لە ڕێگای ناردنی چەك‌و تەقەمەنی بۆ ئەوان بۆ سەرکوتکردنی ئێمە."

پاشان نۆتقێکی کورتی لەبارەی ئاکاری خراپی ئینگلیسی‌یەکان داو کارە جۆربەجۆرەکانی ئەوان لە ماوەی دەیەکانی ڕابردوودا بە مەبەستی سەرکوتکردنی شۆڕشگێڕانی کوردی بۆ باس کردین‌و بە سەربردەی مەلا مستەفا بارزانی کۆتایی پێ هێنا.

لە لایەکی دیکەش، ئەو سەبارەت بە فەرانسەوی‌یەکان نەزەرێکی باشی هەبوو، ئەو فەرانسەوی‌یانە کە یارمەتیی کوردەکانی سووریەیان دابوو. پاشان بیستمان کە "ناپلئۆن ژاکل" یەکێك لە هەواڵنووسەکانی "فرانس پرێس" کە بیروباوەڕی چەپی هەبوو، لەم دوایی‌یانەدا سەردانی مەهابادی کردبووو بەدوای ئەو سەفەرەدا هێندێك وتاری بە قازانجی کوردکان لە چاپەمەنیی فەرانسەدا بڵاو کردبۆوە.

... بەگشتی خەڵك لە قازی محەممەد ڕازی بوون‌و دەیانگوت کە پێکهاتنی دەوڵەتەکەی ئەو لە دوای قۆناغی ڕەزا شا، سەرکەوتنێکی گەورە بووەو تەنیا نیگەرانی ئەوەن کە ئەو دەوڵەتە نامێنێ.

من لە ڕاپۆرتەکەم‌دا پۆختەی ڕوانگەو بۆچوونەکانی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندیم کە لە ماوەی مانەوەمان لە مەهاباددا لێمان بیستبوون، بەمجۆرە گونجاند:

ئەوان مەمنوونی شوورەوی بوون کە ئیمکانی سەربەخۆیی ئەوانی پێك هێناوە، بەڵام لەسەر دەخاڵەتنەکردنی شوورەوی لە کاروباری وڵاتەکەیان‌داو هاتوچۆنەکردنی مەئموورانی شوورەوی بۆ سەر شارەکەیان پێیان دادەگرت. (زۆربەی ئەو کەسانە لە ڕواڵەت‌دا هەروا لایەنگری ئەشرافییەتی کۆن بوون‌و وا نەدەهاتە بەرچاو کە مەیلێکیان بەلای کۆمۆنیزم‌دا هەبێ) ئەوان خۆیان لە هەلومەرجێکی شۆڕشگێڕانە ـ بەڵام شۆڕشێکی ناسیۆنالیستی ـدا دەهاتە بەرچاو. ئەوان دەیانگوت: "هیواداریین حکوومەتەکەیان ئەوەندە پەرە پێ بدەن کە هەموو ناوچە کوردنشینەکانی ئێران بگرێتە خۆی. ئەو ناوچانە، ناوچە جنووبی‌یەکانی ژێر کۆنترۆڵی دەوڵەتی ئێرانیشیان دەگرتەوە...

.

ئەندامانی کومیتە لە بوونی ژمارەیەکی زۆر لە سەربازانی ئێران لە ناوچە جنووبی‌یەکان‌دا زۆر نیگەران بوون‌و لانیکەم یەکێك لەوان ئیشارەی بە پیلانگێڕیی دەوڵەتی ناوەندی بە هاوکاریی هێندێك لە هۆزە کوردەکان کرد.

سەرلەبەیانیی ڕۆژی ١٦ی دێسامبر چووینە سەردانی چاپخانەی مەهاباد کە ڕۆژنامەی ڕۆژانەی "کوردستان"و هێندێك گۆڤاری کەم‌تیراژی بە زمانی کوردی بڵاو دەکردەوە... . ئێمە هێندێك نوسخەمان لە ژمارەکانی ڕۆژنامەی "کوردستان" هەر لە سەرەتای دەرچوونەوە وەرگرت‌و هەروەها چەند گۆڤارو چەند دیوانی شێعر کە تەحویلی بەرپرسی ئیتلاعاتمان دان.

هەر کە کوردەکان زانییان ئێمە تەمای گەڕانەوەمان هەیە، هاتنە لامان‌و پێیان گوتین کە قازی محەممەد بۆ نانی نیوەڕۆیە بانگهێشتنی کردووین. بەمجۆرە ناچار بووین وەرێکەوتنەکەمان بخەینە دوانیوەڕۆیە. نزیك نیوەڕۆیە ئێمە دووبارە لەگەڵ قازی محەممەد لە دەفتەرەکەی‌دا دەستمان کردەوە بە قسەو باس. ئەمجار باسەکەمان زۆرتر لەسەر مەسەلە فەرهەنگی‌یەکان بوو. ئەو گوتی: "خوشحاڵم کە ئێوە نوسخەی بڵاوکراوەکانی ئێمەتان وەرگرتوە. چونکە حەز دەکەم وڵاتە یەکگرتووەکان هەموو شتێك لەبارەی ئێمەوە بزانێ. من شتێکم نیە بیشارمەوە."

... نازناوی ئەو ـ قازی محەممەد ـ تەنیا "پێشەوا" بە مانای ڕێبەر بووو بەرپرسانی وەزارەتخانەکانیشی "ڕەئیس"یان پێ دەگوترا نەك وەزیر.

وەك لە نیشانەکان‌ڕا دەردەکەوت ئەو هێشتاش خۆی بە مەئمووریکی ئێرانی دەزانی‌و بە ڕواڵەت ئامانجی بەکردەوەی وەرگرتنی خودموختاری لە چوارچێوەی سنوورەکانی ئێران‌دا بوو. ئەوە لەسەر ئەوە پێی دادەگرت کە کوردەکان‌و ئێرانی‌یەکان خزمی یەکترن‌و سەبارەت بە ڕەسەنی کوردەکان کە ئیدیعای دەکرد لە پاشاوەکانی مادەکانن، قسەی بۆ کردین.

***

هەر سێ "قازی محەممەد، سەیفی قازی‌و سەدری قازی" لە دادگایەکی نیزامی‌و نهێنی‌دا لە مەهاباد موحاکەمە کران‌و لە ڕۆژی ٢٣ی ژانویەدا بە مەرگ مەحکووم بوون. بەڵام جێبەجێکردنی حوکمی ئێعدامان لە لایەن تارانەوە دواخرا، چونکە "قوام" پێی خۆش نەبوو لە جەنگەی وتووێژە ئاستەمەکانی لەگەڵ شوورەوی‌دا، دەنگ‌و هەڵا بەرز بێتەوە.

ماوەیەکی کورت بەر لە گەڕانەوەی من لە تاران، لە فێوریەی ساڵی ١٩٤٧دا، ژەنراڵ "ڕەزم ئارا" چووە مەهاباد‌و من بەشی ئەوەندەم دەلیل بە دەستەوە هەبوو کە دڵنیا بم مەئموورییەتی چاوەدێری‌کردنی بەسەر ئێعدامی برایانی قازی‌دا بەو سپێردراوە. من چوومە چاوپێکەوتنی جۆرج ئالێنی سەفیرمان تا بزانم ئایا دەتوانین کارێك بکەین.

سەفیرمان لێی پرسیم: "بۆچی ئەوەندە نیگەرانی وەزعی قازی‌یەکانی؟ هەرچی بێ ئەوان لەگەڵ شوورەوی‌یەکان‌دا هاوکارییان دەکرد"؟

ـ باشە، ڕاستە. بەڵام ئەوان هەوڵیان دەدا هەرچی لە توانایان دایە بۆ باشبوونی وەزعی خەڵك ئەنجامی بدەن‌و شوورەوی‌یەکانیش تەنیا کەسانێك بوون کە بۆ کۆمەك بەوان عەلاقەیان نیشان دا. ئەگەر ئەوان ئێعدام بکرێن، لە هەموو جێیەك ئێمە بە شەریکی ئەو کارە دەزانن.

ـ باشە، چاوەڕوانی ئەمن چ بکەم؟

پێم وایە ئێوە دەبێ لە شا داوا بکەن دەستوور بە ڕەزم‌ئارا بدا کە قازی‌یەکان بۆ دادگایەکی عادڵانەو ئاشکرا بێنێتە تاران.

لەسەر داوای سەفیر، شا دەستبەجێ سەفیری بۆلای خۆی ڕێ دابوو. سەفیرمان لەو چاوپێکەوتنەدا هیواداری دەربڕیبوو کە مەسەلەی ئیلات‌و یەك لەوان مەسەلەی کوردەکان بە باشی چارەسەر بکرێ‌و پاشان گوتبووی گەرچی قازی‌یەکان لەگەڵ شوورەوی‌یەکان‌دا هاوکارییان هەبووە، بەڵام خزمەتێکی زۆریشیان بە بواری فێرکردنی خەڵك‌دا ئەنجام داوە. لێرەدا قسەکەی ئەوی بڕیبووو بە بزەوە لە سەفیری پرسیبوو: "ئێوە ترسی ئەوەتان هەیە کە من ئەوان گوللەباران کەم؟ ئەگەر مەسەلەکە ئەوەیە، دڵنیابن من هەر لە بنەڕەتەوە خەیاڵێکی ئەوتۆم نیە".

تاریك‌و ڕوونی بەیانیی ٣١ی مانگی مارس، (٢٥ی مارس ڕاستە نەك ٣١) قازی‌یەکانیان بە دەستووری "اعلیحضرت شاهنشاه" لە دار دابوو. لەوانەیە شا ڕاست ئەو کاتەی سەفیرمان دەرگای تالاری پێوە داوەو هاتۆتە دەرە، دەستووری ئێعدامی قازی‌یەکانی ڕاگەیاندبێ.

(*) وا وێ دەچێ قازی محەممەد وشەی "عەجەمەکان"ی بەکار هێنابێ کە لە کوردستانی ئێران مەبەست کاربەدەستە دەوڵەتی‌یەکانە. نووسەر یان وەرگێڕ ئەو وشەیە بە "تورکەکان" حاڵی بووە.

***

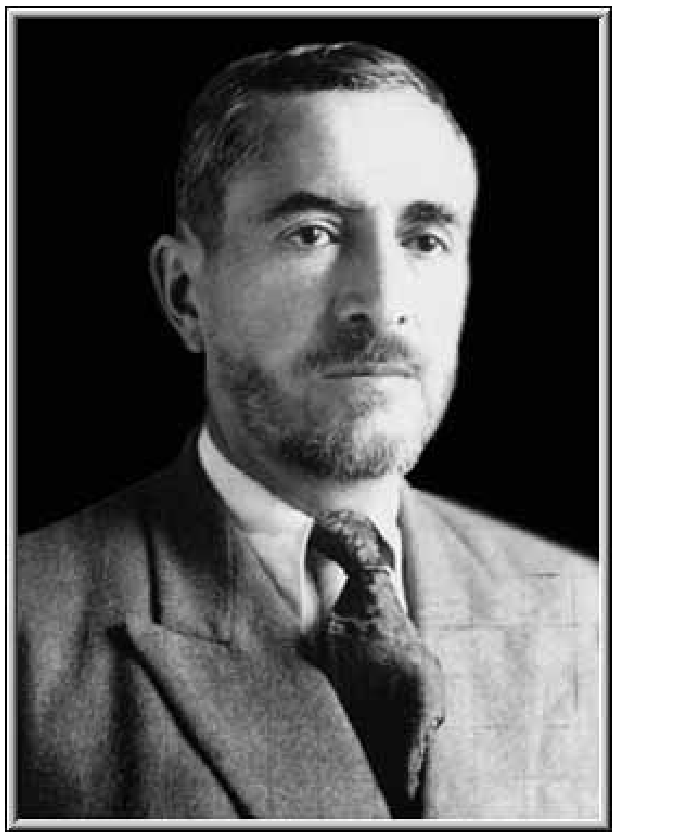

پاشماوەی لاپەڕەی ١

کۆڕی ڕێزگرتن لە پێشەوا قازی محەممەد

پاشان چووە سەر باسەکەی کە تەرخانی کردبوو بۆ ڕوحی نەتەوەیی لە بیروباوەڕی پێشەوادا. لەو پێوەندی‌یەدا گوتی، ئەگەرچی ئەو ناوچەیەی کوماری کوردستانی تێ‌دا پێك هاتبوو کەمتر لە سێ‌یەکی خاکی کوردستانی ئێران بوو، بەڵام پێشەوا ئەو کۆمارەی بە هی هەموو کوردەکان دەزانی، هەربۆیە، باوەشی بۆ هەموو ئەو کوردانە کردبۆوە کە لە بەشەکانی دیکەی کوردستان‌دا ڕوویان کردبووە کوردستانی ئێران‌و بە ڕێزو پێزانینەوە دەیڕوانیە خزمەتی دڵسۆزانەی ئەوان بەو کۆمارە. بەڕێز مامۆستا پێشنیارێکیشی خستە بەردەم پارلمان‌و حکوومەتی هەرێم‌و حیزب‌و ڕێکخراوەکانی کوردستان، ئەویش ئەوە کە ڕۆژی شەهیدکرانی پێشەوا قازی محەممەد بەو هۆیەوە کە ئەو نەمرە لە پۆستی سەرکۆماری کوردستان‌دا شەهید کرا، وەك ڕۆژی شەهیدانی کوردستان لە هەموو بەشەکانی کوردستان‌دا بناسرێ. وتاری مامۆستا حەسەن زادە لەلایەن بەشدارانەوە بە گەرمی پێشوازیی لێ کرا.

پێشکەشکردنی باس‌و لێکۆڵینەوەکان دوانیوەڕۆش درێژەیان هەبوو. لە دوابەشی ڕێوڕەسمەکەدا خەڵاتی ڕێزلێنان بە بۆنەی بەشداری لەم مەراسیمەدا پێشکێشی بنەماڵەی شەهیدان قازی محەممەد، حەمەحوسێن خانی سەیفی قازی، ئەبولقاسمی سەدری قازی‌و شەهیدانی فەیزوڵلابەگی‌و ئەو بەڕێزانە کرا کە وتارو لێکۆڵینەوەیان پێشکێش کردبوو.

پێویستە بگوترێ جگە لە بنەماڵەی شەهیدانی ١٠ی خاکەلێوەی ١٣٢٦و کۆمەڵێك ڕووناکبیرو نووسەری کوردستانی ئێران، ژمارەیەکی بەرچاو کەسایەتیی ڕووناکبیرو تێکۆشەری کورد لە کوردستانی عێراق‌و وڵاتانی ئورووپایی‌یەوە بۆ ئەم ڕێوڕەسمە بانگهێشتن کرابوون.

کۆچی دوایی باوکێکی دڵسۆزو نیشتمانپەروەر

ڕۆژی ٣ی خاکەلێوەی ١٣٨٤ی هەتاوی، دڵسۆزی حیزب‌و گەلەکەمان "کاك محەممەد سەعید ئەحمەدی"، ناسراو بە "کوێخا سەعید"، خەڵکی گوندی "بۆڕیەر"ی ناوچەی ژاوەرۆی مەریوان لە تەمەنی ٧٥ ساڵی‌دا کۆچی‌دوایی کرد.

کاك محەممەد سەعید، باوکی شەهیدی نەمر کاك ڕەئووف ئەحمەدی‌یە کە لە ساڵی ١٣٦٧دا لە زیندانی "ئێوینی" تاران‌دا بە تاوانی بیروباوەری نەتەوەیی‌و ئەندامبوونی لە حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران‌دا لە لایەن دژی‌گەلی‌یەکانەوە شەهید کراو هەروەها باوکی هاوڕێ کاك ئەسعەد ئەحمەدی، ئەندامی کومیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بوو. بەڕێزیان پیاوێکی تێکۆشەرو دژی‌ستەم‌و زۆرداریی بوو و لە سەردەمی ڕێژیمی پاشایەتی‌دا لە دژی ستەم‌و چەوساندنەوەی ئاغاکان بەربەرەکانێی دەکرد.

هەر ئەم سروشتە شۆڕشگێڕانەیە بووە هۆی ئەوە کە چەند کوڕێکی تێکۆشەری ناوبراو پەیوەست بن بە ڕیزی تێکۆشەرانی دێموکرات‌و لە پێناوی ئامانجەکانی حیزب‌و گەل‌دا درێژە بە خەبات‌و تێکۆشان بدەن.

کاك محەممەد سەعید، مرۆڤێکی ڕەوشتبەرزو نیشتمانپەروەرو جێگای متمانەی خەڵکی ناوچەو پێشمەرگە قارەمانەکانی حیزب بوو و ماڵەکەی پەناگای پێشمەرگەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بوو. بەم بۆنەیەوە سەرەخۆشی لە بنەماڵەی تێکۆشەرو کوردپەروەریان دەکەین‌و خۆمان لە خەمی لەدەستدانی ئەو مرۆڤە دڵسۆزو نیشتمانپەروەرەدا بە شەریك‌و بەشدار دەزانین.

ڕۆحی شاد

حاجی محەممەد ئەسکەندەری
ئەندامی لەمێژینەی حیزب، کۆچی دوایی کرد

ڕۆژی ١١ی خاکەلێوە حاجی محەممەد ئەسکەندری (حاجی محەممەد خوازێ) ئەندامی لەمێژینەی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران لە تەمەنی ٨٤ ساڵی‌دا بە هۆی نەخۆشی کۆچی دوایی کرد.

حاجی محەممەد ساڵی ١٣٠٠ی هەتاوی لە یەکێك لەگوندکانی ناوچەی شەمزینانی باکوری کوردستان لە بنەماڵەیەکی نیشتمانپەروەردا لەدایك بوە. هەر منداڵ بوو بنەماڵەکەی بەو هۆیە کە بەشداریی لە ڕاپەرینەکانی باکووری کوردستان لە زێدی خۆیان هەڵ دەکەنرێ و ڕوو دەکاتە کوردستانی ئێران و لە ناوچەی وەرمێ دەگیرسێتەوە .

حاجی محەممەد لە ساڵی ١٣٢٤ی هەتاوی‌دا پێوەندیی بە حیزبی دیموکراتی کوردستانەوە گرتوەو لە خزمەت بەرەوپێش چوونی ئامانجەکانی کۆماری کوردستان دا بوە. دوای ڕووخانی کۆماریش پێوەندی خۆی لە گەڵ تێکۆشەرانی حیزب دەپارێزێ و لە ساڵانی ٤٦ ـ٤٧ یش دا هاوکاریی تێکۆشەرانی ڕاپەرینە چەکدارییەکەی داوە. پاش سەرکەوتنی شۆرشی ٥٧یش حاجی پێوەندیی خۆی لەگەڵ حیزب نوێ کردەوە لە شەری ٣ مانگەدا نەخشێکی گرنگی لە یارمەتیدانی هێزی پێشمەرگە و دواتریش بەرگری لە ناوچەکانی کوردستان‌دا گێڕاوە و کراوەتە فەرماندەی هێزی بەرگریی میللی. لە قۆناخەکانی دواتریش‌دا حاجی محەممەد ئەسکەندەری توانیویەتی درێژە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی بدا و لەوماوەیەدا ئەرك و بەرپرسایەتیی جۆراوجۆری هەبوە.

حاجی محەممەد یەکێك لە ئەندامە هەرە دڵسۆز و فیداکار و قارەمانەکانی حیزبی دیموکرات بوو و تا دواهەناسەش لە خزمەت هاتنە دیی ئامانجە نەتەوەیی‌یەکانی نەتەوەکەی‌دا بوو .

کورتیلە چیرۆک

(٣٠٠...)

ناسر فەتحی

ئەم شەو وەکوو هەموو شەوانی تر کاتژمێر بە پەلەو بێ پرس دەڕواو من و ڕەشە چوار مشقی دانیشتووین و لەسەر مەجومعەیەك خەریکی نان خواردنین. هەر لەخۆڕا و بێڕەبت ڕەشە گوتی: هەر شتێك بێ ئەوان زەحمەتیان کێشاوە و خوێندوویانە ئێمەش بە قەولی مەعرووف ..ف..ف..

خەونووچکە دەیبا، سەری دادەخات، دەستێکی بەتەواوی هێزی دەقووچێنێ دەڵێی لەگەڵ ئیزرائیل لەسەر گیان شەریانە و بەهیچ جۆرێ رازی نابێ گیانی داتێ، بە دەستەکەی دیکەی پاروو نانێك ماستاوی دەکا و دەیبا بۆ زاری و بە خەیاڵی خۆی درێژە بە قسەکانی دەدا و دەڵێ: ئا... بۆ وێنە نووسراوەکانیان ..ن..ن....

بەبێ دەنگی دەستی بە نان خواردن کردەوە، وردە وردە سەری شۆڕ بووە سەر قاپە ماستەکە و لە نزیکیدا، داچلکی، گوتی: جا ئەگەر سرنجت دابێ ..ێ..ێ...

دووبارە بێدەنگ بووە و بە وێنەی پیرە پیاوێکی بێ ددان بە لیکاوی زاری پاروو نانەکانی دەخووساند و قووتی دەدان. وەك بێچۆمراوی پڕپۆڵەی لە گەروو بگیرێ وەکۆخەکۆخ کەوت و ئەوەی خواردبووی هێنایەوە.

لەگەڵ قسە بێسەر و بەرەکانی پارووەکی دیکەی گرت و گوتی:

دا دەست لەسەر نێوچاوانم دانێ!

ئارەقەیەکی سارد نێوچاوانی داپۆشیبوو. بەسەر قۆڵی کراسەکەی بڕێکی ئەسترِی و چاوی لێ کرد و بە ترسەوە پێی نیشان دام و هاواری کرد.

ئەوە فێنە؟! کوتم:

بێ دەنگ بە! بێ دەنگ بە!! بەم شەوە ئەو هات و هاوارەت لە چیە؟! ناخوێن نییە ئارەقەیە .. ئارەقە!..

هێور بووە و وردەوردە خەوی لێ کەوت، بە دەمەوە کەوتە سەر مەجوعمەکەی بەردەمی بە ماستەکە بڕێك وەخەبەر هاتەوە و گوتی: تۆڵەیان دەکەینەوە....

ئەوەی کوت و بەبێ پرخە خەوی لێ کەوتەوە.

لە قاپێك شەو دوو چارەگە خەو لێ کەوت. بەرەبەری بەیانیە دەڵێم بیبەمە سەر جێگاکەی خۆی بیخەوێنم کەچی وەخەبەر دێ و منیش پەشیمان دەبمەوە و دەڵێم با بزانم دەڵێ چی! چاوەکانی هەڵگەڕابوونەوە و بەبێ هێزی قسەی وای دەکرد ئاداری بەسەر پاداریەوە نەبوو. یەك چرکە وەك شێتم هاتە بەرچاو. زۆر مەزلوومانە لێم خۆڕبۆوە و گوتی: بەقوربانی جەدوو ئابادت بم ئالاکەم لێ مەستێنەوە! ئالاکەم لێ مەستێنەوە! ئالاکەم ..لێ..مە..ستێنەوە....

ئەوەی گوت و بۆ یەکجاری و بۆ هەمیشە خەوی لێ کەوت.

مەرگە خەون

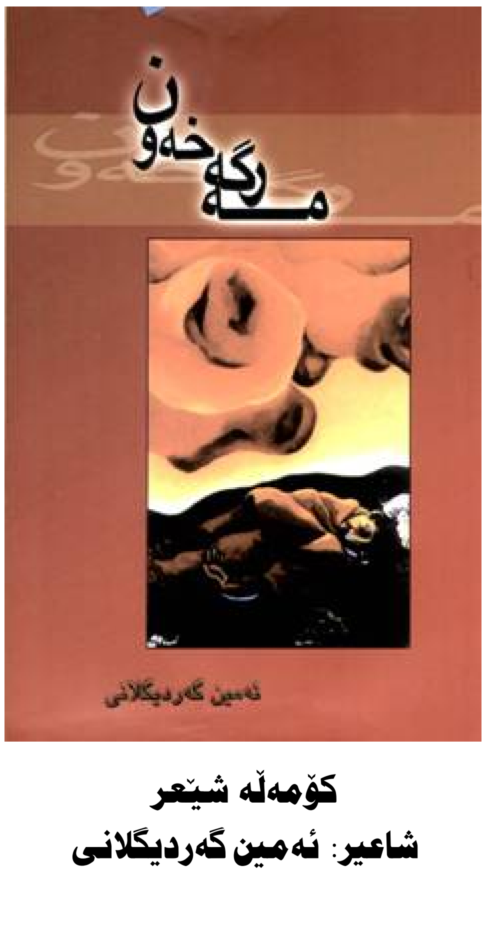

کۆمەڵە شیعر

شاعیر: ئەمین گەردیگلانی

عەگیدی جمۆ:

با هونەرمەندانی ئێمە دڵخوازانە نوێخوازی بکەن، بەڵام ڕەگەزی کوردانە نەدۆڕێنن

ئا: ئەمیر شوعاعیوەند

لەکۆمەڵگەی کوردەواریدا هونەر و هونەرمەندان جێگەیەکی تایبەتییان هەیە. کوردەکان بۆ ئەوەی ناویان نەسڕێتەوە و هەروەها بۆ ئەوەی کە بسەلمێنن نەتەوەیەکی ڕەسەنن، زمان و هونەریان کردووە بە مەتالێکی بەهێز لەبەرامبەر شمشێری تیژی سەردەستان دا، یەك لەو شوێنانە کە هونەرمەند و روشنبیر، نووسەر، شاعیر و سازبەندی لێ هەڵکەوتوون قەفقازیایە، کوردەکانی قەفقازیا کە لە وڵاتی باب و باپیرانیان دوور کەوتوون بە حەسرەتی ئەوە کە ڕۆژێك بگەڕێنەوە، نەك لەنێو فەرهەنگی ئەرمەنیەکاندا نەتوانەوە، بەلکو زیاتر لە کوردەکانی پارچەکانی دیکە بە فەرهەنگی خۆیانەوە گرێدراو مانەوە تەنانەت باندورێکی زۆریشیان لەسەر فەرهەنگی ئەرمەنیەکان دانا. عەگیدی جمو (میری شمشاڵی کوردی) یەك لەو هونەرمەندە ناودارانەیە کە دەنگی گلەییوگازندەی شمشاڵەکەی لە قوڵایی دڵێکی غەمگینەوە زیاتر لە ٥٠ساڵە کە لەسەر شەپۆلی رادیۆی ئێریوان لە هەموو کوردستان بڵاو دەبێ و دەگاتە گوێ هەر کوردێك.

چەند ڕۆژ لەمەوبەر لە شاری سلێمانی فستیڤالی موزیکی کوردی بەڕێوە چوو ٢٦-٢٠٠٥/٣/٣٠ کە ماموستا عەگیدێ جمو یەکێك لە میوانەکانی ئەم فستیڤاڵە بوو. لە چاوپێکەوتنێك دا لەگەڵ میری شمشاڵ و هەڤپەیڤینێکمان پێك هێنا کە لێرەدا پێشکێشی ئێوە هێژایان دەکەین.

پ: بەڕێز ماموستا عەگید تکایە خۆتان بە خوێنەران بناسێنن؟

و: لەساڵی ١٩١٨دا کاتێك کە کوشتاری ئەرمەنیەکان لە تورکیە دەستی پێکرد باب و باپیرانی ئێمە لەبەر ئەوەی کە ئێزدی بوون کەوتنە بە هێرشی عوسمانیەکان، دەگەڵ ئەرمەنیەکان وڵاتیان جێهێشت و هاتن بۆ ئەرمەنستان. باب و باپیری من لە گوندی گەردەشەر نیشتەجێ بوون و من لە ساڵی ١٩٣٢دا لەو گوندە لەدایك بووم و تا ئێستا ژیانی من لەوێ بەردەوامە. خەڵکی گوندی ئێمە نیوە ئەرمەنین و نیوەش کوردی ئێزدین.

پ: ماموستا کاری هونەریتان چۆن دەست پێ کرد؟

و: کاتێك کە ٨ساڵانە بووم حەزم زۆر لە هەڵپەرکێ و مۆسیقا بوو ئەوکات ئەگەر شاییەك لە گوندی ئێمە یان گوندەکانی دەوروبەر ساز ببا، من دەچووم و تا بەیانی گوێم لە مۆسیقا و گۆرانی رادەگرت، بەو شێوەیە عەلاقەیەکی زۆر بەنیسبەت مۆسیقا لەمن دا پەیدا بوو. ڕووبارێك لەلای گوندی ئێمە هەیە بەناوی چەمی ڕەش، وەبیرم دێ ئەوکات دەچووم بۆ سەر چەمی ڕەش قامیشم دەکەند و شمشاڵم پێ ساز دەکرد لەبەر ئەوە کە عەلاقەیەکی یەکجار زۆرم بە شمشاڵ پەیدا کردبوو و هەر ئەو عەلاقەیە وای لێ کردم کە زوو فێری ژەنینی شمشاڵ بم. بەجۆرێك کە خەڵك پێیان سەیر بوو کە من لەو تەمەنەدا بەو جۆرە شمشاڵ لێ دەدەم. ئەوکات ئێواران زۆرجار دەچووم بۆ سەربان و شمشاڵم لێ دەدا، وەبیرم دێ خەڵك دەیانگوت هەستن دیسان کەژۆ (عەگید) چۆتە سەربان، با پێی بڵێین شمشاڵمان بۆ لێدات، منیش شمشاڵم لێ دەدا و خەڵك گوێیان رادەگرت.بەو شێوەیە بوو کە من هاتمە نێو هونەری مۆسیقا و لەو کاتەوە تا ئێستا هەر بەردەوامم.

پ: چۆن بەو تەمەنە کەمەوە تێکەڵی گروپە هونەرییەکان بووی؟

و: لەپاش ماوەیەکی زۆر کە خۆم تەنیا شمشاڵم لێ دەدا ڕۆژێك مۆسیقا ژەنی بەناوبانگی ئێمە ماموستا "شاملی بەکۆ" لەگەڵ گروپە هونەرییەکەی هاتن بۆ دێی ئێمە و کونسێرتێکیان ساز کرد منیش لەوێ حازر بووم. هەندێك لە گوندییەکانی ئێمە بە ماموستا شاملیان گوت کە عەگید زۆر موسیقای خۆش دەوێ و بە جوانی شمشاڵ دەژەنێ. ماموستا شامل منی بانگ کرد و داوای کرد کە شمشاڵی بۆ بژەنم، کاتێك کە شمشاڵەکەم لێدا. ئەو زۆری پێ خۆش بوو و داوای لەمن کرد کە لەمەولاوە لە گرووپی ئەوان دا کار بکەم منیش ئەوەم یەکجار زۆر پێ خۆش بوو. بەم شێوەیە من تێکەڵی یەکەم گرووپی هونەری بووم و تەنانەت چەند ساڵ لەو گرووپەدا کارم کرد و زۆر ئەزموونی چاکم بەدەست هێنا. پاشان لەلایەن رادیو ئێرەوانەوە منیان بانگهێشت کرد و داوایان کرد کە لە بەشی مۆسیقای رادیو دا کار بکەم منیش ئەو داوایەم قەبووڵ کرد و لەوێشەوە درێژەم بە کارە هونەرییەکەم دا.

پ: ماموستا لەنێو کوردەکاندا بەتایبەت کوردەکانی قەفقاز جەنابتان بە میری شمشاڵ ناسراون دەکرێ بڵێی میری شمشاڵ لەلای تۆ، ئەو کەسەی کە جەنابتان بە ماموستای خۆتان دەزانن کێیە؟

و: لە ئێرەوان بێجگە لەمن زۆر کەس شمشاڵ ژەنی چاك بوون وەك "تاهری ئەمین"، "لەزگینی فرو"، "عەلی خانیتاهر" و هتد بەڵام لەلای من میری شمشاڵ فەقەت شاملی بەکۆیە. ماموستا شامل لەکاری مۆسیقا دا خاوەن پلەیەکی بەرز بوو، ئەگەر کە ئێستا ناوی من میری شمشاڵ بێ، من خۆم بە قوتابی ماموستا شامل دەزانم.

پ: ئێوە زۆرتر لەکوێ و لەگەڵ کام هونەرمەندان کاری هونەریتان کردووە؟

و: پێش ئەوەی کە من بچم بۆ رادیو، ئێمە گروپێکمان هەبوو کە دەنگ بێژی گرووپەکەمان خاتوو سوسەنی سم بوو. ئێمە چوارساڵ پێکەوە کارمان کرد، پاشان کە هاتم بۆ رادیو لەگەڵ خاتوو ئاسلیکا قادر چەند گۆرانییەکی نوێمان ساز کرد، هەروەها لەسەر دەستی ماموستا ڕەشید، عەرەب شامیلوف و عەسکەر بوویێك زۆر گۆرانی و سروودی بەنرخمان ساز کرد. ئەو دەنگ بێژانە کەمن کارم لەگەڵ کردوون مەجید سلێمان، عەفۆی ئەسەر، کاراپێتێ خاچو و زۆری دیکە هەن کەنێویانم لەبیر نەماوە.

پ: ماموستا دەکرێ بڵێی کە دەستپێکی کارتان لە رادیو چۆن بوو؟

و: بەڵێ، لەساڵی ١٩٥٥دا کاتێك کە جاسمی جەلیل بەرپرسی رادیو بوو، منی بانگ کرد بۆ رادیۆ داوای کرد کە بەرپرسایەتی بەشی مۆزیکی رادیو وەئەستو بگرم، لەوێش من ٣٠تا ٣٥ ساڵ کارم کرد. ئەوکات لەگەڵ کاری رادیو من لە کولێژی مۆسیقای "رومانسی میلیکان" بە شەو دەرسم دەخوێند، هاودەم لەگەڵ ئەو کارەش لە زانکۆی هونەری بەشی ئاکادیمیای موسیقا دا ٥ ساڵ کارم کرد ئەو کات من زۆر ئاوازی فانتیزی و نوێم لەسەر نۆت دابەزاند کە هەندێك لە مۆسیقاژەنانی بەناوبانگی ئەرمەنی وەك قاراجانیان و لێوئارایان کاری ئیجرائییەکەیان وەئەستۆ گرت.

پ: هەروەها بۆ خۆتان دەزانن ماموستا کاراپێتی خاچۆ، کوچی دواییان کرد ئێوە ئەو ڕەنج و زەحمەتەی کە کاراپێت لەپێناو گەشاندنی هونەری کوردیدا کێشای چۆن دەنرخێنن؟

و: پێم خۆشە لەپێش دا ئەوە بڵێم کە هونەرمەند دوو جۆرن: هەن ئەوانەی کە بە ڕەگ و ڕیشەوە تێکەڵی هونەر دەبن و هەن ئەوانەی کە بە لاق تێکەڵی هونەر دەبن، کاراپێت ئەو پیاوە گەورەیە ئەرمەنی بوو. بەڵام بە هەموو عەشق و روحی خۆیەوە تێکەڵی هونەری کوردی ببوو، ئەو نرخەی کە کاراپێت بۆ مۆزیك و فەرهەنگی کوردی داناوە قەت پەسن ناکرێ، ئاخ ... تازە جێی ئەو پیاوە مەزنە پڕ نابێتەوە.

پ: ئێوە جاری یەکەم چۆن کاراپێتتان ناسی؟

و: تازە چەند ساڵێك بوو کە من لە رادیودا کارم دەکرد، ڕۆژێك پوورم هاتە ماڵی ئێمە و پێی وتم جیرانێکمان هەیە کە کرمانجی زۆر خۆش دەچڕێ، منیش چوم بۆ ئەوێ و کاراپێتم دیت. من و کاراپێت سەبارەت بە دنگ بێژی ئەو پێکەوە قسەمان کرد، کاتێك کە دەستی بە چڕین کرد، بەڕاستی منی بردە ناو عالەمێکی تر دەنگی زۆر دلنشین بوو، دوایی پێم وت کە من چەندین ساڵە کە لە پیاوێکی وەك تۆ دەگەڕێم، تۆ لێرەی و من نازانم؟!! بەو شێوەیە بوو کە کاراپێتیش تێکەڵی خەباتی رادیو بوو.

پ: ماموستا ئێوە هیچ بەرهەمێکتان وەکوو سی دی یان فیلم بڵاو کردووە؟

و: بەڵێ، بێجگە لە بەرهەمەکانی من لە رادیودا زەبت و ئێستاش بڵاو دەکرێن زۆربەی بەرهەمەکانی من وەکوو سیدی بڵاو بوونەتەوە، هەروەها لەبواری فیلمیش دا دەتوانم بڵێم کە فیلمە دێکومێنتەکەی ماموستا عەرەبی شامیلوف دا کە لەسەر ڕەوشی کوردەکانی سوڤیەت ساز کراوە ڕوڵم بینیوە و بەشی مۆزیکی ئەو فیلمەشم وەئەستۆ گرت.

پ: ئێوە تا ئێستا لە دەرەوەی ئەرمەنستان هیچ کۆنسێرتێکتان پێشکەش کردووە؟

و: من لە زۆر گرووپی هونەریدا کارم کردووە، ئێمە زۆرجار لە دەرەوەی وڵات بانگهێشت کراین و کۆنسێرتەکانمان زۆرتر لە ئازەربایجان، گرجستان، روسیە، ئورووپا و باکووری کوردستان بەڕێوە چوون.

پ: ئێوە ئێستا سەرقاڵی چ کارێکن؟

و: کاری سەرەکی من کاری هونەرییە و تەنانەت تا ئەو ڕۆژەی کە هەناسەم بێ هونەرەکەم درێژە پێ دەدەم من لەسەر ئەو باوەڕەم ئەو ڕۆژەی کە نەتوانم کاری هونەری بکەم تازە ناتوانم هیچ کارێك بکەم، لەبەر ئەوەی کە هونەر تەواوی هێز، هەناسە و عەشقی منە.

پ: بەرای ئێوە هونەرمەندەکانی ئێستا تا چ رادەیەك خزمەتی هونەری ڕەسەنی کوردی دەکەن؟

و: من دژی هونەری نوێ نیم، هونەر نوێ دەبێ و پێش دەکەوێ من دەڵێم با هونەرمەندەکانی ئێمە کاری نوێ بکەن، هەر جۆر کە ویستی دڵیانە، بەڵام لەکاری خۆیاندا ڕەگی هونەری کوردی بزر نەکەن. بۆ نموونە گۆرانییەکانی جوان حاجۆ شتێکی نوێن هەر لەبەر ئەوە زۆر کەس لەدژی رادەوەستن بەڵام ئەو کارێکی جوان نیە، لەبەر ئەوەی کە گۆرانییەکانی حاجۆ هەڵقوڵاوی ڕەسەنایەتی کوردین، لێرەدا موشکل ئەوەیە کە زۆر کەس هەست بەو شتە ناکات.

پ: ئێستا دەست و داری هونەرمەندانی کورد لە ئەرمەنستان دا چۆنە؟

و: نازانم چی بڵێم، ئێستا زروفێکی باشمان نیە، لەبەر ئەوەی کە زۆربەی هەرەزۆری هونەرمەندانی ئێمە وڵاتیان جێ هێشتووەو چۆن بۆ ئورووپا و روسیە، ئەوانەی دیکەش لەبەر گرفتی ئابووری مەجبور بوون کە دەست لە هونەر بکێشن. بەڵام پێشتر وا نەبوو، ئێمە گرووپی هونەری و فولکلۆری زۆرمان ساز دەکرد و کاری ئێمە سەرنجی لاوانی رادەکێشا و ئەوانی بەرەو کاری هونەری هان دەدا، بەجۆرێك کە ئەگەر هونەرمەندێك کۆچی دوایی کردبا ٥،٦ کەسی لاو جێی ئەو هونەرمەندەیان پڕ دەکردەوە بەڵام ئێستا بە سەختی لە ئەرمەنستان دەنگبێژێکی لاو دەدۆزیەوە، کە ئەوە زۆر جێی داخ و پەژارەیە.

پ: ئێستا پێوەندی ئێوە و ئەرمەنییەکان چۆنە؟

و: دوو سێ ساڵ لەمەوبەر هەندێك ناڕاحەتی لەنێوان ئێمەو ئەرمەنییەکان دا ساز بوو بەڵام ئێستا زۆر باشە. دەبێ ئەو چەندە لەبیر نەکەین ئەرمەنییەکان خزمەتێکی زۆریان بە ئێمە کردووە دەتوانین بڵێین کە خەباتی رادیو ئێریوان، ڕۆژنامەی حەفتا ساڵەی رێیا تەزە ور بە سەدان کتێبی فەرهەنگی بەنرخ کە خەڵکی ئێمە لە ئەرمەنستان کەدێکی گرانیان بۆ داناوە و هەموو لەسایەی سەری ئەرمەنییەکان بەرهەم هاتوون. لە لایەکی دیکەوە ئێمە و ئەرمەنییەکان پێکەوە بووینە ئامانجی هێرشی عوسمانییەکان و هەرلەوکاتەوە لەبەر ئەوەی کە یەك دوژمنمان هەبوو دەستی برایەتیمان بەیەك دا جوان نیە کە ئێمە پێکەوە نەسازێین.

پ: دوا وتەتان چیە؟

و: من زۆر خۆشحاڵم کە خۆم لە باشووری کوردستاندا دەبینم، هیوادارم کە پارچەکانی دیکەی کوردستانیش لەژێر زۆرلمی زاڵمان دەرکەوێ و ئێمە ببین بە خاوەنی وڵاتی خۆمان. هەروەها زۆر سوپاس بۆ ئێوە و هیوای سەرکەوتنتان بۆ دەخوازم.

وردە ماچەکانی سروەی بەیان

نمە بابان
زانکوی کۆیە / کۆلێژی پەروەردە

ئەو ئێوارەیەی پەلکەزێرینەکانی بەهەشت و
بروسکەکانی دۆزەخ هەوری هەستیمان
هەژاند
ئەو ئێوارەیەی بۆ دواجار هەستمت تەنیا کرد و
هاوارت لە ئاسمانی روحم هەڵساند
ئەو ئێوارەیە هەرمی وشەی ناخم هەبوو
تێکرا دەستیان کردە گریان
هێندە گریان تا شێعرێك لەدایك بو
شێعریش لەتاوا هۆن هۆن فرمێسکی
داباران
ئەو ئێوارەیەی تۆ تاوانت کرد
بێ هوودە بوی درۆت لەگەڵ چاوانت کرد
ئەو ئێوارەیەی زەمینت لە سوڕان خست
مانگت لە ئاسمان کرد
هەر ئەو ئێوارەیە باڵی پەپولەیەکت
بە ئاگری روحت سوتاند
میلەکانی کاتژمێری عەشقمت وەستاند
ئەو ئێوارەیەی گوڵە سوورە بێنازەکەمت
لە ئینجانەی روحتا وەراند
لەجێی گوڵم روح و جەستە و هەستمت ڕواند
هەر ئەو ئێوارەیە گوڵە نارنجیە رەنگ شێتەکەتم
لەگەڵ پێکی مەرگا هەڵدا
لە نیوە شەودا
ئەو شەوە
چەند دلاوا بوو مەرگ
چەند قیزەون بو ژیان
چەند شیرین بو تامی تاڵی مەوت
چەند تاڵ بو نهێنیەکانی ژوان
هەر ئەو شەوە روحم بۆ تۆ کردە قوربان
بۆ پێشوازی جەژنی قوربان
ئای ئەو شەوە چەند وەنەوزم دا
تۆش سەدجار مردی هەتا بەیان
هەر ئەو شەوە پرسەی عەشقم راگەیاند
چاوی شێعریش هۆن هۆن ئەشکی داباراند
بەیانیش نە من مردم نە تۆش پەشیمان بوی لە تاوان
نە من توانیم تۆ لەبیر کەم
نە تۆش شاسوارەکەی جاران
نە من توانیم پێنج شەمەکان بهۆنمەوە
نە تۆش وردە ماچەکانی سەروەی بەیان......

یەکەمین فستیڤاڵی مۆزیکی کوردی لە سلێمانی

پاش نیوەرۆی رۆژی شەممە رێکەوتی ٥ی خاکەلێوەی ١٣٨٤ی هەتاوی بەرامبەر بە ٢٠٠٥/٣/٢٦ بە یارمەتی وەزارەتی رۆشنبیری حکوومەتی هەرێکی کوردستان و لەلایەن ئەنستیتووی کەلەپووری کوردەوە لە شاری سلێمانی یەکەمین فستیڤاڵی مۆزیکی کوردی بەرێوە چوو کە تیایدا مۆزیککار و گۆرانیبێژان و ژمارەیەکی بەرچاو لە هونەرمەند و روشنبیرانی کورد لە پارچەکانی دیکەی کوردستانەوە بەشداریان تێدا کرد.

فستیڤاڵی مۆزیکی کوردی هەلێکی مێژوویی بوو بۆ سەرجەم مۆزیکارە بەناوبانگ و هەڵکەوتووەکانی کورد لە هەر شوێنێکی کوردستان بن، تاکوو لە کەش و هەوایەکی ئازاد و کوردستانی ئازاددا لەدەوری یەك کۆ ببنەوە بۆ یەکتر ناسین و ئاڵوگۆڕی بیرورا و هەروەها بۆ گەشەو پەرەسەندن و ناسینی تەکنیك و هونەری مۆزیکی کوردی لە شوێن و پارچە جیاجیاکانی کوردستانەوە، کە تیایدا مۆزیکارە بەتوانا و ناسراوەکانی کورد بە گرووپ و تاك ژەنی و بە ژەنینی ئاوازە نوێکانیان لاپەڕەیەکی رەنگین و بەپێزیان بۆ مۆزیکە کوردی تۆمار کرد، جێگای ئاماژەیە کە یەکەمین فستیڤاڵی کوردی تا رۆژی ٥ شەممە رێکەوتی ١١ی خاکەلێوەی ١٣٨٤ی هەتاوی درێژەی کێشا.

ئا: شەریف فەلاح (هێژا)

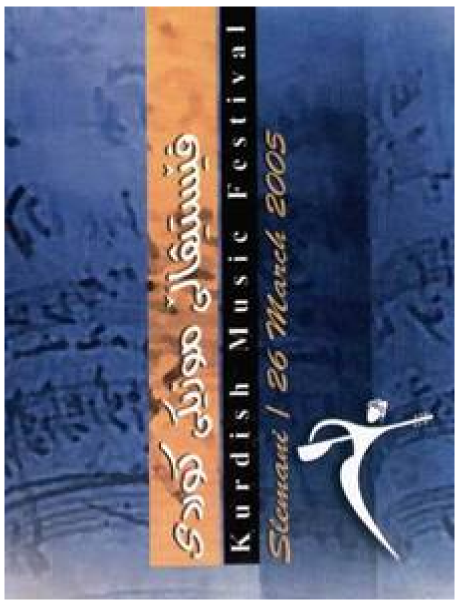

رەنگە دەرفەتێکی مێژوویی بووبێت بۆ بەشدارانی فستیڤالەکە و مۆزیکی کوردی، ئەڵبەت ئەم هەلومەرجە و بارودۆخەی کوردستان سەرچاوەیەکە بۆ دیداری لەم چەشنە بۆ ئەم فستیڤالە هونەرییە کە دڵنیاین زیاتر هەلێکی نەتەوەیی بووە هەروەها سروودێك کە ئاوێزانی رۆح و ئەندێشە و یادەوەری هەر یەك لە بەشدارانی فستیڤاڵ بووە.

کتێبی

رێنوێنی هونەری مۆدێرن

(لە سەرەتای سەدەی بیستەم دا)

بەشی ١٣ و دوابەش

(زاراوەکان)

نووسینی:لۆردس سیرلۆت
و: ب. هانا

ئۆرفیسم (Orphism)

ئەم زاراوەیە بە هۆی گیوم ئاپۆلینێر بۆ باس کردنی لقێك لە کوبیزم برەوی پێ درا. هونەرمەند بەهۆی ئەو زاراوەیە دەکەوێتە دۆزینەوەی کاریگەریی رەنگ لە پێکهێنانی فەزا دا.

ئێکسپێرسیونیزمی ئەلمانی German Experssionism

شێوازێکی هونەرییە کە بەر لە شەری جیهانی یەکەم لە ئەلمان پێك هات و لەو شێوازەدا سۆز و کاریگەرییە دەروونییەکانی هونەرمەند گرنگییەکی تایبەتی پێ درا.

ئیکسپێرسیونیزمی هەڵبڕاو Abstract Expressionism

شێوازێکی وێنەکێشی تایبەت بە سەرەتای سەدەی بیستەمە کە هەوڵ دەدا هەست و سۆز لە رێگای لێکدانی فۆرمە هەڵبڕاو (ئابستراکت)ەکانەوە دەربڕێ. وێنە ئیکسپێرسیونیستییە هەڵبڕاوەکان، لە پرونەکاون و بە گوێرەی گەلاڵە یا هزرێکی پێشتر ئامادە کراوەوە، ناکێشرێنەوە. فۆرم لەم جۆرە بەرهەمانەدا خاوەنی تایبەتمەندیی تاکەکەسین. رەنگەکان زۆر بە پێزن و کار بە قەڵەم موو جۆرێك لە توندوتیژی لەگەڵ دایە.

ئیمپێرسیونیزم Impressionism

شێوازێکی هونەرییە کە دەوروبەری ساڵی ١٨٧٥لە فەرانسە پێك هات و فۆرمی وێنەی نوێ و سادەتری کە بناغەکەی لەسەر تێگەیشتن بە هەست دامەزرابوو، لە رێگای یاریی دوولایەنەی نوور و رەنگەوە جێبەجێ دەکرا، کرد بە جێنشینی "تمثل" و پێشاندانەوە بە مانا باوەکەی.

هەڵبڕاوگەری Abstractionism

شیوازێکی هونەرییە کە دەوروبەری ساڵی ١٩١٠ بەهۆی واسیلی کاندینسکی پێك هات. هێز و پڕپێز بوونی رەنگ و گەڵاڵەی سەربەخۆ لە بابەتی بەرهەم، لەم شێوازە هونەرییەدا پێی لەسەر دادەگیرێ.

باوهاوس Bauhaus

هونەرستان (پەیمانگەی هونەری)ی ئەلمان کە ساڵی ١٩١٩ دامەزرا و، لەسەر زانست و تەکنولۆژی وەك سەرچاوە گەورەکانی هونەر و بیناسازی پێی دادەگرت. زۆر لە پلانە هونەرییە هاوچەرخەکان لەو قوتابخانەوە، سەرچاوەیان گرتووە.

پۆست ئیمپێرسیۆنیزم Post – Impressionism

زاراوەیەکە کە گۆڕانە جۆراوجۆرەکانی وێنەکێشان لە فەرانسە، لە کۆتاییەکانی دەیەی ١٨٨٠دا، دەگرێتە خۆی.

پۆل برووکەDie Brucke

ناوی گرووپێك لە وێنکێشان لە ساڵی ١٩٠٥ بەهۆی ئەرنێست لودویگ کرشنێر لە شاری "درێسدێن"ی ئەلمان پێك هات. سەرەتای بزووتنەوەی ئێکسپێرسیۆنیزم دەگەرێتەوە بۆ ئەم گرووپە.

تەکنیکی خاڵڕشتن Divisionist technigue

جۆرێك تەکنیکی وێنەکێشان لەپێکهێنانی شوێنی بچووکی رەنگکراو بەهۆی قەڵەم موو یا ئامرازی دیکەی وێنەکێشان.

حازر و ئامادەکان Ready – Mades

کۆمەڵە یا تێکەڵاوێکە لە کەلوپەلی ئاسایی رۆژانە وەك بەرهەمی هونەری پێشکێش دەکرێن. ئەم تەکنیکە یەکەمجار ساڵی ١٩١٤ بەهۆی "مارسێل دوشان"ەوە بەکار هێنرا.

دادائیزم Dadaism

بزووتنەوەیەکی هونەرییە کە "تریستان تسارا" ساڵی ١٩١٦ لە زوریخی سویس بناغەکەی دانا. ئەم شێوازە پشت ئەستوورە بە بەخت و رێکەوت و توخمە بێماناکان و ئامانجەکەی، راپەرندنی بەرامبەر لە رێگای پێکهێنانی "شوك"ەوەیە.

دێ ستیل De stijl

بزووتنەوەیەکی هونەرییە کە لە هولەند و بەهۆی پیت موندریان دویسبێرگەوە دەستی پێکرد و لەسەر کەڵك وەرگرتن لە هێڵی راستەوخۆ و پێ دادەگرێ.

رەیونیزم Rayonism

شێوازێکی هونەرییە کە لە کوبیزم، فوتوریزم و ئۆرفیزم لێك دەدا (ئاوێتە دەکا). لایەنی هەرە دیاری ئەم شێوازە کەمکردنەوەی فۆرمەکان بەقەرا نوورە.

سواری ئاوی (شینە سوار) Der Blaue Reiter

ناوی تاقمێك لە هونەرمەندانی ئیکسپێرسیۆنیستە کە لە میونیخ بەهۆی واسیلی کاندینسکی پێك هات و هەر ئەویش رێنوێنی دەکرد.

سوپێرماتیزم Suprematism

شێوازێکی هونەری هەڵبڕاوە کە لە دەیەی ١٩٢٠ سەری هەڵدا. بنەما تیۆریکەکانی ئەم شێوازە هونەرییە کە هونەرمەندی رووسی کازیمیر مالویچ بوون، لەسەر گرینگی فۆرم لە هونەرە تەشکیلییەکاندا پێیان دادەگرت.

سوورریالیزم Surrealism

بزووتنەوەیەکی هونەری و ئەدەبی بوو کە لە دەیەی ١٩٣٠ بەهۆی ئاندرێ بێرتۆنەوە وەڕێ خرا. چەمکە سەرکییەکانی ئەم بزووتنەوەیە بریتین لە: خۆ ورووژێنەری ئەوە کە ئیدە و بیر بێ خۆ تێهەلقوتاندنی ئاوەزی لۆژیکی، بەشێوەیەکی راستەوخۆ و لە پڕێکەوە، لە نەستەوە سەرچاوە بگرێ و ئەزموونە رۆئیائاساکان.

فروتاژ (قەلەمساوین) Frottage

ماکس ئەرنێست لەم تەکنیکە کەڵکی وەردەگرت، ئەم زاراوەیە بەمانای ساوین (رێخشاندن) یا هەڵگرتنەوەی وێنە لەرێگای قەڵەم رێخشاندنەوەیە.

فوتوریزم Futurism

بزووتنەوەیەکی هونەرییە کە لە دەوروبەری ساڵی ١٩١٠ لە ئیتالیا پێك هات. هەوڵدان بە مەبەستی پێشکێش کردنی وێنەیەکی زیندوو لە چۆنایەتی ژیانی پڕ لە جموجۆڵی ژیان لە جیهانی هاوچەرخ، بە تایبەتی وزە و جووڵەی سەرچاوەگرتوو لە سەرهەڵدانی پێشەسازییە نوێکان، تایبەتمەندی هەرەدیاری ئەم بزووتنەوەیە بوو.

فوویزم Fauvim

شێوازێکی وێنەکێشان لە ساڵانی یەکەمی سەدەی بیستەم دا بوو لە دژی لاسایی کردنەوە و هاوشێوە سازیی رووت بوو و سەرلە نوێ پێشاندانەوەی راستی و جێگایەکی لەودا نەبوو. هەروەها شەبەنگی رەنگە بەکار هاتووەکان لە بەرهەم دا بەسەر هەیکەڵە رواڵەتییەکەی دا باڵادەست بوو. هانری ماتیس بە نوێنەری سەرەکیی ئەو شێوازە دەژمێردرێ.

ئەرکخوازی Functionalism

بنەمایەکە لە بیناسازیدا کە لەسەر ئەم هزرە دامەزراوە: فۆرمی بینایەك دەبێ دەربڕ و پێشاندەرەی ئەرکەکەی بێ. ئەم هزرە لەسەر ئەم گریمانانە دامەزراوە کە "فۆرم پەیڕەوی ئەرکە".

کۆلاژ Collage

تەکنیکێك بوو کە بەهۆی ئەوەوە هونەرمەند ماددە جۆراوجۆرەکانی وەك کاغەز، پارچە یا موقەووا لە زەمینەیەکی دیاریکراوەوە دەنووسرا.

کۆنسترۆکتیویزم Constructivism

بزووتنەوەیەکی هونەری رووسی کە ساڵی ١٩١٠ لە لەسەر بناغەی ئەو گرێمانەیە دامەزرا کە هونەریش وەك بیناسازی دەبێ خۆی بە کاری بەسوود بۆ کۆمەڵ تەرخان بکا.

کووبیزم Cubism

شێوازێکی هونەرییە کە ساڵی ١٩٠٧ پێك هات. لەو شێوازەدا بابەتی بەرهەمەکە دابەش دەکرێت بە جۆرێکی هەڵبڕاو، زیاتر لە توێی فۆرمە هەندەسییەکان دا، سەرلەنوێ دەخرێنەوە سەر یەك.

کووبیزمی راڤەیی Analytical Cubism

شێوازێکی کویستییە و دەگەرێتەوە بۆ سەرەتای پەیدابوونی کووبیزم. هونەرمەند لەو شێوازەدا، شتەکان لە زەینی خۆی دا لێك جیا دەکاتەوە و، بەشە جیاوازەکانیان راڤە دەکا و لێك دەداتەوە. پاشان بە شێوەیەکی نوێ لەسەر بووم دادەنێ.

کووبیزمی لێکدراو Synthetic Cubism

ناوێکە کە لەساڵی ١٩١٢ بەدواوە، پاشی هاتنەگۆڕی کۆلاژ، لەسەر کووبیزم دانرا.

پەیکەرەی جووڵەدار Kinetic Sculpture

پەیکەرەیەکە کە بەشە پێکهێنەرەکانی جووڵەیان هەیە.

پەیکەرەی هەوایی Aerial Sculpture

پەیکەرەیەکە کە لە فەزای دەرەوە و دەوروبەری، بەقەرا خۆی گرنگن.

مودێرنیزم Modernism

بیرێك کە نوێخوازی، گۆڕان و رتکردەنەوەی رابردووی تێدایە.

وەسەریەك کەوتنەوە Simultaneit

شێوازێکە کە فوتوریستەکان بەهۆی ئەوەوە بە دووپاتکردنەوەی وێنەکان لەسەریەکتر بۆ پێشاندانی هەستی جووڵە بەکاریان دێنا.

یوپلاستیسیزم Neoplasticism

شێوازێکی هونەری بوو کە لە رەش و سپی، زۆرتر لەگەڵ رەنگە سەرەکییەکاندا، بۆ پێکهێنانی فۆرمە ئەندازیارییەکان کەڵکی وەردەگرت.

هونەری هەڵبڕاو Abstract Art

شێوازێکی هونەرییە کە سووژەی لە توێی فۆرمێکی سادەکراو و زۆرتر هەندەسیدا، نیشان دەدا، هونەری ناوێنەیی.

هونەری وێنەیی Figurative Art

شێوازێکی هونەرییە کە کەڵك لە پێشاندانی فۆرم یا پەیکەر وەردەگرێ.

"زاراوەکانی هونەری مودێرن" دوابەشی کتێبی "رێنوێنی هونەری مودێرن" (بۆ سەرەتای سەدەی بیستەم)ە. وەرگێڕاوی ئەم کتێبە لە ١٢ بەش دا، لە ژمارەکانی رابردووی "ئەدەب و هونەری"ی کوردستان دا بڵاو بووە. ئەم کتێبە "لوردس سیرلوت" نووسیویەتی و نەسرین هاشمی کردووە بە فارسی. کتێبی "راهنمای هنر مدرن" ساڵی ١٣٧٨ لە لایەن "نشر ساقی" چاپ و بڵاو کراوەتەوە.

وەرگێڕی کوردی

ناسیونالیزمی مەدەنی، یان گەڵاڵەیەك بۆ سڕینەوەی ناسنامەی نەتەوەیی کورد؟

سەرکاو

بەشی یازدەهەم

لە بەشەکانی پێشوودا باسی تێگەیشتنی سەقەتی ڕێژیمی پەهلەوی و بەتایبەت سیاسەتی سکولاریزاسیۆنی(secularizayion)ی ڕەزاشا کە لەراستیدا (راڤەی عەتاتورك) یانەی سکولاریزم بوو کراو هەروەها ئاماژەش بەوە کرا کە سەرهەڵدان و چالاکیە هزری و پراکتیکییەکانی ڕێکخراوە ئیسلامییەکان بەتایبەت پاش کودەتای ٢٨ی گەلاوێژی ساڵی ١٣٣٢ دژ کردەوەیەك بوو لە هەمبەر ئەو سیاسەتە شکست خواردوەی ڕێژیمی ناوبراودا کە "دوو بزاڤی ریفۆرمی ئایینی، یەکێکیان لە سەرەتای دەیەی ١٣٤٠ زنجیرە باس و دوانگەلێك لە ژێر ناوی "وتاری مانگانەی ئایینی" و ئەوی دیکەش ماوەیەك دواتر لەسەر تەوەری حسێنیەی ئیرشاد (١٣٥٢ـــ١٣٤٦) دەکرێ وەك جۆرە ململانییەکی کولتووری بە مەبەستی بەرۆژەف کردن و پاراستنی ڕۆڵی رووحانیەت دابنرێن کە ئەم ڕەوتە لە درێژەی خۆیدا بووە هۆی زاڵبوونی دیسکۆرسی ئیسلامی سیاسی و هێزپێدانی پێڤاژۆی بە پیرۆز کردن(sacralizution) لە ئێراندا. ئەوەش پتر لەو بلاڤۆك، کتێب، وەشانخانە ئیسلامییانە و هەروەها خوێندنگە ئایینیانەدا بە شێوەیەکی بەرچاو ڕەنگی دایەوە و باندۆرێکی زۆر لەسەر خوێنەران و لایەنگرانی ئەم چەشنە باسانە و بە تایبەت لاوان دانا"[١] و بەم چەشنە سکولاریزاسیۆنی بێ بناخە و لاوازی ڕێژیمی پەهلەوی بەرەبەرە لە بەرامبەر هێژمونیی ئیسلامیزاسیۆندا پاشە کشەی کرد و پاش شۆڕشی ٥٧یش بە کردەوە دیسکورسی نەریتخوازانە (traditionality) بە تەواوەتی زاڵبوو.

١ـ دیسکورسی نەریتخوازانەی ئیدئولوژیکی کۆماری ئیسلامی

ئەم دیسکۆرسی (diccourse)ە. " ئایینی ئیسلام و فەرمانەکانی وەك تەنیا ڕێگا چارە سەری کێشەکانی کۆمەڵگاو سەردەمی مودێرن پێناسە دەکاو گەرانەوە بۆ بنچینەکانی ئیسلام لە هەموو بوارەکانی کۆمەڵگادا پێرەو دەکا". پێکهاتەی ئەم دیسکورسە بریتییە لە ١) بیردۆزیی سیاسیی شێعە" ٢) هێندێك لە لایەنەکانی پاتریمۆنیالیسمی سوننەتی" ٣) هێندێك دەسکەوتی مودێرن وەك (پارلمانتارلیسم و هەڵبژاردن)" ٤) دێموکراسییەکی ڕواڵەتی (دێموکراسی سووری)" ٥) ئۆتۆریتەی کاریزمایی، بە هەموو شێوەیەك جەخت لەسەر هێندێ بنەماو پرەنسیپ وەك، ڕێبەریی دیسیپلین و ڕاگرتنی کۆمەڵایەتی و ئەخلاقی بەهاو سوننەتییەکان، بژاردوە خوازیی سیاسی و کونترۆڵی کولتووری دەکا کە دەستەبەری دەسەڵاتەکەی دەکەن و لە هەمان کاتیشدا دژایەتیی زۆربەی بنەماکانی شارستانییەت و کولتووری ڕۆژئاوا و ناسیۆنالێزم دەکاو وەك مەترسییەك بۆ سەر دەسەڵات و بەهاکانی خۆی چاویان لێ دەکا"[٢]

بە گشتی بنەمای ڕەوایەتی لە کۆماری ئیسلامیدا تێکەڵاوێکی سەیرو سەمەرەیە لە هەر سێ جۆرەکانی ڕەوایەتی واتە ڕەوایەتی سوننەتی ـ ئایینی لە شورای نیگابان ـ ڕەوایەتیی کاریزماتیك ـ تیوکراتیك (نیهادی ویلایەتی فەقیهـ)، ڕەوایەتیی قانوونی ـ دێموکراتیك (مەجلیس ، نیهادی سەرکۆماری و شووراکان)

٢ـ قانوونی بنەرەتیی کۆماری ئیسلامی

قانوونی بنەرەتیی کۆماری ئیسلامی لەسەر دوو بنچینەی دژ بەیەك، ناتەبا (paradoxal) دامەزراوە کە هەرکام لەو بنچینانە بە جۆرێك دەسەڵات و حاکمییەتی سیاسی پێناسە دەکەن و زەمینەیان بۆ کێشەو ناکۆکی لە نێو خۆی دەسەڵاتدا پێك هێناوە. چونکە بە پێی ئەو دوو بنچینە قانوونییە، سەرچاوەکانی ڕەوایەتی جیاوازن و "لەودا [قانوون] بە شێوەیەکی نەزانانە، هەوڵ دراوە کە دوو چەمکی دژ بە یەکی حاکمییەتی میللەت (چەمکی دەسەڵاتی دێموکراتیك) (ئەسڵی ١) و ویلایەتیی فەقیهـ (چەمکی ئیلاهیی دەسەڵات ئەسڵی) ٥)دا لێك گرێ بدرێن، بەڵام لە ڕاستیدا بەم کارە شتێك بە ناوی دەسەڵاتی حاکمییەتی میللی نەماوەتەوە. مەجلیسی قانووندانان لە پاوانی شەش

قانوونی بنەرەتیی کۆماری ئیسلامی لەسەر دوو بنچینەی دژ بەیەك، ناتەبا (paradoxal) دامەزراوە کە هەرکام لەو بنچینانە بە جۆرێك دەسەڵات و حاکمییەتی سیاسی پێناسە دەکەن و زەمینەیان بۆ کێشەو ناکۆکی لە نێو خۆی دەسەڵاتدا پێك هێناوە

فەقیهی دانراوی ڕێبەر (وەلیی فەقیهـ) دایە. سەرکۆماری هەڵبژێردراوی خەڵك دەسەڵاتێکی ئەوتۆی نیەو پاڵهێزە ڕاستەقینەکانی ئیقتیداری حکوومەت، ئەرتەش، سوپای، پاسداران، هێزە ئینتیزامی و تەناییەکان، ڕادیۆو تەلەفیزیۆن، کۆڕی و دیاری کردنی بەرژەوەندەکان، ڕێکخستنی پێوەندی نێوان سێ دەزگاکە، دارشتنی سیاسەتە سەرەکییەکانی وڵات... لە دەسەڵاتی ڕێبەردایە. کە سەرەڕای ئەوەی کە هەڵبژێردراوی خەڵکیش نیە، سەرۆکی دەزگای ڕاپەراندنە. بەڵام سەرکۆماری پەلوپۆکراویش بەناو بەرپرسیارەتیی جێبەجێکردنی قانوونی بنەرەتیی لەسەر شانەو هەروەها لە هەمبەر مەجلیسی قانووندانان و ڕێبەرو دەزگای داددا بەرپرسیارە، تارادەیەك کە ئەگەر هاتو بە پێی لێکدانەوەی دیوانی وڵات ئەرکەکانی خۆی بەڕێوە نەبردن، یا ئەگەر مەجلیسی قانووندانەری دەنگ بە ناکارامەیی (سەرکۆمار) بدا، لە لایەن ڕێبەرەوە لەسەرکار لادەبرێ (بنچینەی ١١٠)، سەرۆکی دەزگای دادیش کە فەقیهو موجتەهیدە، ڕێبەر دیاریی دەکا"[٣] هەروەها بنچینەی ١٧٧ نێوەرۆکی بنچینەگەلی پێوەندیدار بە ئیسلامیبوونی سیستەم و دانانی سەرپاکی قانوون و ڕێساکان لەسەر ڕێوشوێنگەلی ئیسلامی و بنەماکانی ئیمان و ئامانجەکانی کۆماری ئیسلامیی ئێران و کۆماری بوون حکوومەت و ویلایەتی ئەمرو ئیمامەتی ئوممەت و هەروەها بەڕێوە بردنی کاروباری وڵات لە ڕێگای دەنگی گشتی و ئایین و مەزهەبی ڕەسمیی ئێرانییەوە شتێکی نەگۆرە".[٤]

چەمکی ئیلاهیی دەسەڵات لە تێزی ویلایەتیی فەقیهی خومەینی لەمەڕ دەسەڵات سەرچاوەی گرتووە و بۆتە ئیدئولوژیی ڕەسمیی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی، لە گۆڕ ئەم چەمکە، کۆماری ئیسلامی لە دەست کەسێك دایە کە بە نوێنەری ئیمامی زەمان و مەزهەبی شێعەی دوازدە ئیمامی دادەنرێ و تەنیا لە بەرامبەر خودادا بەرپرسیارە، هەروەها بە پێی ئەم تێزە موسوڵمانان سەر بە کۆمەڵێکی یەکپارچەی ئیسلامی بە ناوی ئوممەتن کە پلەو پایەی ئینسانەکان لەم کۆمەڵەدا بو گوێرەی ڕێژەی ئیمان و دووری و نزیکی لە خوداوە دیاری دەکرێ. نەك لە سۆنگەی تایبەتمەندیگەلی نەتەوەیی کولتووریی، ئایینی و... لە ڕاستیدا ئەم تێزە لەسەر بنەمای حاشاکردن لەو جیاوازییانەو سڕینەوەیان کار دەکا. کەوابوو لێرەدا ململانەیەکی بێ کۆتایی لە نێوان دوو چەمکی دێموکراتیك و ئیلاهیی دەسەڵاتی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیدا دەست دەکاو هەتا یەکلاییبوونەوەی یەکجارەکی، ئەم ململانییە درێژەی دەبێ.

"لە ڕاستیدا چەمکی کۆماری یا ئیقتیداری دێموکراتیك لە ئیقتیداری تاکەکان بۆ سەرخستنی بردنەپێشی ئامانجە کۆمەڵایەتی ـ سیاسییەکانی ئەوان جیا ناکرێتەوە، بە گشتی دەکرێ ئیقتیدار بە مانای توانا، لێوەشاوەیی، ئامادەیی و توانای شوێندانانی سیاسی و کۆمەڵایەتی لێك بدەینەوە. کاتێك تاکە خودان ئیقتیدارەکان، هەم وەك ئەندامانی سەندیکاو ڕێکخراوە جیاجیاکان، ڕۆڵێکی بەرچاو لە ڕێکخستنی کاروباری بە کۆمەڵ دا وە ئەستۆ بگرن. لە کاتێکی وادا یەکەم، لەگەڵ چەمکی کۆماریدا سەرەدەری دەکەین. چەمکی کۆماری پارادایمێکی دێموکراسیی ڕاستەو خۆی بەشداریکەرانەیەو تەنیا کاتێك دەبێتە کردەکی کە تاك و هاووڵاتی واتە ئەندامی کۆمەڵگایەك نەك هەر ڕۆڵێکیی چالاك لە بیاڤی گشتیدا بگیرێ، بەڵکوو زێدەباری ئەوەش وێرای تاکەکانی دی ئەرکی بەڕێوەبردنی کاروباری ژیانی خۆیان وەئەستۆ بگرێ".[٥]

هەروەك ئاماژەمان پێ کرد چەمکی ئیلاهیی دەسەڵات لە قانوونی بنەرەتیی کۆماری ئیسلامیدا، چەمکی حاکمییەتی دێموکراتیکی بە تەواوی خستۆتە ژێر سێبەری خۆیەوەو پێشێلی کردوەو لە هەمان کاتدا بە پێچەوانەی ماددەی ٢١٧ی جاڕنامەی جیهانیی مافەکانی مرۆڤە کە دەڵێ: "بناخەو سەرچاوەی دەسەڵاتی حکوومەت، ئیرادەی خەڵکە" کە وابوو بە پێی ئەم ماددەیە کۆماری ئیسلامی خودان ڕەوایەتیی مودێرن و قانوونی نیەو ڕەوایەتییەکەی لە ژێر پرسیاردایە چونکە دەسەڵاتێکی نادێموکراتیك، سوننەتی، توتالیتار، پێشێلکەری مافی مرۆڤەو لەگەڵ چەمکی کۆماریدا دژەو تەنیا دەسەڵاتی تاقمێکی تایبەت لە ئاخوندەکانە نەك هی هەموویان. بۆیە تەنانەت ناشکرێ بڵێین دەسەڵاتێکی تیئوکراتیکیشە.

سەرچاوەکان

١ـ مشایخی مهرداد، آهنگ شتابان سکولاریزاسیون و سکولاریزم در ایران iran-emrooz

٢ـ لوتف پووری رامبود، کێشەی ڕەوایی درێژخایەنەکانی لە کۆماری ئیسلامیدا "کوردستان" ژ ٣٨٣

٣ـ لاهیجی عبدالکریم، دموکراسی دینی یا الگارشی فرقەای سایت اخبار روز akhbare-rooz

٤ـ هەمان سەرچاوەی پێشوو

٥ـ جمهوری به مفهوم اقتدار سیاسی اجتماعی فرد به صورت شهروند http//www.iran-emrooz

٦ـ لاهیجی عبدالکریم. دموکراسی دینی یا الگارشی فرقەای

ئاورێك لە دۆسیەی چەكی ناوكیی ڕێژیمی كۆماری ئیسلامی

ناسر ساڵحی‌ئەسڵ

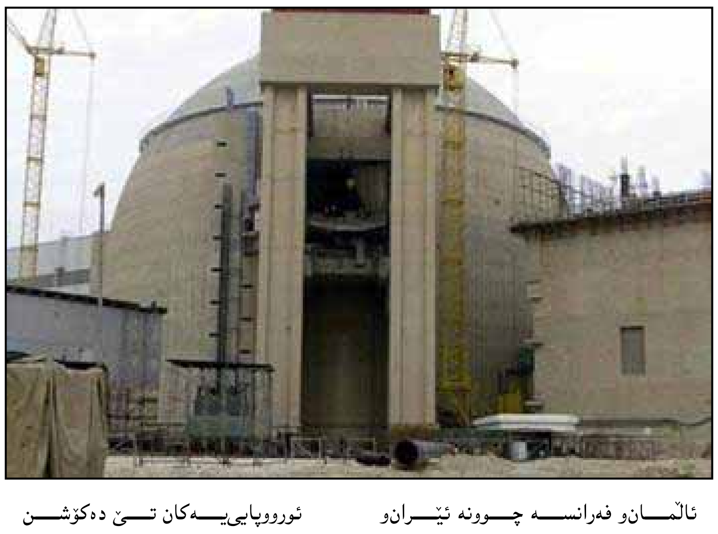

کار بەدەستانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی ماوەیەکی زۆرە سیاسەتی بانێك و دوو هەوایان لەگەڵ ئورووپاییەکان دەست پێ کردوە، بە هیوای دۆزینەوەی ڕێگا چارەیەك بۆ خۆ ڕزگار کردن بە شێوەی دیپلۆماسیی شاراوە، بۆیە خەریکی کات بە فیڕۆدان و خۆ دەربازکردن لەم گێژاوەدان. زیاتر لە دوو ساڵ بەسەر خرانە بەرباسی دۆسیەی چەکی ناوکیی ئێران لە ئاژانسی نێونەتەوەیی وزەی ناوکی، کە ئێستا وەك کۆسپ و قەیران دۆسیەی چەکی ناوکیی ناسراوە تێ دەپەڕێ. لەو ماوەیەدا دۆسیەی چەکی ناوکیی ئێران لە ئاژانسی وزەی ئەتۆمی، بە دەرچوونی بڕیارنامەی کۆتایی شورای دادوەرانی ئاژانسی وزەی ئەتۆمی لە ئاکام و دەرەنجامی توندی بۆ ڕێژیمی ئێران بە دواوە بووە.

بە سەرنجدان بەوەی کە ویلاتە یەکگرتووەکانی ئامریکا پێی وایە ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی لە هەوڵی دەست پێڕاگەیشتن بە چەکی ناوکیی دایەو لەم پێوەندییەدا سیاسەتی وەدرەنگ خستن و گنخاندن و بە نهێنی هێشتنەوەی ڕەچاو کردوە، ئامریکا خوازیاری چوونی دۆسیەی چەکی ناوکیی ڕێژیمی ئێرانە بۆ شورای هێمنایەتیی ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتوەکان، بەڵام ئورووپاییەکان ڕێگایەکی دیکەیان گرتە بەرو ساڵێك لەمەوبەر وەزیرانی دەرەوەی ئینگلیس، ئاڵمان و فەرانسە چوونە ئێران و گرێبەستێکیان لەگەڵ کاربەدەستانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی واژۆ کرد، کە بە بەیاننامەی تاران ناسراوە.

لەو بەیاننامەیەدا ئورووپاییەکان دوو داوایان لە کاربەدەستانی ئێران هەبوو، کە بریتین لە:

ئـ ـ ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی تەواوی چالاکییەکانی چڕ کردنەوەی ئورانیۆم و دروست کردنی کەلوپەلی سانتریوفووژ ڕاگرێ.

ب ـ کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامی بە زووترین کات بێ ئەملاو ئەولا پرۆتۆکۆلی هاوپێچ و پەیماننامەی بەرگرتن لە پەرەپێدانی چەکی ناوکیی (NPT) ئیمزا بکەن.

ئورووپاییەکان تێ دەکۆشن کاربەدەستانی ڕێژیمی ئێران هان بدەن بۆ ئەوەی وڵامی موسبەت بەو گەڵاڵەیە بدەنەوەو بڕیارنامەی شورای دادوەران کە خوازیاری ڕاگرتنی هەمیشەیی چالاکییە ناوکییەکان و چڕکردنەوەی ئورانیۆمە، هەروەها ئورووپاییەکان لە بەرابەر قبووڵ کردنی ئەو مەرجانەی سەرەوە ئامادەن کە لەم بوارانەی خوارەوەدا هاوکاری و یارمەتیی ئێران بکەن:

ئـ ـ ڕییاکتۆری ئاوی سووك بدەن بە ئێران

ب ـ ئورووپا دانوستانی تیجاری و بازرگانی لەگەڵ ئێران دەس پێ کاتەوە

س ـ پشتیوانی لە ئێران بکا بۆ ئەندام بوون لە ڕێکخراوی تیجارەتی جیهانیدا.

لە لایەکی دیکەوە ئورووپاییەکان بە سەرنجدان بە بونبەست گەیشتنی دانوستان لەگەڵ ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیداو هەروەها بە سەرنجدان بە بیرو ڕای گشتی، خوازیاری بەڕێوەچوونی ئەو ویستانەن لە لایەن کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامییەوە.

ئـ ـ ئێران لە چالاکیە ناوکییەکانی دەست هەڵگرێ

ب ـ پشتیوانی لە تێرۆریسم نەکا، هەروەها دەست لە کارو باری نێوخۆیی وڵاتانی دراوسێ وەر نەدا

س ـ تەگەرە نەخاتە سەر ڕێی ئاشتیی نێوان ئیسرائیل و عەرەبەکان

هـ ـ بەندەکانی بەیاننامەی مافی مرۆڤ لەبەر چاو گرێ

سەر ئەنجام لە حاڵەتێکدا کە ڕازی نەبێ، هەڵوێستی ئورووپا وەك هەڵوێستی ئەمریکا دەبێ و بەم شێوەیە ئیمکانی ناردنی دۆسیەی ئێران لە ساڵی ١٣٨٤ بۆ شورای هێمنایەتیی ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتوەکان زیاتر دەبێ. لەم حاڵەتەدا ئەگەری ئەوە هەیە ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی لەگەڵ ئابلۆقەی جۆراوجۆر، یەك لەوان ئابلۆقەی ئابووری ڕووبەروو بێتەوە. هەروەها دوایین کۆبوونەوەی نوێنەرانی وڵاتانی ئینگلیس، ئاڵمان، فەرانسە لەگەڵ نوێنەرانی ڕێژیمی ئێران لەمەڕ چارەسەر کردنی کێشەی چەکی ئەتۆمیی ئێران لە سێهەم ڕۆژی خاکەلێوەی ١٣٨٤دا لە پاریس بێ گەیشتن ئاکامێك کۆتای هات. کاتی کۆبوونەوەی دوایی دیاری نەکراوە و گرێ کوێرەی کێشەی ئەتۆمیی ئێران هەروا لە جێی خۆیەتی.

کۆتایی هاتنی دەورەی ١٦٦ی سەرەتایی پێشمەرگە

ڕۆژی شەممە ڕێکەوتی ٢٧ی ڕەشەممەی ساڵی ١٣٨٣ی هەتاوی کۆمەڵێك لاوی بەهەست و شۆڕشگێڕی گەلەکەمان پاش کۆتایی هاتنی دەورەی سەرەتایی پێشمەرگە بە فەرمی بەریزەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران پەیوەست بوون. هەر بەو بۆنەیەوە ڕێوڕەسمێکی بەشکۆ لە لایەن فێرگەی سیاسی نیزامییەوە بە بەشداریی بەڕێز حەسەن ڕەستگار ئەندامی دەفتەری سیاسی، بەرپرس و مامۆستایانی فێرگەو کۆمەڵێك لە کادرو پێشمەرگەکانی حیزب بەڕێوە چوو. ڕێوڕەسمەکە بە سروودی نەتەوایەتیی "ئەی ڕەقیب" دەستی پێ کرد. پاشان بەشدارانی دەورە لە ڕیژەیەکی نیزامی و شەڕی سەرنێزەدا تواناکانی خۆیان نواند. لە بەشێکی دیکەی ڕێوڕەسمەکەدا بەڕێز کاك حەسەن ڕەستگار وتەیەکی بەو بۆنەیەوە پێشکەش کرد.

بەڕێز ڕەستگار وێڕای پیرۆزبایی گوتن بەو لاوانەی دەورەی سەرەتاییان تەواو کردووە "هاتوون بۆ ئەوەی ئەرکی پیرۆزی نەتەوەیی و ئینسانیی خۆیان بۆ ئازادیی گەلەکەیان بەڕێوە بەرن", ئاماژەی بە تایبەتمەندییەکانی ئەم سەردەمە کردو گوتی: "سەردەمی ئێستا سەردەمێکی نوێیە، گۆڕان لە هەموو بارێکەوە بە خۆشییەوە ڕووی لە ناوچەکەمان کردوە، وەزعی کورد ئەگەر بەراوردی بکەین دەگەڵ دەیەکانی ڕابردوو و تەنانەت دەگەڵ ساڵانی ڕابردووش، گۆڕانێکی زۆر قووڵی بەسەردا هاتوە. زەمانێك ناوی کوردو کوردستان لە تورکیە قەدەغە بوو... ئێستا وەزع بە جۆرێك گۆڕاوە کە تەنانەت نەتەنیا وشەی کوردو کوردستان ناتوانن قەدەغە بکەن، بەڵکوو ڕێگای ئەوەشیان داوە کە تلویزیۆن بە زمانی کوردی بکرێتەوە. لە سووریە کە بەشێك لە میللەتی ئێمەی تێدا دەژی، تەنانەت ناسنامەش بۆ کورد قەدەغە بوو. هەر دوور نەڕۆین پار کوردیان لەسەر تەشویقکردنی تیمی خۆیان قەتلوعام کرد... بەڵام ئێستا لەبەر زەبری نێونەتەوەیی ناچار دەکرێ چاوپۆشی بکا لەو جموجۆڵەی کە بەشێك لە گەلی کوردمان لەو وڵاتە دەیکا."

بەڕێزیان لە درێژەی ئەو بەشەی قسەکانیدا ئاماژەی کرد بەو گۆڕانکارییەی لە وەزعی کورد لە کوردستانی عێراقدا پێك هاتوەو گوتی: "کورد لەم پارچەیە نەتەنیا چارەنووسی کوردستانیان بەدەستەوەیەو بەڕێوەی دەبەن، بەڵکوو لە ڕادەی تەواوی عێراقیشدا، وەزیرو وەکیلن و هیواداریشین کە ڕەئیس جەمهووریش هەر لە گەلی کورد لە کوردستانی عێراق هەڵبژێردرێ..." بەڕێز حەسەن ڕەستگار لە بەشێکی دیکەی قسەکانیدا تیشکی خستە سەر وەزعییەتی کوردو خەباتە ٦٠ ساڵەکەی لە کوردستانی ئێران و ئاماژەشی بەو دەسکەوتە کرد کە بە پێکهاتنی کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فێدراڵ هاتۆتە دی و بە ڕێك خستنی خەباتی ئازادیخوازانەی گەلانی ئێرانی وەسف کردو هەنگاوەکانی لەو بارەیەوە بەرز نرخاند.

دواتر ڕاپۆرتی ئامووزشیی فێرگە لە لایەن یەکێك لە هاورێیانی بەشداری دەورە خوێندرایەوە. لە بەشێکی دیکەی ڕێوڕەسمەکەدا خەڵات بەسەر سەرکەوتووانی دەورەکەدا دابەش کرا. لە درێژەو نێوئاخنی ڕێوڕەسمەکەدا کۆمەڵێك گۆرانی، شێعر، پەخشان، شانۆو هەڵپەرکێ بە هاوکاریی کۆڕی هونەری پێشکەش کران.

نەورۆز، هێمایەك لە جیاوازیو دەرەتانێك بۆ خەبات

عەولاّ بەهرامی

لەم دۆخەدا کە بەشی زۆری پارچەکانی کوردستان لە مافی دیاریکردنی چارەنووس بێ بەشن، ڕێوڕەسمەکانی نەورۆزو ساڵی نوێ ڕەنگو ئاوایەکی جیاواز لە ڕێوڕەسمێکی نەریتیی سەری ساڵو ساڵ نوێبوونەوەی هەیە. ئەوەش تایبەتمەندییەکە کە لەمێژ ساڵە بۆتە خاڵێکی لێك جیاکەرەوەو جیاوازی ئەوتۆ کە ڕووبەڕووبوونەوەی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستانو دەسەڵاتو نەتەوە دەسەڵاتدارەکانی زاڵ بەسەر کوردستانی لێ کەوتۆتەوە. بە پێی گەشەی هوشیاریی نەتەوەیی کورد لە هەرکام لە پارچەکانیشدا ئەو جیاوازییە بۆتە هۆکارێك بۆ ئەوەی ڕیتواڵە نەورۆزییەکان لە پارچەکانی کوردستان ببنە دەرەتانێك بۆ دژایەتیکردنی دەسەڵاتە دژە کوردییەکانی زاڵ بەسەر پارچەکانی کوردستاندا. لەم بارەیەوە دیارە کە باس لە هەر پارچەیەك لە کوردستانی پارچە پارچەکراو دەکرێ، بەو واتایە نیە کە پێمان وابێ جیاوازییەکانی کوردو دەسەڵاتو نەتەوە زاڵەکان بەسەر کوردستاندا یەك سروشتو شێوازیان هەیە" کورد لە هەرکام لە پارچەکاندا لە ژێر ستەمو ئامانجی کۆمەڵێك سیاسەتی دژە کوردی دایە کە ڕاستەوخۆ پێوەندیی هەیە لەگەڵ سروشتی جیاوازییە کلتوورییەکانی کوردو نەتەوەی سەردەست یان دەسەڵاتی زاڵ بەسەر کوردستاندا.

پێوەندیی نێوان کلتوورو دەسەڵاتی نەتەوەیی، پێوەندییەکی تەواو ئۆرگانیکییە. ئۆرگانیکی بەم واتایە کە لە لایەك ناکرێ باس لە ئازادیو ئامادەییو بوونی کلتوورێك - هەرچەندیش لەگەڵ کلتووره دراوسێیەکانیدا نزیکایەتیی هەبێ - بکرێ، بەڵام باس لە دەسەڵاتی نەتەوەی خاوەن کلتوورەکە نەکرێ. دیارە لێرەدا روونە مەبەست لە دەسەڵاتی نەتەوەی خاوەن کلتوور چیە. بۆ روونبوونەوەی زیاتر پێویستە بگوترێ هەرچەند شکڵی دەوڵەتی سەربەخۆی ئەو نەتەوەیە گونجاوترینو شیاوترین شکڵی ئامادەییو ئازادیی ئەو کلتوورەیە، بەڵام ئەوەی پێوەندیی بە کوردو کلتوورەکەیەوە هەیە، زۆر لەوە دوورە. کورد وەك نەتەوەو وەك نەتەوەیەکی خاوەن کلتووری جیاواز تا ئێستاش لە هەرکام لە ولاّتەکانی ئێران، تورکیەو سووریە، تەنانەت دان بە بوونی کلتووریشی دانەنراوە تا ئەوەی لانیکەم ئازادیی کلتووریی هەبێ.

بەم پێیە نەورۆز وەك توخمێکی کلتووریی بەهێزی کوردان - سەرەڕای ئەوەی بۆ نموونە لە کلتووری فارسەکان کە لە زۆر قۆناخدا لانیکەم کلتوورو زمانەکەیان زمانو کلتووری دەسەڵات بووە، نزیك بووە - بۆتە خاڵی جیاکەرەوەو ناکۆکیی نێوان کوردو نەتەوەو دەسەڵاتەکانی زاڵ بەسەر ئەو ولاّتانەی کوردستانیان بەسەردا دابەش کراوە. هەر بەم پێیەش خەڵکی کوردستان لە هەرکام لە پارچەکانی کوردستاندا نەورۆزو ڕێوڕەسمەکانی نەورۆزیان کردۆتە دیمەنێکی پڕشکۆی خەباتی نەتەوایەتی.

سروشتی ئەم شێوازە لە خەبات وێڕای ئەوەی ئامانجێکی خۆسەلماندنانەی نەتەوەیی هەیە، لە هەمان کاتیشدا نیشانەی جیاوازیی نێوان کلتووری کوردو دەسەڵاتە دژە کوردییەکانی زاڵ بەسەر کوردستانەو بەشێوەیەکی گشتی واتای ئەو جیاوازییە قووڵەش دەردەخا کە لە نێوان ئەو جۆرە دەسەڵاتانەو کلتووری کوردیدا لە گۆڕێ دایە.

لەم پێوەندییەدا خاڵی جێگای سەرنج ئەوەیە، تەنانەت لە پارچەیەکی وەك باشووری کوردستانیشدا کە لە لایەك کۆتایی بە ستەمی نەتەوایەتی هاتووەو لە لایەکی دیکەشەوە شێوازی خەباتی کورد بۆ چەسپاندنو هێنادیی زیاتری مافەکانی کورد شکڵێکی دیکەی بەخۆوە گرتووە، خەڵکی ئەم بەشەی کوردستان لە ڕێوڕەسمەکانی نەورۆزی ئەمساڵدا بە نیشاندانی هێندێك دیمەنو هێما، لێرەشدا جەختیان لەسەر تایبەتمەندییە جیاوازە کلتوورییەکانیان لەگەڵ باقیی پێکهاتەکانی عێراق کردەوە. ئەوەش سەلمێنەری ئەو ڕاستییەیە کە کورد ئەگەر بە قازانجی دەزانێ لە عێراقدا بمێنێتەوە، بەڵام ئەو مانەوەیە کاتێك بە قازانج دەزانێ کە جیاوازییە نەتەوەییەکانی (کە کلتووریش کۆڵەکەیەکی گرنگیەتی) سەلمابێ.

نەورۆز لە پارچەکانی باکوورو ڕۆژهەڵاتو باشووری ڕۆژئاواشدا هەمان شکڵی باس کراوە لە خەباتی نەتەوایەتیی هەیە. کورد لەو پارچانەدا پێبەپێی چوونەسەری هۆشیاریی نەتەوەییو ئاڵوگۆڕە سیاسییەکان هەر ساڵ زێدەتر لە ساڵی پێشوو، ڕێوڕەسمەکانی نەورۆزی کردۆتە گۆڕەپانێك بۆ سەلماندنی کەسایەتیی نەتەوەیی خۆیو ڕەوایی گەیشتن بە مافی دیاریکردنی چارەنووسی خۆی. بۆ سەلماندنی ئەو ڕاستییەش ئاماژە بە هێندێك نموونە دەکەین:

- لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان لەم چەند ساڵەی دواییدا ڕێوڕەسمەکانی نەورۆز سیمایەکی زۆر جیاوازتر لە ڕێوڕەسمی ساڵ نوێبوونەوەیان پەیدا کردوە. ئەوەش ئەگەر لەلایەك دەگەڕێتەوە بۆ بەرزبوونەوەی هۆشیاریو هەستی نەتەوایەتی، لەلایەکی دیکەشەوە دەگەڕێتەوە بۆ زەقبوونەوەی ئەو جیاوازیو ناکۆکییە قووڵەی نێوان کلتووری کوردو ویستی کورد بۆ سەربەستبوونی کلتوورەکەیو کلتووری دەسەڵاتو ویستی دەسەڵات بۆ سڕینەوەی کلتووری کوردی. بۆیە دەبینین ساڵ بە ساڵ زیاتر لە ڕێوڕەسمەکانی سەری ساڵ دەبنە دەرەتانێکی ئەوتۆ کە لە هەموو جێگایەکی ئەو بەشەی کوردستان هاواری مافخوازیو بێزاری لە دەسەڵاتی نامۆ بە کوردو کلتوورەکەی بەرز دەبێتەوە.

- لە باکوورو باکووری ڕۆژهەڵاتی کوردستانیش، پێ بە پێی ئاڵوگۆڕە سیاسییەکانو گەشەی هۆشیاریی نەتەوەیی لەم چەند ساڵەی دواییدا کۆمەڵانی کورد لە زۆربەی شارو ناوەندە حەشیمەتییەکان بە کۆبوونەوەی خۆپیشاندانئامێزی دەیانو سەدان هەزار کەسی، نیشانیان داوە ئەوان نەتەوەیەکی جیاواز لە نەتەوەی سەردەستن بە کلتوورو زمانو هەموو تایبەتمەندییەکانی نەتەوەیەکەوە. نەورۆزیش لە هەمان کاتدا کە ئەوان لەوانی دیکە جیا دەکاتەوە، گۆڕەپانێکی گەورەی خەباتە کە لە تواناییدا هەیە هاوکات بەشێکی زۆر لە حەشیمەتی شارو ئاواییەکانی کوردستان بێنێتە سەر شەقام.

بەکورتی نەورۆز وەك نەریتێکی کلتووری کوردی لەم دۆخەدا کە هێشتا بەشی زۆری پارچەکانی کوردستان لە ژێر ستەمی نەتەوایەتی دانو کورد لەو ولاّتانی تورکیە، ئێرانو سووریەدا دان بە مافە نەتەوایەتیو کەسایەتیی نەتەوەییان دانەنراوە، سروشتییە بکرێتە ئامرازێکی خەباتو تا ئەو کاتەش کە ئەم دۆخە کۆتایی پێ دێ، ناکرێ چاوەڕوان بین کە تاکەکانی کورد وەك نەریتێکی کلتووری لە نەورۆز بڕوانن.

❋❋❋

بەڕێوەچوونی ڕێوڕەسمەکانی نەورۆز لە دەرەوەی ولاّت

∨ ئامریکا

ڕۆژی ٢٠٠٥/٣/٢٠ی زایینی، ڕێوڕەسمێك بە بۆنەی جەژنی نەورۆزو هاتنی ساڵی نوێی هەتاوی لە لایەن کومیتەکانی حیزبو یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستانو بە بەشداری کوردانی دانیشتووی ویلایەتەکانی "وێرجینیا"، "واشنگتۆن"و "مێریلەند"و دەوروبەری، لە ئامریکا بەڕێوەچوو.

لەم ڕێوڕەسمەدا بەشدار بە گۆرانیو هەڵپەڕکێو پیرۆزبایی جەژنی نەورۆز لە یەکتر شادیو خۆشحاڵیی خۆیان لە هاتنی نەورۆزو ساڵی نوێ دەربڕی.

∨ ئادێلاید ـ ئوسترالیا

ئێوارەی ڕۆژی شەممە، ٢٠٠٥/٣/١٩ی زایینی، بۆ بەڕێوەبردنی جەژنی مێژوویی - نەتەوەیی نەورۆز، کومیتەی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە شاری ئادێلاید بە هاوکاری کۆمەڵەی کوردی باشووری ئوسترالیا، ڕێوڕەسمێکی تایبەتیان بۆ کوردانی دانیشتووی ئەو شارە پێك هێنا.

ڕێوڕەسمەکە کاتژمێر ٧/٣٠ دەقیقەی ئێوارە، بە خوێندنەوەی سروودی نەتەوایەتیی "ئەی ڕەقیب"و دەقیقەیەك بێدەنگی بۆ ڕێزگرتن لە گیانی پاکی شەهیدانی کوردستان دەستی پێکرد.

دواتر پەیامی "کۆمەڵەی کوردی باشووری ئوستralیاو هەروەها پەیامی پیرۆزبایی کومیتەی حیزب لە شاری ئادێلاید پێشکەش کرا.

پاشان بەڕێز "جەك سنێلینگ" (Jack Snelling)، ئەندامی پارلمانو نێردراوی تایبەتی وەزیری فرەفرهەنگیی باشووری ئوستralیا، پەیامی پیرۆزباییو دیاری تایبەتی وەزیری پێشکەش کرد.

بەڕێز کریس هانا (Kris Hanna)، ئەندامی پارلمانو حیزبی سەوزەکانی ئوستralیاو دۆستی حیزب، پیرۆزبایی جەژنی نەورۆزی لە گەلی کورد کردو ئاواتی خواست کە ڕۆژێك بتوانێ سەردانی کوردستان بکا.

هەروەها خاتوو سویگوڵد (Suegould)، بە نوێنەرایەتی لە ئیدارەی کۆچبەرانی ئوستralیاوە پیرۆزبایی خۆیو ئیدارەکەی پێشکەش کردو دواتر پەیامی پیرۆزبایی "ڕێکخستنی یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستان"و چەند پارچە شێعرو پەخشان لە لایەن بەشدارانەوە پێشکەش کرا.

بەشی کۆتایی ڕێوڕەسمەکە بە گۆرانیو موسیقای کوردیو شاییو گۆڤەندی بەشداران، تا کاتژمێر ١ی شەو درێژەی کێشا.

∨ لیلسترۆم

ڕۆژی ٢٠٠٥/٣/٢٠، کومیتەی ناوچەی حیزب لە لیلسترۆم، بە بۆنەی جەژنی نەورۆز، ڕێوڕەسمێکی ڕازاوەی ساز کرد. سەرەتای دەستپێکردنی ڕێوڕەسمەکە کە تا کاتژمێر ٥ی خایاند، بەم شێوەیە دەستی پێکرد:

١ـ سروودی "ئەی ڕەقیب" لە لایەن کۆڕی یەکیەتیی لاوانی حیزب لە ناوچەی لیلسترۆم پێشکەش کرا.

٢ـ ڕاگرتنی دەقیقەیەك بێدەنگی بۆ گیانی پاکی شەهیدان

٣ـ پەیامی کومیتەی ناوچەی لیلسترۆم لە لایەن بەرپرسی کومیتە، کاك "قادر ڕەسوولی" پێشکەش کرا.

٤ـ پێشکەشکردنی سروودی نەورۆز لە لایەن کۆڕی یەکیەتیی لاوانی حیزب لە ناوچەی لیلسترۆم

٥ـ پەیامی ئاڕبەیدە پارتی "ARP" لە لایەن جێگری سیاسیی ئەم حیزبە لە ناوچەی لیلسترۆم، بە ناوی "Balile – Ulf" پێشکەش کرا

٦ـ برووسکەی پیرۆزبایی لە لایەن یەکیەتیی لاوانی ARP خوێندرایەوە

٧ـ خوێندنەوەی چەند هۆنراوەو پەخشانێك لە لایەن کاك "محەممەدی مستەفازادە"و "خوشکە مەهناز".

٨ـ سازکردنی چەند پێشبڕکێیەکی جۆراوجۆر بۆ ژنانو منداڵانو هەروەها دابەشکردنی خەڵات بەسەر سەرکەوتووانی پێشبڕکێیەکان لە لایەن کاك "ئیبراهیم لاجانی"و "خوشکە ئایشێ ئەحمەدی".

٩ـ هونەرمەندان "پیران قادرزادە"، "سەمین ئەلیاسی"، "کالێ پیرۆتی"، "دانیال"، "مەدینە فەسیحی" بە دەنگە خۆشەکەیانو هونەرمەندانی موسیقاژەن "داروان"، "بێلان"، " کۆمار ولیزادە" بەرنامەکەیان ڕازاندەوە.

ڕێوڕەسمەکە بە گۆرانیو هەڵپەڕکێ تا کاتژمێر ١١ی شەو درێژەی کێشا.

∨ ڤییەن ـ ئوتریش

ڕۆژی شەممە، ٢٠٠٥/٣/٢٦ی زایینی، لە شاری ڤییەن ـ ئوتریش، بە بۆنەی جەژنی نەورۆزەوە، ڕێوڕەسمێك لە لایەن "فیدراسیۆنی کورد ـ ئوتریش"ەوە، پێکهاتوو لە، حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، پارتی دێموکراتی کوردستانی ئێران، یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستان، پارتی سوسیالیستی کوردستانو حیزبی شیوعیی کوردستانو بە بەشداریی نزیك بە هەزار کەس لە میوانەکان بەڕێوەچوو.

کاژێر ٦ی ئێوارە، سەرەتای ڕێوڕەسمەکە بە خوێندنەوەی سروودی نەتەوایەتیی "ئەی ڕەقیب"و دەقیقەیەك بێدەنگی بۆ ڕێزگرتن لە گیانی پاکی شەهیدانی کوردستان دەستی پێکرد.

دواتر پەیامی "فیدراسیۆنی کورد ـ ئوتریش" بە دوو زمانی کوردیو ئاڵمانی پێشکەش کراو بەدوای ئەوەدا پەیامی باڵوێزی عێراق لە ئوتریش، بەڕێز "تارق ئەقراوی"، خوێندرایەوەو هەروەها پەیامی "ڕادیۆ دەنگی ژن" لە ئوتریش پێشکەش کرا.

کۆتاییهێنەری ڕێوڕەسمەکە کۆڕی گۆرانیو هەڵپەڕکێی هونەرمەندانو بەشداربووان بوو کە تا کاژێر ١٢ی شەو درێژەی کێشا.

∨ نورهایمسوند ـ نۆروێژ

ڕۆژی ٢٠٠٥/٣/٢٦، لە لایەن "کۆمەڵەی کلتووری کوردی"یەوە ڕێوڕەسمی جەژنیی نەورۆز بە بەشداریی ئەندامانو لایەنگرانی حیزبو کوردانی بەشەکانی دیکەی کوردستان لە شاری "نورهایمسوند"ی نۆروێژ بەڕێوەچوو.

سەرەتای ڕێوڕەسمەکە بە خوێندنەوەی سروودی نەتەوایەتیی "ئەی ڕەقیب"و ڕاگرتنی دەقیقەیەك بێدەنگی بۆ ڕێزگرتن لە گیانی پاکی شەهیدانی کوردستان، دەستی پێکرد.

دواتر پەیامی "کۆمەڵەی کلتووری کوردی" لە لایەن کاك "عوسمان مامەش"ەوەو هەروەها باسێك لەسەر نەورۆز بە زمانی نۆروێژی لە لایەن "ئاشنا مامەش"ەوە پێشکەش کرا.

کۆتاییهێنەری ڕێوڕەسمەکە کۆڕی شاییو هەڵپەڕکێی بەشداربووان بوو کە تا کاژێر ١٢ی شەو درێژەی کێشا.

∨ بەڕێوەچوونی جەژنی نەتەوایەتیی نەورۆز لەلایەن کومیتەکانی حیزبەوە لە ولاّتانی نۆروێژو بلژیك

ـــ ڕۆژی ٢٠٠٥/٣/٢٢ی زایینی، کومیتەی ناوچەیی حیزب لە شاری "هاوگەسوند"ی نۆروێژ بە بەشداریی ژمارەیەك زۆر لە کوردانو لایەنگرانی حیزب ڕێوڕەسمێکی بە بۆنەی جەژنی نەتەوایەتیی نەورۆز پێك هێنا.

سەرەتای ڕێوڕەسمەکە کاژێر ٥ی ئێوارە بە خوێندنەوەی سروودی نەتەوایەتیی "ئەی ڕەقیب"و دەقیقەیەك بێدەنگی بۆ ڕێزگرتن لە گیانی پاکی شەهیدان، دەستی پێکرد.

پاشان سروودی نەورۆز، پەیامی کۆمەڵەی کوردی، پەیامی کومیتەی ناوچەیی حیزب، پەیامی یەکیەتییەکانی لاوانو ژنانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، پێشکەش کرا.

لە درێژەی ڕێوڕەسمەکەدا شانۆی "کورسیی بێخاوەن" لە لایەن یەکیەتیی لاوانەوە پێشکەش کرا.

کۆتاییهێنەری ڕێوڕەسمەکە ئاهەنگی گۆرانیو هەڵپەڕکێی هونەرمەندانو بەشداربووان بوو کە تا کاژێر ١٢ی شەو درێژەی کێشا.

ـــ ڕۆژی ٢٠٠٥/٣/٢٧ی زایینی، بە هاوکاریی کومیتەی حیزب لە بلژیك، ڕێکخستنی یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستان، ڕێکخستنی پارتی دێموکراتی کوردستان بە بۆنەی نەورۆزەوە لە ولاّتی بلژیك ڕێوڕەسمێك بەڕێوەچوو.

کاژێر ٣ی دوانیوەڕۆ، سەرەتای ڕێوڕەسمەکە کە زیاتر لە ٥٠٠ کەس لە کوردانی دانیشتووی ولاّتانی بلژیك، هولەندو ئاڵمان تێیدا بەشداربوون، بە سروودی نەتەوایەتیی "ئەی ڕەقیب"، دەستی پێکرد.

دواتر لایەنە سیاسییەکان پەیامی خۆیان خوێندەوەو پەیامی کومیتەی حیزبیش لە لایەن کاك "عەلی ئەشرەف موڕادی"یەوە پێشکەش کرا.

هەروەها چەندین خەڵات بەسەر بەشداربوواندا لە باری بەتەمەن ترین پێشمەرگە، چالاکترین ژنی کورد لە بلژیك، باشترین تیپی هەڵپەڕکێو . . .دابەش کرا.

کۆتاییهێنەری ڕێوڕەسمەکە کۆڕی شاییو گۆڤەندی بەشداربووان بوو کە تا کاژێر ١٠:٣٠دەقیقەی شەو درێژەی کێشا.

بەشداریی نوێنەری حیزب لە کۆنگرەی نیشتمانیی کوردستاندا

لە ڕۆژانی ٢٥و٢٦ی مارسی ٢٠٠٥ی زایینیدا، کۆنگرەی نیشتمانیی کوردستان (K.N.C)، لە ولاّتانی ئامریکاو کانادا، کۆنفرانسی ساڵانەی خۆی بەڕێوەبرد.

لەم کۆنفرانسەدا کە کۆمەڵێکی بەرچاو لە کەسایەتیی کوردو ئامریکاییو... تێیدا بەشداربوون، چەند بابەتو تەوەر وەك، دێموکراسی، فیدرالیزم، سەربەخۆیی، شێوەی کار لە دەرەوەی ولاّت، کاری نوێ بۆ مەسەلەی کوردو کاروچالامیی لاوان باسو ئاڵوگۆڕی بیروڕایان لەسەر کرا.

لە ڕۆژی دووهەمی کۆنفرانسەکەدا کە تەرخان کرابوو بۆ باسو لێکدانەوەی جۆراوجۆر لە لایەن حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانەوە، کاك خالید عەزیزی، باسێکی لەسەر ڕەوشی ئێرانو کوردستانی ئێرانو سیاسەتو ڕێگاچارەی حیزب بۆ چارەسەری مەسەلەی کورد لە ئێراندا پێشکەش کرد.

هەروەها لە لایەن کەسایەتیو نوێنەری ڕێکخراوە جۆراوجۆرەکانەوە لەسەر مەسەلەی کورد بەگشتیو پارچەکانی دیکەی کوردستان بەتایبەتی باسو لێدوان هاتەئاراوەو سەرۆکی KNC سەبارەت بە کارو ئەرکی داهاتووی کۆنگرەی قسەی کرد.

کوردو نۆهەمین خولی هەڵبژاردنەکانی سەرکۆماری

عەلی بداغی

نۆهەمین خولی هەڵبژاردنی سەرکۆماریی ئێران، لە کەشوهەوای ئاڵۆزی سیاسیی ئێستادا لە هەلومەرجێکدا لە پێش دایە کە لەلایەك تەواویەتی ڕێژیم زیاتر لە هەموو کاتێك لەگەڵ قەیرانی مەشرووعییەتدا بەرەوڕوویەو هەردوو قۆڵی دەسەڵاتدارو لایەنە جۆراوجۆرەکانی بەستراوە بە ئەوانەوە هەموو هەوڵو تەقەللای خۆیان دەدەن تا ڕێژیمەکەیان لەم گێژاوە دوژوارەو زەریا خرۆشانە رزگار بکەن. لەلایەکی دیکەوە بەشێکی دیکە لە ڕۆمانی داستانەکانی نێوان ئێرانو ئورووپایی‌یەکان لە هەلومەرجێکدا بە بێ‌ئاکامی کۆتاپی‌یان پێ هاتوە، کە دۆسیەی ئێران لە بوارەکانی پشتیوانی لە تیرۆریزمی دەوڵەتیو پێشێلکردنی مافی مرۆڤ بۆتە گۆڕەپانێکی بەربڵاوتر بۆ خەبات دژ بە سەرەڕۆیی ئێران.

سەرەتا دەبێ بڵێین کە ڕێژیم تا ئێستا هەڵبژاردنی نەك بە مانای رەنگدانەوەی ئیرادەی خەڵك بۆ دیاریکردنی دەسەڵات بەکار نەهێناوە، بەڵکوو وەك ماشێنی وەرگرتنو کۆکردنەوەی دەنگ ـ ئەویش لە ڕێگای سەپاندنی یاساگەلی نادێموکراتیكو لە ڕێگای بەکارهێنانی ئامرازو فێڵوتەڵەکەی جۆراوجۆر ـ بە مەبەستی رەوایی بەخشین بە دەسەڵاتی ناخەڵکییانەی خۆی بەکار هێناوە. ئەزموونی زیاتر لە ٢٥ جار بەڕێوەبردنی هەڵبژاردنەکانی سەرکۆماری، مەجلیسی شوورای ئیسلامی، خۆبرەگانی ڕێبەریو شوورای ئیسلامی‌یەکانی شارو گوند، سەلمێنەری ئەو راستی‌یەن کە هەڵبژاردن لە ئێران زیاتر بە مانای بەگاڵتەگرتنی کەرەستەو بنەماکانی دێموکراسی‌یە، ئەویش بە مەبەستی قایمکردنی کۆڵەکەکانی دەسەڵاتێکی نادێموکراتیكو ناخەڵکی.

خەڵکی کوردستان لە هەڵبژاردنەکانی پێشوودا، چ لە "ئەرێ" وتن بە ئاسۆی ئاڵوگۆڕەکانو چ لە "نا"وتن بە ئیرادەی دەسەڵاتداران لە داسەپاندنی ویستەکانیاندا، ڕۆڵێکی ئەرێنیو بەرچاویان لە رەوتی هەڵبژاردنەکاندا هەبووە. بەڵام سەرەڕای بەکارهێنانی هەموو ڕێچارە دێموکراتیكو مەدەنی‌یەکان، بەشداریکردن لە هەڵبژاردنەکانی ٢٥ ساڵی رابردوودا هیچ دەسکەوتێکی سیاسی، کۆمەڵایەتیو فەرهەنگی‌یان بۆ کورد لێ نەکەوتۆتەوەو بەشی کورد لە بەشداریکردن لە دەسەڵاتی سیاسی‌دا بۆ هەمیشە پشت گوێ خراوە.

ئێستا بەدوای بەئاکام نەگەیشتنی بزووتنەوەی بەناو ریفۆرمخوازیو لە هەلومەرجی هەرچی زیاتر تووشی قەیرانبوونی ڕێژیم لە بواری نێونەتەوەیی، ناوچەییو نێوخۆیی‌دا، بەڕێوەبەرانی ڕێژیم لە چەپی سوننەتی‌یەوە بگرە تا راستی توندڕەو دەستیان داوەتە تیندانی کوورەی هەڵبژاردنەکان تا بە هەر شێوەیەك بووە خەڵك بۆ سەر سندووقەکانی دەنگدان راکێشنو لە بەشداریکردنیان لەو هەڵبژاردنە بۆ قایمکردنی کۆڵەکە لەرزۆکەکانی دەسەڵاتەکەیان کەڵك وەگرن. لەم نێوەدا پیلانی نوێی بەناو ریفۆرمخوازان جێی رامانو وردبوونەوەیە. ئەوان بە سەرنجدان بە ئاڵوگۆڕەکانی ناوچەو رووداوە سیاسی‌یەکان لە ئاستی جیهاندا پرسی گرنگی "نەتەوە"کانی ئێران لە چوارچێوەی "قومیت"یان هێناوەتە گۆڕێو مەبەستی کۆکردنەوەی دەنگی نەتەوەکانی ئێران بۆ مانەوەی هەرچی زیاتری خۆیان لە دەسەڵاتدا ئاوڕیان لەم پرسە هەستیارە داوەتەوە. لەم نێوەدا هەوڵو تەقەللای کەسانێکی ناسراو بە "ریفۆرمخوازی کورد"ی ئەندامی بەرەی موشارێکەتی ئیسلامیو کارگوزارانی حکوومەتیو بەڕێوەبردنی "دانیشتنی هاوبیریی ئیسلاحخوازانی کورد" لەم پێوەندی‌یەدا جێی تێڕامانو تاوتوێکردنە.

ئەوان لەم دانیشتنەدا وێڕای باسکردن لەو تاڵیو سوێرییانەی کە بە درێژایی مێژوو بەسەر کورددا هاتوە، بە تیشك خستنە سەر مافی کەمایەتی‌یە قەومی ـ مەزهەبی‌یەکان لە چەند ئەسڵێکی یاسای بنەڕەتیی کۆماری ئیسلامی‌دا بەم یاسایەیاندا هەڵگوتو ئەم جارەیان بە زەقکردنەوەی تەرحی ویستو داخوازی‌یەکانی قەومی لە چوارچێوەی یاسای بنەڕەتی‌دا، دەستیان داوەتە هاندانی خەڵکی کوردستان بۆ بەشداری لە هەڵبژاردنو "لبیك" وتن بە ئەوان. ئاغای رەمەزانزادە، وتەبێژی دەوڵەتو ناسیاوترین مۆرەی ئەم تاقمەش بە مەبەستی خۆدەربازکردن لە بێ ئاکامبوونی ریفۆرمخوازان لە پراکتیزەکردنی دروشمەکانیان لە ماوەی ٨ ساڵی رابردوودا، بەشداریی کوردەکانی لە هەڵبژاردنەکاندا بەستۆتەوە بە دانی گرەنتی لەلایەن کاندیداکانەوە.

لەم پێوەندی‌یەدا دەبێ بڵێین کە" یەکەم، ئاغای رەمەزانزادە بەو پێشینە پرشنگدارەیەوە لە خزمەت بە پاوانخوازیو سیاسەتەکانی ڕێژیم نە نوێنەری نەتەوەی کوردە کە بیهەوێ کاڵای دەنگی نەتەوەی کورد بخاتە بازاڕی هەڵبژاردنەوەو نە دەکرێ قسەکانی وەك ئاڵوگۆڕ لە روانینی دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامیی ئێران کە خۆیشی بەشێکە لەو دەسەڵاتە بە نیسبەت نەتەوەی کوردو ویستو داخوازی‌یەکانی‌یەوە دابنرێن.

دووهەم، سەرجەم ئامانجو بەرنامە تیئۆریو پراکتیکی‌یەکانی قۆڵی بەناو ئیسلاحخواز کارکردن لە چوارچێوەی یاسای بنەڕەتیی وڵاتو گوایە نەهادینەکردنی یاساو بۆ بەناو ریفۆرمخوازانی کورد، پراکتیزەکردنی ئەسڵەکانی ١٥و ١٩ی یاسای بنەڕەتی‌یە. لە حاڵێکدا لە لایەك سەرچاوەی تەواوی بێ‌بەشی‌یەکان، گەشەنەکردنی سیاسی ـ کۆمەڵایەتیو ئابووری، توانەوەی ناسنامەی نەتەوەیی، سەرکوتو هەڵاواردن، هەمان یاسای بنەڕەتی بووەو لە لایەکی دیکەشەوە دەبێ دڵنیابین لەوە کە ویستو داخوازی‌یە مێژووییو سیاسی‌یەکانی کورد لە ئێران لە سەرەوەی ئەم یاسای بنەڕەتی‌یەو لە دەرەوەی زەرفییەتی یاساکانی وڵاتەو، بەکورتی ئەسڵی دەسەڵاتی نارەوای ڕێژیمو یاسای بنەڕەتیی لیپاولیپ لە هەڵاواردنی ئێرانی کردۆتە نیشانە.

سێهەم، مەگەر ئاغای رەمەزانزادەو ریفۆرمخوازانی تازە پێگەیشتوو "کاتۆلیكتر لە پاپ"ن ئاغای خاتەمیو ٨ ساڵ دەسەڵاتداریی ناوبراویان لە دەزگای بەڕێوەبەریو سەرکۆماری بە پشتیوانی مەجلیسو پشتیوانیی خۆیان لە بیر بردۆتەوە کە ئێستا لاپەڕەیەکی نوێ دەکەنەوە؟! کارنامەی ٨ ساڵ ریفۆرمخوازی بۆ کۆنترینو ئەسیلترین قەومەکانی ئێران!! چێ تێدایە؟ بەشی کوردەکان لە دەسەڵاتی سیاسیو تەنانەت لە کابینەدا تا چ رادەیەك زیادی کردوە؟ لە رادەی بێ‌بەشیو لە دواکەوتوویی‌دا راگرتنو هەڵاواردندا چەندە کەم بۆتەوە؟ ویستو داخوازی‌یە دێموکراتیکەکانی نەتەوەی کورد چەند لەبەرچاو گیراون؟

چوارەم، ئاغای رەمەزانزادە لە کام سەکۆو پێگەوە بەم شێوەیە قسە دەکا؟ مەگەر ناوبراو زەرفییەتەکانی یاسای بنەڕەتیی لە یاد کردوە؟ شوورای نیگابان، چاوەدێریی ئیستیسوابی، کۆری دیاریکردنی بەرژەوەندیی نیزامو دەیان بەربەستی یاسایی ـ ساختاریی لەبیر بردۆتەوە؟ مەگەر دەکرێ چاوەڕوانیی ئەوەت لە سەرسپاردەکان بە ویلایەتی فەقیهو دەسەڵاتپەرستان هەبێ کە باس لە باشبوونو ریفۆرمو پراکتیزەکردنی بکەن؟ مەگەر ئاغای رەمەزانزادەو هاوبیرانی غافڵن لە جێگەی یاسایی کوردەکان لە ئێرانی ئیسلامیو یاسای بنەڕەتی‌دا یا ناگاتە رادەی هاووڵاتیبوونیشو تەنانەت لە تەنیا ئەسڵی پێوەندیدار بە مافی "قومیت"ەکانی ئێرانی نە تەنیا لە کوردەکانو باقیی نەتەوەکانی دیکەی ئێرانی ناوێك نەبراوە، بەڵکوو بە هیچ نەزانینو هێنانەخوارەوەی مافی سیاسیی ئەوان تا رادەی مافی فەرهەنگی ـ ئەویش لە بازنەیەکی گوماناوی‌دا ـ هەر شێوە مافێکی سیاسیی ئەوان رەت دەکاتەوە؟ ئاغای رەمەزانزادە دابینبوونی مافی مێژوویی‌یەکانی نەتەوەی کوردی لە بەڕێوەبرانی هەمان بەندی یاسای بنەڕەتی‌دا دۆزیوەتەوەو چەندە بەجوانی بۆ وەفاداربوونی کاندیداکان بە بەڵێنی‌یەکانیان لەم پێوەندی‌یەدا داوای گرەنتیی هێناوەتە گۆڕێ؟!

پێنجەم، بۆ هەمووان روونو ئاشکرایە کە پێکهاتەی سیاسیی ئێران بەشێوەیەکە کە هەرکەس بیهەوێ بچێتە ناو بازنەی دەسەڵاتەوە، ناچارە لە ناسنامەی خۆی تێپەڕێو لە پایەکانی بۆچوونو تێڕوانینەکانی نیزامدا بتوێتەوە. ریفۆرمخوازانی کوردو یەك لەوان ئاغای رەمەزانزادەش لە دەرەوەی ئەم یاسایە نین. لەلایەکی دیکەوە ریفۆرمخوازان کاتێك کە لە بەرانبەر پاوانخوازاندا رۆژ بە رۆژ ناچار بە پاشەکشەیەکی زۆرتر بوونو نەیانتوانیوە هیچکام لە وادەو بەڵێنی‌یەکانیان جێبەجێ بکەن، ئێستا بە مەبەستی دۆزینەوەی دەسەڵاتی لە دەستچووی خۆیان دەستەو داوێنی نەتەوەکانی ئێران بوونو لە بەرنامەو پیلانێکی دارێژراوی ڕێکوپێکدا کەوتوونەتە هەوڵو تەقەللا بۆ راکێشانی لایەنگریو پشتیوانیی ئەوان لە خۆیان، بەڵام کێیە کە نەزانێ ریفۆرمخوازو پاوانخواز، چەپو راستی ڕێژیم لە ئیستراتیژی‌دا تەنیا ئامانجیان پاراستنی دەسەڵاتەکەیانو پاراستنی نیزامەکەیانەو ئاغای تاجزادەش دانی پێدا نا کە ساڵی ٧٦ ریفۆرمخوازان وەفریای کۆماری ئیسلامی گەیشتنو لە گێژاوی رووخان رزگاریان کردو ئێستاش بە هەمان مەبەست هاتوونەتە مەیدان.

لە کۆتایی‌دا دەبێ ئاغای رەمەزانزادەو هاوبیرانی ئاگادار کەینەوەو بڵێین کە: کەشوهەوای سیاسیی کوردستان ئاڵوگۆڕی بەسەردا هاتووە گۆڕاوە، خەباتی مافخوازانەی نەتەوەی کورد لە نێو سەرجەم چینو توێژەکانی کوردستاندا پەلی هاویشتووە بڵاو بۆتەوەو بە یەکگرتوویی‌و یەکڕیزی بۆتە خاوەنی ویستو داخوازیی رەواو رادیکاڵ، شعووری نەتەوەییو ئاگایی سیاسیی کورد بەرز بۆتەوەو دروشمگەلی وەك: پراکتیزەکردنی ئەسڵەکانی ١٥و ١٩ی یاسای بنەڕەتیی بۆ ئەوان گرنگ نیەو خەڵکی کوردستان خوازیاری گۆڕینی دەسەڵاتو جێگۆڕکێی بە نیزامێکی خەڵکی، دێموکراتیكو فیدراڵن کە تێی‌دا دان بە مافی هەموو نەتەوەکانی ئێران بنرێو سەرجەم نەتەوەکانی ئێرانی لە یەکیەتی‌یەکی دڵخوازانەدا خوازیاری بنیاتنانی ئێرانی نوێ بن.

ناکرێ ئاڵوگۆڕەکانی ناوچەو جیهان بەرەو نەهادینەبوونی دێموکراسیو رووخانی دیکتاتۆری بە کەم بگرین. خەڵکی کوردستان کەڵکوەرگرتن لە ئاڵوگۆڕە ئەرێنی‌یەکان بە قازانجی دێموکراسیو بە ئیلهام وەرگرتن لە خەباتی حەقخوازانەو لە مێژینەی خۆی مۆری باتڵو رەتکردنەوە لە هەڵبژاردنەکانی سەرکۆماریی ئێران دەداو هەوڵو پەلەقاژەی ئیسلاحخوازانی هەلپەرستیش دەکاتە بلقی سەر ئاو.

❋❋❋

ئاگاداری بۆ بنەماڵەی سەربەرزی شەهیدان

بنەماڵەی بەڕێزی شەهیدان!
لەگەڵ سڵاوی گەرم

ئەم هەلە بە دەرفەت دەزانین بۆ ئەوەی جارێکی دیکە ڕێزو ئەمەگناسیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانتان پێشکەش بکەین. یادی ئەو تێکۆشەرە نەمرانە کە لە ڕێگای وەدیهێنانی ئامانجەکانی گەلدا گیانیان بەخشیوە، هەمیشە هاندەری خەباتگێڕانی حیزبی ئێمەیەو ناویان بۆ هەمیشە لە مێژووی گەلەکەماندا زیندووە.

زۆر بەداخین کە هەلومەرجی ئێستای کوردستان دەرەتانی ئەوەمان پێ نادا زوو بە زوو لەگەڵ ئێوە پێوەندی بگرین، بەڵام ئەمە بە هیچ جۆر بەو مانایە نیە کە ئێوەمان لە بیرچووە. ئێمە هەمیشە دڵمان لە لاتانەو ڕێزتان لە سەر چاومانە، بۆیەش پێمان خۆشە داواتان لێ بکەین کە بە هەر جۆرە بۆتان دەکرێ لانیکەم ساڵی جارێك پێوەندی لەگەڵ حیزبەکەتان بگرنو لە وەزعی خۆتان ئاگادارمان بکەن.

بەو ئاواتە کە هەموومان درێژەپێدەری بەوەفای ڕێگای شەهیدەکانمانو ئامانجە بەرزەکانیان بین کە لە قۆناغی ئێستادا خۆی لە دابینکردنی مافە نەتەوایەتی‌یەکانی گەلی کورد لە چوارچێوەی ئێرانێکی دێموکراتیکی فیدرالی‌دا دەبینێتەوە.

سەرکەوێ بزووتنەوەی رەوای گەلەکەمان
بە ڕێبەرایەتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران
کۆمیسیونی کۆمەڵایەتی ـ بەشی شەهیدان

ڕێزگرتن لە ١٠ی خاکەلێوە، رۆژی شەهیدانی کوردستان لە شارو گوندەکانی کوردستان

مەهاباد

بە بۆنەی ١٠ی خاکەلێوە، رۆژی شەهیدانی کوردستانو ساڵیادی شەهیدکرانی پێشەوا قازی محەممەدو هاوڕێیانی، خەڵکی ئازادیخوازو نیشتمانپەروەی مەهاباد بۆ بەرزڕاگرتنی یادی شەهید قازی محەممەدو هەموو شەهیدانی ڕێگای کوردستانو بە مەبەستی نوێکردنەوەی پەیمانو بەڵێن لەگەڵ ئامانجە بەرزەکانی پێشەوای شەهیددا، لەسەر گڵکۆی سەرکۆماری کوردستان کۆبوونەوە.

هەرچەند ڕێژیمی دژیگەلیی کۆماری ئیسلامی ویستوویەتی لە ڕێوڕەسمی ١٠ی خاکەلێوە لە پێناو قازانجی خۆیدا کەڵك وەربگرێ، بەڵام بە هەوڵو تێکۆشانی خەڵکی دڵسۆزی مەهاباد، ڕێوڕەسمێکی بەشکۆ کە چەند کەس تێی‌دا وتەیان پێشکەش کرد، بە بەشداریی ژمارەیەکی زۆر لە خەڵك پێك هات.

لەم ڕێوڕەسمەدا چەند کەس شێعرو هۆنراوەیان خوێندەوەو هەروەها بەشێك لە وەسییەتنامەی شەهید قازی محەممەد لە ناو بەشداراندا بڵاو کرایەوە.

هەروەها گرووپێك بە ناوی فیداییانی هەمزەئاغای مەنگوڕ لە پەیامێکدا کە پێشکەشیان کرد، چەندجار باسی شەهیدانی سەربەرزی ڤییەنو بێرلین یان کردو لە کۆتایی ڕێوڕەسمەکەدا سروودی نەتەوایەتیی "ئەی رەقیب" خوێندرایەوە.

میاندۆئاوو مەهابادو ناوچەی شاماتی مەهاباد

بە بۆنەی ١٠ی خاکەلێوە، رۆژی شەهیدانی کوردستان، ئەندامانو لایەنگرانی تێکۆشەری حیزب، لە شاری مەهاباد دەستیان دایە چالاکیی تەبلیغاتیو ڕێزیان لە گیانی پاکی شەهیدان گرت. ئەو شوێنانەی کە کاری تەبلیغیيان تێدا کراوە، بریتین لە: "بەری شیلانو مەدرەسە"، "میدانی حەیوانان"، "کۆڵانی حەمامی حەسەنزادە"، "گەڕەکی خڕێ"، "٨میتری ئەوەڵی شەرقی"، "قوتابخانەی سەلاحەدین"، "گەڕەکی ئەرمەنیان"، "کۆڵانی چرابەرق"، "پارکی ئوستاد مەجدی"، "کۆڵانی مەلاشێخ عیزەددین"، "چوارڕێی ئازادی"، "گەڕەکی مزگەوتی رۆستەم بەگ"، "مەیدانچەی حەسەنزادە"، "گومرکی سەرێ"، "گومرکی خوارێ"، "فەرهەنگیان"، "ئازادەگان"، "موکریان"، "باغی سیسە"، "ترمینال"، "کۆڵانی دامپزشکی"، "گەڕەکی پشت سیلوو"و "بازاڕچەی سیگارفرۆشان".

هەروەها لە ناوچەی "شامات"ی ماهابادەوە ئاگادار کراین کە بە بۆنەی رۆژی شەهیدانی کوردستانەوە لە گوندەکانی "خێرئاوا"، "تالاو حاجی حەسەن"، "دیمەسوور"، "تازەکەند"، "گەنج ئاوا"، "گەزەلین"، "شیرین ئاوا"و "لیگ داش"دا تراکتی حیزبیو وێنەی شەهیدان "قازی، قاسملوو و شەرەفکەندی"و ئاڵای کوردستان بڵاو کرایەوە.

شایانی باسە کە لە میاندواو بەیاننامەی هاوبەشی کۆنگرەی گەلانی ئێرانو تراکتی حیزبی لە رۆژەکانی ٤و٥ی خاکەلێوەدا بڵاو کراوەتەوە.

گوندی هوویە

هەروەها لە گوندی "هوویە" سەر بە ژاوەرۆی مەریوان\دا ئەندامانو لایەنگرانی حیزب بە بڵاوکردنەوەی تراکتو چاپەمەنی‌یەکانی حیزبو نووسینی دروشمی حیزبیو نەتەوەیی، ڕێزو وەفاداریی خۆیان لە بەرامبەر گیانبازیی شەهیدانو بنەماڵەی سەربەرزیاندا نیشان دا.

شایانی باسە کە لاوانی بەهەستی "هوویە" دروشمیان لەسەر پارچەیەکی یەك لە شەش میتری نووسیوەو لەسەر شاخی "زەردەخانی" دایانکوتاوە.

جوانڕۆ

رۆژی ١٠ خاکەلێوە، رۆژی شەهیدانی کوردستان، ژمارەیەك لە ئەویندارانو دڵسۆزانی حیزب، بە چوونەسەر گڵکۆی شەهیدانی سەربەرزی حیزبو گەل، "شەهید جەمالەدین وەکیلی" (شاری جوانڕۆ)، "شەهید سۆهراب وەکیلی"، "عوسمان قازیزادە" لە قەبرستانی گوندی قشڵاقو پێشکەشکردنی تاجی گوڵو راگرتنی دەقیقەیەك بێدەنگی، یادو بیرەوەری گیانبازیو تێکۆشانی ئەو شەهیدە سەربەرزانەیان، پیرۆز راگرت.

ورمێ

ڕێکەوتی ١٣٨٤/١/٨، بە بۆنەی ١٠ خاکەلێوە (رۆژی شەهیدانی کوردستان)ەوە ئەندامانو لایەنگرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە ورمێ، کۆمەڵێك کارو چالاکیی تەبلیغاتییان وەك، بڵاوکردنەوەی تراکتی حیزبیو وێنەی ڕێبەرانی شەهیدانی، "قازی، "قاسملوو"و "شەرەفکەندی" بەڕێوەبرد.

ئەو شوێنانەی کە چالاکیی تەبلیغاتییان تێدا کراوە، بریتین لە:"ئەلواج"، "ئیسلام ئاوا"، "کوشتارگا"، "خانەگەل شەهریار".

شیاوی باسە کە ئەم چالاکییانە لەگەڵ پێشوازیی گەرمی خەڵکدا بەرەوڕوو بوون.

❋❋❋

بەشداریی بەرپرسی پێوەندی‌یەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە نۆرویژ لە کۆبوونەوەی حیزبی سوسیالیستی چەپدا

سەرلەئێوارەی پێنجشەممە، ٢٠٠٥/٣/١٠، حیزبی سوسیالیستی چەپ لە نۆرویژ لە یەکێك لە ساڵۆنەکانی پارلمانی ئەو وڵاتەدا بۆ سێ پارلمانتێری خۆی بە ناوەکانی "کریستێن هالورشن"، ڕێبەری حیزبی سوسیالیستی چەپ، "بیورن یاکوبسن"، ئەندامی کومیسیۆنی دەرەوە، "هکی هۆلمس"، ئەندامی کومیسیۆنی کۆمەڵایەتی، کۆبوونەوەیەکی بە بەشداریی نوێنەرانی حیزبو ڕێکخراوە سەرەکی‌یەکانی کوردستانو نوێنەری پەنابەرە کوردەکان پێك هێنا.

لە سەرەتای کۆبوونەوەکەدا، ڕێبەری حیزبی سوسیالیستی چەپ، بەڕێز "کریستێن هالورشن"، باسێکی کورتی لەسەر بەرنامەی حیزبی خۆیان بەگشتیو هەڵوێستەکانیان لە هەمبەر کێشەی کورد پێشکەش کردو رایگەیاند کە حیزبی سوسیالیستی چەپ خۆی بە پشتیوانیی خەباتی رزگاریخوازانەی گەلی کورد لە هەموو پارچەکانی کوردستاندا دەزانێ.

پاشان بەڕێز "بیورن یاکوبسن"، باسێکی لەسەر گەشتەکەی بۆ کوردستانی عێراق پێشکەش کردو رەوشی ناوچەی لە روانگەی حیزبی سوسیالیستی چەپەوە هەڵسەنگاند. بەدوای ئەودا بەڕێز "هکی هۆلمس"، باسی سیاسەتەکانی حیزبی سوسیالیستی چەپی بەرامبەر بە کێشەی پەنابەران کردو ئاماژەی بەو هەوڵانەش کرد کە ئەو حیزبە لە پێوەندی لەگەڵ پەنابەرانی کورددا داونی. لەو بەشەی کۆبوونەوەکەدا کە بۆ ڕێکخراوە سەرەکی‌یەکانی کوردستان تەرخان کرابوو، بەڕێز "ئەحمەد جەهانگیری"، بەرپرسی پێوەندی‌یەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە نۆرویژ کە بە نوێنەرایەتیی حیزب لەو کۆبوونەوەدا بەشدار بوو، ئاماژەی بە مێژووی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران کردو هەڵوێستو سیاسەتەکانی حیزبی شی کردەوەو داوای کرد کە سوسیالیستەکانی نۆرویژ چیتر لە دوورەوە چاوەدێری ئاڵوگۆڕەکانی ناوچە نەبن.

❋❋❋

ئێمە بەندیخانەمان وەك سەنگەرێكی دیكەی خەبات سەیر دەكرد

وتووێژ لەگەڵ ئیدریس پوورهورمزی سەبارەت بە دەربازبوونی لە بەندیخانەی كۆماری ئیسلامی

هەڤپەیڤین: دارا ناتق

لـە نێـوە راسـتەكانی رێبەنـدانی ئەمساڵدا هاوڕێیان ئیدریس‌و سەلاح كـە پێنج ساڵ بوو لە بەندیخانەی رێـژیمی دژی ئینسانی كۆماری ئیسلامی‌دا بـوون، لـە دەرفـەت كـەڵكیان وەرگـرت‌و خۆیـان گەیاندەوە نێو هاوڕێ‌و هاوسەنگەرانیان.

ئەو دوو هاوڕێیە بە بیروباوڕیـەمان، پێنج ساڵ لەمەوبەر، لە ناوچەی پیرانشار لەگەڵ دوو تێكۆشەری دیكەی حیزب بـە ناوەكانی هاوڕێیـان عەبـدوڵڵا تەبـەرزەو موراد ڕەحیمزادە، لـە لایـەن هێزەكـانی رێژیمەوە گـەمارۆ دران‌و هێرشـیان كرایـە سەر. لە بەرەنگارییەكی نابەرامبەردا بە داخەوە هاوڕێیان موراد‌و عەبدوڵڵا شەهید بوون. كاك ئیدریس‌و كاك سەلاحیش بـە برینداری بە دیل گیران.

"كوردستان" بە بۆنەی رزگاریی ئـەو دوو تێكۆشەرە لـە بەندیخانـەی كۆمـاری ئیسـلامی‌و شـادبوونەوەیان بـە دیـداری هاوڕێیان‌و هاوبیرو باوەڕیان، بـە گـەرمی پیرۆزبایی لەوان‌و لە تێكڕای ئەنـدامان‌و لایەنگرانی حیزب دەكاو جـارێكی دیكـە بـەخێر هاتنـەوەیان پـێ دەڵـێ. لـەم ژمارەیەدا چاوپێكەوتنی "كوردستان" لە گەڵ هاوڕێ ئیدریس بڵاو دەكەینەوە. لـە ژمارەی داهـاتووش‌دا وتووێژەكـەی كـاك سەلاح‌تان پێشكێش دەكەین.

پ: بـەڕێز كـاك ئیـدریس! پیشـەكی سـەبارەت بـە رزگاربوونتـان لـە زینـدان پیرۆزبایی‌تان لێ دەكەم؟

و: زۆر سوپاس، ئێمەش خۆشحاڵین لە وەی كە جـارێكی دیكـە دوای زیـاتر لـە پێـنج سـاڵ مانـەوە لـە بەنـدی كۆنەپەرستی‌دا، جارێكی دیكە بە دیتنی هاوڕێیان‌و خۆشەویستانمان لە نێو حیزبی دێمۆكراتدا شاد دەبینـەوە. هـەر لێـرەدا ئیجـازەم پـێ بـدە لـەم دەرفەتـە كـەڵك وەرگـرم‌و سـڵاو بنێـرم بـۆ هـەموو زینـدانییانی سیاسـی كـە لـە راسـتی‌دا باشترین ساڵەكانی تەمەنی ژیـانی خۆیـان لە سەختترین‌و دژوارتـرین هەلومـەرجدا تێپەر دەكەن.

پ: بـەڕێز كـاك ئیـدریس! هـەروك دەزانـین تـۆو هاوڕێیانـت چـەند سـاڵ لەمەوبەر لـە ١٤ی رەزبـەری ١٣٧٨ لـە كاتی گەشتێكی سیاسـی‌دا لـە ناوچـەی پیرانشار، هێرشێكی نیزامیتان لە لایـەن هێزەكانی رێژیمەوە كرایە سەرو لە ئاكامدا چەند هاوڕێیەكی پێشمەرگە شەهید كران، تۆو هاوڕێ سەلاحیش بە برینداری بە دیل گیران، تكایە سەبارەت بە چۆنیەتیی ئـەم رووداوە بۆمان بدوێن؟

و: بەڵێ، ئێمە رۆژی چوارشـەممە ١٤ی رەزبەری ١٣٧٨ لە گوندی قەڵات سەر بـە ناوچەی مەنگورایەتیی پیرانشار لە ماڵێك مابووینەوە. ساعەت ٣,٥ دوانیـوەڕۆ لـە پڕ ئاگادار كراین كە لـە لایـەن هێزێكـی زۆری دوژمنـەوە گـەمارۆ دراویـن، هـەر دەسبەجێ دراینە بەر دەسڕێژو شـەڕێكی نابەرامبـەرو دەسـتەو یەخـە، لـە گـەڵ هێزەكانی دوژمن دەستی پـێ‌كرد. نزیك بە چوار كاتژمێرو نیو بەرگریمان لە خۆمان كـرد، كـە بـە داخـەوە دوو كـەس لـە هاوڕێیـانی خۆشەویـستمان بـە ناوەكـانی كـاك عەبـدوڵڵا تەبـەرزەو كـاك مـوراد رەحـیمزادە شـەهید بـوون‌و مـن‌و كـاك سەلاحیش بە برینداری بەدیل گیراین.

پ: دوژمن بە دوای بە دیل گیرانتان، بە چ شێوەیەك لە گـەڵ ئێـوەدا هەڵسـوو كەوتی كرد؟

و: كۆماری ئیسلامی هەموو خـەڵكی كوردسـتان‌و دنیـا دەیناسـن، چـونكی كارنامەیـەكی رەشـی هەیـە، هـەر بـەو پێەش دەگەڵ ئێمەدا یەكجار زۆر ناحـەزو بە نادروستی جووڵانەوەو هەر لەو كاتـەوە كە ئێمە بە دیل گیراین، بە شێوەیەكی زۆر ناحەز رەفتاریان لە گەڵ كردین، زۆریان لـێ‌داین، لەو شوێنەی كە بە دیـل گیرایـن بە قۆنداغە تفەنگ‌و بە شێوەی جۆراو جۆر ئازاریـان دایـن، دواتـر كـە بردیـانین بـۆ ئیدارەی ئیتیلاعات، ئەو رەفتارە ناحەزانـە هەر درێژەیان هەبوو، بە شێوەی جۆراوجـۆر ئەشكەنجە دەكراین وەك: هەڵواسین، لێـدان بە شەق، سمێڵ هەڵقەندنـەوە، بـە تایبـەت ئەشـكەنجەی رۆحـی، چـونكە ئەشـكەنجەی جیسـمی لانـی كـەم ئومێـدی ئـەوەی كـە رۆژێك تـەواو دەبێـت، تەحـەموول دەكـرێ، تەحەموول كردنی ئاسانە، بەڵام ئەشـكەنجەی رۆحـی تەحـەموول كردنـی نەتـەنیا دژوارە، بـەڵكوو ماوەیـەكی زۆریـش دەگـەڵمان دەبێت‌و هەر دەمێنێتەوە.

پ: ئێوە بە برینداری بە دیل گـیران، ئایا بۆ چارەسـەری برینـەكانتان ئێوەیـان رەوانەی نەخۆشخانە كرد؟

و: لە راستی‌دا دوژمن پێی خۆش نەبوو ئێمـە بمرین، پێیـان وابـوو كـە زینـدوو مانەوەی ئێمە بە قازانجی ئەوان دەبـێ، بـۆ ئەوەی كە زانیاریمان لـێ وەربگـرن، تـەنیا لەو ئاستەدا كە نەهێڵن ئێمە بمرین، پێمـان رادەگەیشـتن، ئـەگینا بـەو جـۆرەی كـە پێویست بوو بە برینەكانمان را نەدەگەیشتن، لـەو چـەند رۆژەدا كـە لـە نەخۆشـخانەی دەرەوە(ی ئیدارەی ئیتیلاعات) بووین، بـە هۆی ئەوە كە ئێمەیان بە كـادری ئیـدارەی ئیتیلاعـات ناسـاندبوو، پێرسـۆنێلی نەخۆشـخانەكە تـا رادەیـەك پێمـان رادەگەیشتن، لە ترسی ئـەوان. بـەڵام كـە دواتـر گواسـتیانینەوە بـۆ ئیـدارەی ئیتیلاعات بە هیچ جۆرێك بەو جۆرەی كـە پێویست بوو پێمان رانەدەگیشتن، هەر بۆیە برینەكانمان پاش ماوەیـەك چڵكیان كـرد، زۆری پێ‌چوو تا توانیمان بگەڕێینەوە سـەر حاڵەتی ئاسایی‌و باش بینەوە.

پ: دوژمن بـۆ زانیـاری وەرگـرتن لـە ئێـوە زۆرتـر لـە چ شـێوەیەك كـەڵكی وەردەگرت؟

و: وەك عەرزم كردی لە هەر دوو شێوە هـەم ئەشـكەنجەی جیسـمی‌و هـەم ئەشـكەنجەی رۆحـی. ئەشـكەنجە جیسمی‌یەكان برێتـی بـوون لە،هەڵواسین، لێدان بە شەلاق بە تایبەت بەری پێ، سمێڵ هەڵقەندنـەوە، لێـدان بـە شـەق‌و مسـت‌و قۆنداغـە تفـەنگ، هـەروەها ئەشـكەنجەی رۆحیش وەك: دروستكردنی دەنگۆ، هێنانی ئەو هەواڵانەی دەرەوەی زیندان كە روویـان نەدابوو، بەڵام بە درۆ بە ئێمەیان دەگـوت، بۆ وێنە حیزب لەبەر یەك هەڵوەشاوەتەوە، چـەند ئەنـدامی رێبەرایـەتی لـە حیـزب دەركـراون‌و گـیراون‌و ئـەوە لـەو سلوولەی پەنای ئێوەدان.

پ: تكایـە هێنـدێ لەسـەر چۆنیەتی دادگایی كرانی خۆتان بۆمان بدوێ؟

و: دوای ئـەوە كـە بـازجوویی‌و لێكۆڵینـەوە لـە ئێمـە لـە ئیـدارەی ئیتیلاعات تەواو بوو، ئێمەیان نارد بۆ لقی چواری دادگای ئینقلابـی ورمـێ، كەسـێك لەوێ قازی بوو بەناوی عەلیپوور، هەر لـە جەلەسـەی یەكـەمدا دوو نەفـەر كـادری ئیتیلاعـاتیش لای ئێمـە بـوون ئاگـاداری كردین كە ئێرە دادگای ئینقلابەو بە تاوانی ئەندامەتی لە حیزبی دێموكراتداو چالاكی سیاسی‌و نیزامی بـە قـازانجی ئـەو حیزبـە ئێوە دادگایی دەكرێن، هـەر لـەوێ پێیـان گوتن كـە ئێـوە مـافی ئـەوەتان نیـە كـە وەكیل بگرن، چونكی كۆمـاری ئیسـلامی نوێنەرانی خودا لە سـەر عـەرزن، ئێـوەش دژی ئەو نوێنەرەن، كـەوابوو بـە دژایـەتی لەگـەڵ خـوا چـەكتان لەشـان كـردوەو بـۆ رووخـانی ئـەو حكوومەتـە هـەوڵ دەدەن. سروشتی‌یە هەركەس كە پارێزەر یا وەكیلی ئێوە بێ، بە شـەریكە جورم بـە حیسـاب دێ، بۆیە مافی ئەوەتان نیە وەكیل بگـرن. دواتـر بـەرێیان كـردین بـۆ بەندیخانـەی ناوەنـدیی ورمـێ، سـەرجەم لـە سـێ جەلەسەدا موحاكەمە كراین، شتێكی زۆر تەشـریفاتی‌و رواڵـەتی بـوو، بـێ ئـەوەی پرسـیارمان لێ بكـرێ، بـێ ئـەوی مـافی دیفـاع كـردن بـە ئێمـە بـدرێ دادگـایی كراین‌و پاش چـەند رۆژێـك حـوكمی ئێمـە ئیبلاغ كرا، ٢٠سـاڵ تەبعیـد بـۆ زینـدانی كەرەج!

پ: كاتـێ ئـەو حوكمـەیان بـە ئێـوە راگەیاند چ هەستێكت هەبوو،

و: سروشـتی‌یە كـە ئینسـان نارەحـەت دەبی، بەڵام هەرلەوێ دەگەڵ هاوڕێ سەلاح بـە یـەكترمان گـوت، كـە هـیچ شـتێك نـەگۆڕاوە، تـەنیا ئێمـە سـەنگەرمان گواستۆتەوە، پێشتر لـە نێـو ریـزی كـادرو پێشـمەرگەكانی حیـزب‌و لـە چوارچـێوەی حیزبـی دێمـوكراتدا خـەباتمان دەكـرد، ئێستاش هەر لەو چوارچـێوەیەدا بـەڵام بـە شێوەیەكی‌تر لە نێو زینداندا دەبـێ درێـژە بـەو خەباتـە بـدەین، بەرپرسـیارێتی‌وئەركێكی قورسـترمان لـە سـەر شـانە، بۆیـە ئەگەرچـی نارەحـەت بووین، بە تایبـەتی لەبـەر ئـەوەی كـە لـە دۆسـتان‌و خۆشەویسـتانمان دابڕابـووین، خەمی جودایی لـە دۆسـتان‌و ئـازیزان زۆر سەختە، بەڵام بە هۆی ئەوە كە هـەروا لـە سەنگەری خەبات‌و خۆڕاگری‌دا مابووینـەوە خۆشحاڵ بووین.

پ: لەو ماوەیەدا كە لە زیندان بـوون، بە چ شێوەیەك درێژەتان بە خەبات دا؟

و: بەڵێ، بەو هۆیەوە كـە ژمارەیـەكی زۆر لەو كەسانەی پێش ئێمە گیرابوون‌و لـە بەنـدی كۆنەپەرسـتی‌دا بـوون، ئەنـدامی حیزبـی دێمـۆكرات یـان رێكخـراوە سیاسی‌یەكانی تـر بـوون، چاوڕوانییان لـە ئێمە ئەوە بوو كە بە لەبەرچاوگرتنی ئـەوە كە كادرو پێشمەرگەی حیزب بـووین، ئـەو رووداوو ئاڵوگۆڕانەی كە بـە سـەر حیـزب‌و ناوچەكەدا هاتوون ئێمە بەوانیشی بڵـێین‌و تێیان بگەیەنین. بۆیـە هـەر زۆر زوو، دوای ئەوە كە جەوی زیندان لە ئاكـامی چـوونی ئێمە بۆ ئەوێ تـا رادەیـەك ئـاڵوگۆڕی بـە سـەردا هـات‌و توانیمـان پێوەندییـەكی گـەرموگوڕ لەگـەڵ خەڵكەكـە بگـرن، بـە شێوازی جۆراو جۆر قسەو باسـی سیاسـی‌و حیزبی دەكرا. یـەكێك لـەو كارانـەی كـە لـەوێدا دەكـران‌و زۆر بەرچـاو بـوون، رێـز گرتن لە بۆنە حیزبـی‌و نەتەوەیی‌یـەكان بـە شێوەیەكی تەواو نهێنی بوو، بۆ ئەوەی كـە دوژمن هەست پێ نەكات‌و تووشـی ئـازارو ئەزیـەت نـەبین. یادكردنـەوەی ٢٥ی گەلاوێژ، ٢٦ی سەرماوەز، ٢ی رێبەنـدان‌و موناسبەتەكانی تر. هەروەها ئێمە زۆر لـە وەختـی خۆمـان تـەرخان دەكـرد بـۆ خوێندنەوەی كتێـب‌و رۆژنامـەو.... دوای تەواو بوونی هەر كتێبێك، هـەر بابـەتێك، دوو كەس یا سێ كـەس قـەدەمان لێ دەدا لـە حەسـاری‌و لـە كـاتی هـەواخۆری‌دا سەبارەت بەو شتانەی كە دەمانخوێندنـەوە، نـەزەراتی خۆمـان دەربڕی‌و ئـاڵوگۆڕی بیروڕامـان دەكـرد بـۆ بردنەسـەری پلـەی زانیاریمان‌و بۆ پشتگیری لـە دەرجـا لێـدان (وەستانی فكری)، بۆیە بـۆ بەرپەچدانەوەو پوچەڵ كردنی ئەو پیلانەی دوژمـن، ئێمـە هەمیشـە موتالامـان دەكـرد، پاشـان سەبارەت بەو بابەتانەی كـە دەمانخوێنـدن‌و فێریان دەبووین، بیرو بۆچوونمان دەگۆڕیـوەو لە ئیختیار یەكترمان دەنا.

پ: بـە گشـتی وەزعـی زینـدان‌و زیندانی‌یەكانت چۆن دی؟

و: وەك پێشتر باسـم كـرد، زینـدانیش سـەنگەرێكە لـە سـەنگەرەكانی خـەبات‌و تێكۆشـان بـە دژی كۆمـاری ئیسـلامی، سروشتی‌یە كۆماری ئیسلامی هەروەك لـە دەرەوەی زیندان پیلانی جۆراوجۆر بـە دژی ئـازادیخوازان دەگێـرێ، لـە زینـدانیش‌دا هەروایە، بـە لەبـەر چـاوگرتنی ئـەوە كـە شـوێنێكی بەرتەسـكە، چـاوەدێركردنی زیندانییان ئاسانترە، بۆیە زیندانییان دەبـێ بـە شـێوەیەكی‌تر بـە لەبەرچـاوگرتنی وەزعییەتی نێوخۆی زینـدان هەڵسـورانیان هـەبێ. شێوەی جۆراوجـۆر بـۆ بـە چـۆك داهێنانی زیندانی‌یە سیاسی‌یەكان بـە كـار دەهێنرێن، یەك لـەوان هێنـانی مـەوادی مۆخەددیر بە هـەموو جۆرەكانی‌یـەوە وەك تریـاك، هێـرۆئین، حەشـیش‌و... بـۆ نێـو زیندان، زۆر جار دەبینرا كە بە داخەوە ئەم شتانە لەناو خـۆی زینـدان هاسـانتر پەیـدا دەبـێ تـا دەرەوەی زینـدان بـە تایبـەتی هەرزانتر دەسـت دەكـەون. روون‌و ئاشـكرا بوو كە چەند كەس لە لیپرسراوانی زینـدان ئەوانە كە زۆر ناسراوو بە ناو بـانگ بـوون واریدیان دەكردو لە رێگای بـەكرێگیراوانی خۆیان لە نێو زینداندا بڵاویـان دەكـردەوە، بۆ ئەوەی كە بەندی‌یەكان موعتـاد بكـەن، لە سەرەتاوە زۆر جار بە خۆرایی بێ ئەوەی كـە لـە بەرامبـەری‌دا هـیچ وەربگـرن، تریاكیان لە ئیختیـار زیندانی‌یـەكان دەنـا تـاكوو موعتـاد دەبـوون، ئـەو جـار كـە جەسـتەیان پێویسـتی بـەوە دەبـوو واتـە موعتاد دەبوون دەبا پوولیان دابا(بۆ وەدەستهێنانی)و لە هەموو شتێك دەبوون. دەزانین كەسێك كە موعتاد دەبـێ هـەموو شتێك لە دەست دەدا، هـیچ هوویـەتێكی بۆ نامێنێ‌و هیچ شتێكی بۆ گرینگ نـابێ. لێرەدا حەز دەكـەم بـاس لـە راسـتی‌یەكی دیكە بكەم ، زۆر جار رێژیم دەڵـێ زینـدان ناوەنـدی (اصـلاح و تربیـت)ە، زانكۆیـە، زیندانییان دەتوانن شت فێر بـن‌و بـۆ ئـەم مەبەستە كلاسی جۆراوجۆری ئامووزشییان دانـاوە، بـەڵام مـن رادەگەیـەنم كـە بـە نیسبەت زیندانی‌یە سیاسـی‌یەكان نـەخێر، شـتی وا لـە گـۆڕێدا نییـە تـەنیا پرۆپاگەندەیـە. زۆر جـار لـەو كلاسـە ئامووزشـییانە كـە لـەوێ دایـان دەنـێن زیندانی سیاسیش ناونووسیان دەكرد، بەڵام قەت بانگ نەدەكران‌و رێگەیان نـەدەدا لـە كلاسەكاندا بەشداری بكەن.

پ: كۆمـاری ئیسـلامی زیندانی‌یـە سیاسی‌یەكانی لـە گـەڵ كەسـانی قـاتڵ‌و تاوانبار بـە كـڕین‌و فرۆشـتنی مـەوادی موخەددیر تێكلاو دەكا، مەبەستی رێـژیم لەم كارە چیە؟

و: سروشـتی‌یە لـە زینـدانێكدا كـە هەموو بەندی‌یەكان سیاسی بـن، زینـدانی سیاسی لە راستی‌دا زۆر هەست بە زیندانی بوونی خۆیان ناكـەن چونكە دەورو بـەریان هەموو هاوسەنگەرو هاوبیرو باوەری خۆیان پر دەكـەن بـەڵام لـەو بەندیخانانـەی‌دا كـە زیندانییانی سیاسی لـە گـەڵ زینـدانییانی عـادی بـە تایبـەتی قـاتڵان‌و زینـدانیانی خەتەرناك تێكەڵ دەكرێن، مەبەست ئەوەیە زیندانی‌یە سیاسی‌یەكان لە ئامـانج‌و بـیرو بـاوەری خۆیـان پەشـیمان ببنـەوە یـا بـە تایبەتی تووشی نەخۆشـیی جوراوجـۆر بـە تایبەیتی نەخۆشـیی رۆحـی‌و رەوانـی بـن. ئێمە ئەم نزیك بـە دوو سـاڵ لـە زینـدانی رەجـایی شـار(گەوهـەر دەشـتی پێشـووی كەرەج) بووین، دیارە لە بەندی چواری ئـەم زیندانەدا بووین، بەندێك كە لـە راستی‌دا تەرخان كرابوو بۆ قاتڵەكان، ئەو كەسـانەی كە ئینسانیان كوشتبوو، زینـدانییانی زۆر خەتـەرناك بـوون، بەشـی هـەرە زۆریـان موعتاد بوون، ئەویش بە شێوەی تەزریقی، رۆژ نـەبوو لـەوێ شـەڕو پێكـدادان روو نەدات. لە ماوەی ئەم دوو ساڵە كـە ئێمـە لەوێ بووین، ژمارەیەك لـە زیندانی‌یـەكان بە دەستی هاو بەندەكانی خۆیـان كـوژران. ئێمە هەر بە دیتنی ئەم رووداوانـە ئـازاری رووحی دەدراین. ئاسایشمان نەبوو بۆیە لـە راستی‌دا نەماندەتوانی هیچ كارێك بكـەین تەنیا بینەری ئەم رووداوانە بووین. زیندانی "رەجایی شار"یش بە لەبەرچاوگرتنی ئەوە كە لـە ژێـر دەسـەڵاتی سوپای پاسداران دایـە، بەرێوەبەری‌یەكـەی یـەكجار دژی ئینسـانی‌یە هـیچ بـە زیندانی‌یـەكان را ناگەن. تەنانەت وڵامدەری پێویستی‌یە زۆر سەرەتایی‌یەكانی زیندانی‌یەكان نابن. ئەمن لـە بیرمـە جارێـك لـە گـەڵ بەرپرسـی بەندەكەی خۆمان قسەمان دەكرد كە بۆچی وەزعییەتەكـە ئاوایـە، خەڵكەكـە زۆری موعتاد بووە، مەوادد وارید دەكرێ، پێـی را ناگـەن، كتێبخانـەی لێ نیـەو... . وەڵامی ئەو بۆ من ئـەوە بـوو كـە: "ئێـرە زیندانـە، بـە قـەولی ئـەو كـە لـە زمـان خومەینی‌یـەوە گـوتی ـ زینـدان زانكۆیـە ئێـوە دەتـوانن فەلسـەفەش بخـوێنن‌و فەلسەفەش فێر بن، دەتوانن موعتاد بـن‌و كاری تریش فێر بن، دەگەڕێتەوە بۆ سەر ویستی خۆتان". بەڵام ئـەوەی راستی بـێ هەرچـەندە كەسـێكی زینـدانی بەرنامـە رێژیش بكا، چـونكە هـیچ كەرەسـتەیەكی ئاموزشی لەوێدا نیە سەر ناكـەوێ تـەنیا بۆ بەرپەرچدانەوەی ئـەو پیلانـەی دوژمـن ناچاری كە گۆشە نشین بـێ، لـە قـەراغێك چاولێكەری ئەم روداوانە بێ‌ بۆ ئەوەی كـە تێكـەڵ بـە خەڵكەكـە نـەبێ لـە بـاری رۆحی‌یەوە كاریگەری‌و شـوێنی خـراپ لـە سەر سەرت دانەنێ.

پ: ئایـا هەڵسـوكەوتی رێـژیم هـەر بەرامبەر زیندانیی سیاسی كورد وابوو یان بـە نیسـبەت ئـەوانی تـریش هـەر ئـەو هەڵسوكەوتەیان دەكرد؟

و: بە نیسـبەت هـەموو(زینـدانییانی سیاسـی) لـە راسـتی‌دا وەك یـەك هەڵسوكەوتیان هەبوو، بەڵام بـە نیسـبەت كوردەكان بێ حورمەتی زیاتر بوو، یانی لە راستی‌دا ئەگەر بـە نیسـبەت زینـدانییانی غەیری كورد ئەو ئازارو ئەشكەنجانەی كـە باسم كـرد دەكـرا، زیندانی‌یـە كوردەكـان تەحقیریش دەكـران، یـانی ئـەوە زۆر زەق‌و بەرچاو بوو، هەر كە دەیانزانی تۆ كـوردی‌و بە تایبەتی ئەندام یان پێشمەرگەی حیزبـی دێمـۆكرات یـان یـەكێك لـە هێـزە سیاسی‌یەكانی كـوردی، تـەحقیر دەكـرای، زۆر تۆمەتی نارەوایان دەدایـە پـاڵ حیزبـی دێمۆكرات‌و كـادرو پێشـمەرگەكانی، بۆیـە لەو بارەوە فەرق‌و جیاوازی دادەنرا.

پ: ئایـا ئێـوە قـەت بیرتـان لـەوە دەكردەوە كە رۆژێك لە زیندان رزگار بن؟

و: ئـەوەی راسـتی بێـت هەمیشـە ئومیدوار بووین كە رۆژێك لە زیندان بێینە دەرێ، زۆر پێمان خۆشتر دەبوو كە قفڵەكان بشكێن‌و هەموو زیندانی‌یـە سیاسـی‌یەكان ئازاد بن‌و لە راستی‌دا رزگار بوونی ئێمـەو هەموو زیندانی‌یە سیاسی‌یەكان ئاكـام یـان بەرهـەمی رزگـار بـوونی وڵاتەكـەمان بـە گشتی‌و كوردسـتان بـە تایبـەتی بـێ، بـە داخەوە ئـاوا نـەبوو بـەڵام هەمیشـە هـەر ئومێدوار بووین كە ئێمە رۆژێك لە زینـدان دێینـە دەرێ‌و بـە دیـداری ئـازیزان‌و هاوسـەنگەرانمان شـاد دەبینـەوە. (بـە نیسبەت خۆمانـەوە بـە خۆشـی‌یەوە) زۆر زووتر لـەوەی چـاوەڕوانیمان دەكـرد (دوای ٥ساڵ) چاوەڕوانی ئەوەمان دەكرد كە لانـی كەم ١٥ ساڵ تەنانەت زیاتریش لە زینـدان بین، كە بە خۆشی یـەوە دەرفـەت رەخسـاو ئێمـە توانیمـان لـەو دەرفەتـە كـەڵك وەربگرین‌و بگەڕێینەوە نێو سەنگەرێك كـە پێشتر لە نێوی‌دا بووین.

پ: وەك دوا وتە پەیامت بـۆ خـەڵكی كوردستان بە گشتی چیە؟

و: بـەڵێ، دەتـوانین بڵـێین خـەڵكی كوردسـتان بـە خۆشـی‌یەوە زۆر هوشـیارو ئاگاهن، بە نیسبەت ساڵانی پێشـوو رادەی زانیاری‌و ئاگاهیان یەكجار چۆتە سـەرێ، ئەوە بۆتە هۆی ئەوە كە جەسـوورانەتر لـە ساڵانی رابردوو داوای مافـەكانیان بكـەن، بۆیە تەنیا شتێك كە دەتـوانم بڵـێم ئەوەیـە زیاتر لەوەش، ئاگـاو هوشـیار بـن، پلـەی ئاگـاهی‌و زانیـاریی خۆیـان زیـاتر ببەنـە سەرێ، ئەو رەوتەی كە ئێستا دەستیان پـێ كردوە، درێژەی پێ بدەن، نا ئومێد نـەبن‌و بە هەر شێوەیەك كە بۆیان دەگونجێ لـە بەرامبەر پیلانەكانی كۆماری ئیسلامی‌دا بوەستن‌و تەسلیمی دوژمن نەبن‌و هـەروەها سوپاسیان دەكەین بە بۆنەی پشتیوانییان لە حیزبی دێمۆكراتی كوردستان كە نزیـك بە ٦٠ ساڵە خەبات دەكـاو لـە سـەنگەری خۆڕاگری‌دا ماوەتەوە. ئەگـەر پشـتیوانی‌و هاوكـاری خـەڵكی كوردسـتان نەبوایـە بێگومـان ئـەو حیزبـەو ئـەو خەباتـە نەیدەتوانی تا ئێستا دەوام بێنێ، جـارێكی دیكـە دەسـتی هاوكـاری‌و برایـەتییان دەگوشین‌و سڵاویان بۆ دەنێرین.

* * *

KURDISTAN
Organ of the Central Committee of Democratic Party of Iranian Kurdistan
No: 410 4 Apr 2005

ماڵپەڕەکانی حیزبی دێمۆکراتی کوردستانی ئێران، ڕۆژنامەی "کوردستان"و رادیۆی دەنگی کوردستانی ئێران لە تۆڕی جیهانیی ئینتێرنێت دا:

www.kurdistanmedia.com http://www.pdk-iran.org www.rdki.com
e- mail: info@kurdistanmedia.com
e- mail: pdkiran@club-internet.fr
e- mail: rdk_iran@yahoocom

یادی سێ تێکۆشەری نەمر بەرز ڕاگیرا

سەر لە بەیانیی ڕۆژی ١٥ی خاکەلێوە کۆڕێکی تایبەتی بۆ ڕێزگرتن لە یادی سێ کەس لە تێکۆشەرانی حیزبەکەمان: حاجی محەممەد ئەسکەندەری، مام سەلیم عەباسی، سەید حوسێن ڕەحیمی کە لە نیوەی یەکەمی مانگی خاکەلێوەی ئەمساڵدا کۆچی دوایییان کرد، پێك هات.

ئەو کۆڕە کە لەودا ژمارەیەکی بەرچاو لە ئەندامانی ڕێبەرایەتی و کادرو پێشمەرگەکانی حیزب و چەند کەس لە ئەندامانی بنەماڵەی ئەو نەمرانە ئامادە بوون بە دەقیقەیەك بێدەنگی بۆ ڕێزگرتن لە یادیان دەستی پێکرد. پاشان هاوڕێی بەڕێز عەلی مێهرپەروەر ئەندامی دەفتەری سیاسیی حیزب لەسەر ژیان و کەسایەتیی هەرکام لەو شەهیدانە دوا. بەدوای ئەودا بەڕێزان لوقمان مێهفەر، ئەندامی کومیتەی ناوەندی و برایم چووکەڵی، ئەندامی ناوەندی ٢ی کوردستان، ژیاننامەی شەهیدان حاجی محەممەد ئەسکەندەری، مام سەلیم عەباسی و سەید حوسێن ڕەحیمییان خوێندەوە.

نێوئاخنی کۆڕەکە بریتی بوو لە پێشکەش کردنی چەند پارچە مەقام و هۆنراوە بە هاوکاریی کۆڕی هونەری حیزبەوە.

تێپەڕینی ٢٥ ساڵ بەسەر کۆمەڵکوژیی دانیشتوانی "قەڵاتان"دا

ڕۆژی ٧ی خاکەلێوەی ئەمساڵ، ٢٥ ساڵ بەسەر کوشتاری بە کۆمەڵی خەڵکی دێی "قەڵاتان"ی سندووس لەلایەن بەکرێگیراوانی کۆماری ئیسلامییەوە ڕابرد.

٢٥ ساڵ لەمەوبەر بەرەبەیانی ڕۆژی ٧ی خاکەلێوە، کومیتەچییەکان و بەکرێگیراوانی دیکەی ڕێژیمی ئیسلامیی ئێران لە نەغەدە، هێرشێکی بەربڵاویان بۆ سەر دێی "قەڵاتان" لەسەر جادەی نەغەدە شنۆ دەست پێکرد. ئەوان پاش ئەوەی دانیشتوانی بێتاوان و بێدیفاعی ئەو گوندەیان گەمارۆ دا، و دایاننە بەر دەسڕێژ، نەك هەر بە چەك، بەڵکوو بە تەورو قەمەش لە گیانی ژن و منداڵ و پیرو لاوی ئەو دێیە بەربوون. لەم کۆمەڵکوژییەدا ١٢ کەس گیانیان لەدەست داو ژمارەیەکی زۆر زیاتریش بە بریندار و نیوەگیانی لە نێو پەناو پەسیوی ماڵان و دارستان و مووچەو مەزرادا، خۆیان حەشار دا تا بەڵکوو گیانی خۆیان دەرباز بکەن و، دواتر ئەوەی لە دڕندەیی "لەشکریانی ئیسلام"و مەزلومییەتی خۆیان، کەس و کاریان و گەلەکەیان دیویانە، بۆ بیروڕای گشتیی بگێڕنەوە.

نموونەیەك لە جینایەتەکانی کۆماری ئیسلامی لە سنە

هێزە جینایەتخوڵقێنەکانی کۆماری ئیسلامی، بەوەندەش وازیان نەهێناو، دوای وەڕێخستنی گۆماوی خوێن، ماڵ و دارایی خەڵکی ئەو دێیەشیان تاڵان کردو هەرچییەکی بۆیان برا، هەر لە پووڵ و زێڕو کەلوپەلی نێو ماڵانەوە بگرە تا ماشێن و تراکتور، لەگەڵ خۆیان بردیان.

کۆمەڵکوژییەك کە قەڵاتان شایەدی بوو، پێشتر بە شێوەیەکی زۆر بەرینتر لە "قارنێ" بەڕێوە چووبوو! دواتریش لە زۆر دێ و ناوچەی دیکەی کوردستان بە هۆی چەکدارەکان و بەکرێگیراوانی کۆماری ئیسلامییەوە، دووپات کرایەوە. قەڵاچۆی دانیشتوانی دێیەکانی سۆفیان، سەروکانی، سەوزی و سەرچنارو قەرەگۆل، کوورەخانەکانی ساروقامیش، حەسەن لولان، دیلانچەرخ و کەرێزە نموونەیەك لەو جینایەتە بەرینانە بوون.

جێگای داخە کە پاش تێپەڕینی ٢٥ ساڵ لەم جۆرە تاوانانە، هێشتا چووکترین لێپرسینەوە لە بەڕێوەبەران و ئەنجامدەرانیان نەکراوە. بەڕێوەبەران و دەسەڵاتبەدەستانی کۆماری ئیسلامی کە خۆیان هاندەرو بەرپرسی سەرەکی و ڕاستەقینەی ئەو جینایەتانە دژی گەلی کورد بوون، نەك هەر چووکترین هەنگاویان بۆ ڕوونبوونەوەی ئەو ڕووداوانەو ناساندنی تاوانبارانی واقیعی و دادپرسیی کەسوکاری قوربانییەکان نەداوە، بەڵکوو تا ئێستاش هەوڵی بێدەنگە لێ کردن، شاردنەوەو شێواندنی ڕاستییەکان دەدەن.

لە ٢٥ی ساڵەی کوشتاری خەڵکی قەڵاتان، سڵاو بۆ گیانی قوربانییەکانی ئەو تاوانە گەورەیە دەنێرین و وێڕای هاودەردی و هاوخەمی لەگەڵ کەسوکاریان، لە هەموو تینوانی ڕوونبوونەوەی حەقیقەت و داواکارانی هەق و دادپەروەری لە کوردستان، ئێران و جیهان داوا دەکەین نەهێڵن ئەم جۆرە کۆمەڵکوژییانە، ژێلەمۆی فەرامۆشییان بەسەردا بکشێ. با ٢٥ ساڵەی ئەو تاوان و جینایەتانە بکرێن بە دەرفەتێك بۆ ئاگادارکردنەوەی نەسڵی ئەمڕۆی لاوانی وڵاتەکەمان لە سیاسەت و کردەوەو ڕەفتاری ٢٥ ـ ٢٠ ساڵ لەمەوبەری ئەو ڕێژیمە لە کوردستان. با میراتگرانی ئێستای ئەو ڕێژیمە کە لە سەرکوتی گەلی کوردو دوژمنایەتیی ماف و ئازادییەکانی ئەو گەلەو زۆر سیاسەت و ڕەفتاری دژیگەلی و وەحشیانەدا، درێژەدەرانی پێشینیانی خۆیانن، ناچار بکرێن پەردەی بێدەنگی لەسەر تاوانە شەرماوییەکانی ڕێژیمەکەیان لابدەن. با بەڕێوەبەران و تاوانباران چی دیکە بە خەیاڵی ئاسوودەوە، درێژە بە خزمەت بە کۆماری ئیسلامی و سەرکوت و دوژمنایەتیی هاونیشتمانان نەدەن. با ڕوون بێتەوە کە هیچ کەسێك، هیچ لایەنێك، هیچ هێزو حکوومەت و دەسەڵاتێك، بۆی نیە هەرچی لە وەحشیگەری و ئینسانکوژی پێی خۆشە، ئەنجامی بداو هەروا بەسەرییەوە بچێ.

م. ڕەوانپاك

حافیزەی مێژوویی نەوەی ئەمڕۆ هیچی لە بارەی قارنێ و قەڵاتان تێدا نیە

دوو ساڵ لەمەوبەر کە هێرشی ئەمریکاو هاوپەیمانەکانی بۆ سەر ڕێژیمی دیکتاتۆرو خوێنڕێژی عێراق دەستی پێکرد، "کاوە گوڵستان" لەو هەواڵنووس و وێنەگرانە بوو کە بۆ گواستنەوەی هەواڵ و وێنەکانی پێوەندیدار بەو شەڕەوە، خۆی گەیاندە کوردستانی عێراق. بەڵام بەداخەوە ڕۆژی ١٣ی خاکەلێوە لە نزیك کفری کەوتە سەر مینێك کە سوپای عێراق لە پاش خۆی لە خاکی کوردستان دا بەجێی هێشتبوو و، گیانی لەدەست دا. ئەوکات هەواڵی ئەو ڕووداوە ناخۆشەمان وێڕای داخ و کەسەری خۆمان بە بۆنەی مەرگی ئەو

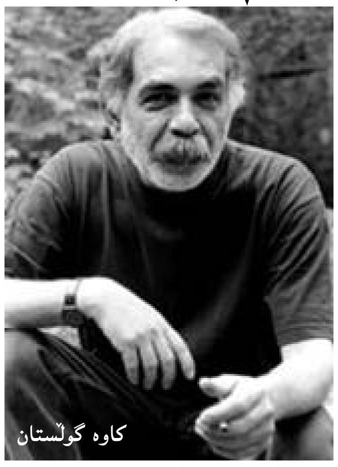

کاوە گوڵستان

هەواڵنووس و وێنەگرەی تینووی ڕاستی و ئازادی هەر لەم لاپەڕەیەی "کوردستان"دا بڵاو کردەوە.

ئەوکات ئەگەر ئەم نووسراوەیەی لێرەدا ئاماژەی پێدەکەم دیتبام، بێگومان بە ڕێزو پێزانینێکی زیاترەوە ئەژنۆی ماتەمم بۆ دەگرتە باوەش. ئێستا کە لە دوو ساڵەی مەرگی ناوەختیدا یادی دەکەینەوە، پێم خۆشە ئەم بۆچوونە ئازایانەیەی بخەمە بەرچاوی خوێنەران کە بە بۆنەی یەکساڵە بوونی ڕۆژنامەی "صبح امروز" (لە پاشکۆی تایبەتی ئەم ڕۆژنامەیەدا ٢٥ی سەرماوەزی ١٣٧٨) بڵاوی کردۆتەوە:

"... لە ماوەی بیست ساڵی ڕابردوودا، جۆرە جیاوازەکانی سانسۆری حکوومەتی، بە خەوشدار کردنی گەیاندنی زانیارییەکان ناسینی ڕەوتی ژیانی کۆمەڵایەتی بۆ خەڵك نامومکین کردوە. نەوەی ئەمڕۆ نازانێ کە تەنیا بیست ساڵێك لەمەوبەر لە دێیەکانی ڕۆژئاوای ئەم مەملەکەتە چ ڕووی دا. حافیزەی مێژوویی نەوەی ئەمڕۆ هیچی لە بارەی "قارنێ"و "قەڵاتان"ەوە تێدانیە. "صبح امروز" لە جیاتی خۆ خەریك کردن بە ڕیشەکان و پێوەندییە بنەڕەتییەکانی کێشەکانی سەرچاوەگرتوو لە کارەساتەکانی "قارنێ و قەڵاتان"و، ناساندنیان کە ئەوکات بە توندی سانسۆر کرا، تەنیا ئاوڕێکی تێکەڵ بە گەپی لە ڕواڵەتی ئەمڕۆیی تاوانبارانی کێشەکە داوەتەوە! بۆچی؟ زۆر نموونەی دیکەی لەو چەشنەش هەن... "صبح امروز" دەبێ لەقاودانە مێژووییەکانی خۆی لە بارەی کوشتارەکانەوە درێژە پێبدا، درێژە پێبدا، درێژە پێبدا. ئەوکات لە ساتەوەختی سەرکەوتنی یەکجاریدا، یەکەم کەس کە بە دەنگی بەرزەوە سڵاوتان بۆ بنێرێ، من دەبم و ناویشی دەنێم گۆڕانێکی ڕاستگۆیانە."

ب. هانا

پێشەوا لە بەردەم جەلادەکانیدا

من لە گۆشەی زیندانەوە هاوار دەکەم و بە دەوڵەتی ئێران ڕادەگەیەنم تاوانبار ئێوەن نەك ئێمە. ئەوە ئێوەن کە نیشتمانی ئێمەتان داگیر کردوە... لە جیاتی ئەوەی ئێوە دادگایی و موحاکەمە بکرێن، منتان لە نیشتمانی خۆم دا خستۆتە زیندان... ئەگەر دەوڵەت هەموو کوردەکان بە خائین دادەنێ بۆچی دەست لە کوردستان هەڵناگرێ و ئەگەر بە نیشتمانپەروەریان دەزانێ، بۆچی بەڕێوەبردنی کاروباری خۆیان بە خۆیان ناسپێرێ.

پێتان وانەبێ لەبەر داماوی نەرۆیشتووم. زۆر بە هاسانی دەمتوانی بچمە ئەو دیوی سنوور بەڵام ویستم لە ڕۆژە سەختەکان دا میللەتەکەم بە تەنیا بەجێنەهێڵم و واز لە خاك و نیشتمانی خۆم نەهێنم.

مردن لە سێبەری ئاڵای کوردستاندا

بەرلەماڵاوایی

ع. وریا

خوێنەرانی ڕۆژنامەی "کوردستان" ئۆرگانی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران و، گوێگرانی ڕادیۆی دەنگی کوردستانی ئێران، ئەگەر ناوی ئەو کەسەو ڕۆژی ئەو ڕووداوەشیان لە بیر نەبێ کە ئێستا باسی دەکەم، بێگومان لە بیریان نەچۆتەوە کە کەمتر لە ساڵێك لەمەوبەر، کوردێکی نیشتمانپەروەری کوردستانی ڕۆژهەڵات، بۆ جێبەجێکردنی ئاواتی لەمێژینەی دیتنی کوردستانی ئازاد و زیارەتی شەکانەوەی ئاڵای پیرۆزی نەتەوەکەی لەسەر ئەم خاکە ئازادە، ڕێگای سەفەری بڕینی سنووری دایە بەر خۆی. بەڵام کاتێك لە خاڵی سنووریی حاجی عۆمەران دەپەڕێتەوەو دەگاتە بن داری ئاڵای بەرزی چەقیو لەسەر خاکی ئازادی کوردستان، بە دیتنی ئاڵا و خاکی موتەبەڕیك بە عەتەری ئازادیی نیشتمانەکەی، دەم و دەست گیانی دەردەچێ. ئەم مرۆڤە نیشتمانپەروەرە مامۆستایەکی خۆشناوی مەهابادی بەناوی سلێمان کەریم نژادیان بوو کە پاش زیاتر لە نیوسەدە تەمەن ـ ئەگەرچی بە قیمەتی بەخشینی گیانی لە پێناوی ئاواتە لە مێژینەکەیدا ـ بە ناکامی سەری نەنایەوەو بەسەرهاتەکەشی بوو بە چیرۆکی سەر زاری ئەو کەسانە کە دەزانن ئاواتی ڕزگاریی کوردستان و شەکانەوەی سەربەرزانەی ئاڵاکەی چەندە مەزن و پیرۆزو خۆشە.

شەوی سێ لەسەر چواری خاکەلێوەی ئەمساڵ کە هێشتا خۆشی و سەیران و ئاهەنگ بە بۆنەی ئەم نەورۆزەوە هەروا گەرم بوو، شایەدی مەرگێك بووم کە بڕوا ناکەم قەت لە بیرم بچێتەوە. کاریگەریی ئەم مەرگە لەسەر من و دۆستانی دیکەی ئامادەبوو لە کاتی ڕاگەیەندرانی هەواڵی مردنەکە تەنیا لەبەر ئەوە نەبوو کە کەسێکی جوانەمەرگمان بەڕێ دەکرد کە ژنێکی لاوو سێ مێرمنداڵی ژیکەڵەو خەمێکی بێبڕانەوەی لە دوای خۆی بەجێ هێشتبوو. تەنانەت تەنیا لەبەر ئەوەندەش نەبوو کە دایکی و براکەی هەر ئەم ڕۆژە لە ناوچەی ئاڵەشینی بۆکانەوە بەپیل هەواڵی نەخۆشییە سەختەکەیەوە هاتبوون و دوای دیدارێکی ١/٥ سەعاتە بەسەر مەرگی ئەودا کەوتن. پەژارەو داخ و نارەحەتیی هەرە زۆرمان لەمەوە سەرچاوەی دەگرت کە ئەو لاوە جوانەمەرگە، لە ترسی گیران و ئەشکەنجەو مردن لە بەندیخانەکانی ڕێژیمی دیکتاتۆرو ئینسانکوژی کۆماری ئیسلامیی ئێران، ڕای کردبووو خۆی گەیاندبووە کوردستانی ئازاد تا لە سێبەری ئازادی و ئاڵای کوردستاندا، بە ئازادی و سەربەرزی بژی و لەگەڵ تێکۆشەرانی ئاشکرای هاوبیروباوەڕی لە نێو حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێراندا، ڕۆژو مانگ و ساڵەکانی دیکەی تەمەنی بە ئاواتی ئەو ڕۆژە تێپەڕ بکا کە هەتاوی ئازادی زێدو نیشتمان و وڵاتەکەی ئەویش بگرێتەوەو ئاڵای کوردستانی بە ئازادی تێیدا بشەکێتەوە، بەڵام بەسەر چارەنووسێکدا کەوت کە بڕوا ناکەم هیچ کەس بە بیستنی بەداخ و ماتەمبار نەبێ.

سەید حوسێن ڕەحیمی کە ساڵی ١٩٦٤ لە دایك ببوو، لە ساڵی ١٩٨٤ەوە، تا مانگی پووشپەڕی ساڵی ڕابردوو، وەك ئەندامێکی بەبیروباوەڕ، هەڵسووڕو ڕێکوپێك لە تەشکیلاتی نهێنیی حیزبی دێموکراتدا، تێکۆشانی هەبوو. ئەو لاوە کە دیپلۆمی لەشاری میاندواو وەرگرتبوو، هەم بەو هۆیەوە کە لاوێکی نیشتمانپەروەرو ئازادیخواز بوو، هەم خۆشنووس، تەڕڕاح (شێوەکار)و بەرد تاش بوو، لە نێو ناوەندە ڕووناکبیرییەکانی شارەکەی و ناوچەکەکانی دەوروبەردا خۆشەویست و جێگای ڕێز بوو. پووشپەڕی ١٣٨٣ (٢٠٠٤) دوای ئەوەی بۆ جارێکی دیکە لەگەڵ ڕاوەدوونان و مەترسیی گیران لەلایەن دامودەزگا جاسووسی و سەرکوتکەرەکانی کۆماری ئیسلامییەوە بەرەوڕوو بوو، لە خاڵی سنووریی حاجی عۆمەرانەوە خۆی دەگەیەنێتە کوردستانی ئازاد، بەڵام لەلایەن ئاسایشی حکوومەتی هەرێمی کوردستانەوە ـ کە بێگومان هۆیەکەی نەناسینی بووە ـ دەگیرێ. ئەو، کە پێشتر پێشینەی نەخۆشیی ڕێخۆڵەکوێرەی هەبووو تازە نەشتەرگەریی بۆ کرابوو، بەو وەزعەوە بۆ ماوەی ٢٨ ڕۆژ لە گرتووخانەو لە هەلومەرجێکی نالەباردا دەمێنێتەوەو نەخۆشییەکەی بە جارێك تەشەنە دەکاو لێی گەورە دەبێتەوە. هەر بۆیە کاتێك نوێنەرایەتیی حیزب بە پەیسەریەوە چووو لە زیندان ئازاد کرا، بە یەکجاری لەگەڵ نەخۆشی و ئازارچێشتن ببوو بە یەکماڵ، چونکە تووشی نەخۆشیی شێرپەنجە ببوو، پاشماوەی ژیانی بە نەشتەرگەریی یەك بەدوای یەك و شیمی دەرمانی و ململانێ لەگەڵ مردندا بردە سەرو، سەرئەنجام نەخۆشییەکەی گیانی لێ ئەستاند.

...

پارێزەرانی سنوورو ئاسایشی هەرێمی کوردستان حەقی خۆیانە کاری خۆیان بە توند بگرن، چونکە ئەوانیش و ئێمەش و هەموو لایەکمان دەزانین ئەم دەسکەوتانەی گەلی کورد لەم بەشەی کوردستاندا وەدەستی هێناون، بووە بە چقڵی چاوی دوژمنان و نەیارانی گەلی کوردو، لە هەموو لایەکەوەو بەهەموو شێوەیەك هەوڵ دەدەن پیلان لە دژی ئەم دەسکەوتانە بگێڕن و نەهێڵن خەڵکی کوردستان ئازادی و خۆشی و ئاسوودەیی بە خۆیانەوە ببینن. هەر بۆیە نەك هەر ئەوان، بەڵکوو هەموومان کە شانازی بە دەسکەوتەکانی گەلی کورد لە عێراق دەکەین، دەبێ بۆ پووچەڵکردنەوەی پیلانی دوژمنان و تێکدانی بەرنامەکانیان، تێبکۆشین. بەڵام چاوەڕوانییەکی بەجێیە ئەگەر لێمان بوێن ئەرك و کاری پیرۆزی خۆیان بە جۆرێك بەڕێوە ببەن کە کەسانی دڵسۆزی ئەم دەسکەوتانە، ئەوانە کە شانازی بە حکوومەت و پارلمان و ئاڵای کوردستانەوە دەکەن و بۆ هەڵمژینی هەوای ئازادی، لەودیوی سنوورەکانەوە ڕوو دەکەنە ئێرە، تووشی گیران و ناخۆشی و چارەنووسی لە چەشنی چارەنووسی سەید حوسێن نەبن. با ئەو سیما جوان و پیرۆزە کە ڕۆڵەکانی گەلی کوردو کەسانی دیکەش لەو دیوی سنوورەکانەوە، لە کوردستانی ئازاد لە زەینیان دایە، خەوشدار نەبێ.

هەزاران سڵاو لە گیانی سەید حوسێنی جوانەمەرگ و بەو هیوایە کە چارەنووسی تاڵی ئەو، وریابوونەوەیەك و دەرسێك بێ بۆ ئەو دامەزراوو دەزگاو مرۆڤە زەحمەتکێش و دڵسۆزانەی بە کاری پارێزگاری لە ئاسایشی هەرێمی کوردستانەوە خەریکن.

نوێترین ژمارەی گۆڤارەکانی "ژنان"و "لاوان" بڵاو بۆوە

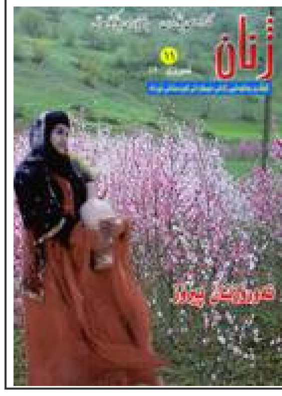

یازدەهەمین ژمارەی "ژنان" گۆڤاری یەکیەتیی ژنانی دێموکراتی کوردستانی ئێران و بیستەمین ژمارەی گۆڤاری "لاوان"، ئۆرگانی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، لە کۆتایی مارسی ئەمساڵدا چاپ و بڵاو بوونەوە. نوێترین ژمارەکانی "ژنان"و "لاوان" کۆمەڵێك بابەتی جۆراوجۆریان لە بوارەکانی سیاسی، کۆمەڵایەتی، هزری، وەرزشی و... لەخۆ گرتوە.

ئاوێتە بوونی منداڵان و سروشت